

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KONKURENCIJOS TARYBA

VEIKLOS ATASKAITA 2023

TURINYS

I. PAGRINDINIAI VEIKLOS REZULTATAI	3
II. PIRMININKĖS ŽODIS	4
III. SVARBIAUSI DARBAI PAGAL SEKTORIUS	6
IV. PAGRINDINIŲ VEIKLŲ APŽVALGA	10
V. KONKURENCIJĄ RIBOJANTYS SUSITARIMAI	14
VI. KONCENTRACIJŲ PRIEŽIŪRA	22
VII. VIEŠŲJŲ SUBJEKTŲ PRIEŽIŪRA	30
· SAVIVALDYBIŲ ŪKINĖS VEIKLOS PRIEŽIŪRA	35
VIII. TEISĖKŪRA	36
IX. VALSTYBĖS PAGALBA	46
X. MAŽMENINĖ PREKYBA	49
XI. RINKŲ TYRIMAI	53
XII. TEISMŲ SPRENDIMAI	55
XIII. ŠVIETIMAS KONKURENCIJOS SRITYJE	60
XIV. TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS	66
XV. ŽMOGIŠKIEJI IR FINANSINIAI IŠTEKLIAI	71
· KOMANDA	71
· FINANSAVIMAS	73

Ataskaitoje naudojamos santrumpos:

EBPO – Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija

EEE – Europos ekonominė erdvė

EK – Europos Komisija

ES – Europos Sąjunga

ESTT – Europos Sąjungos Teisingumo Teismas

EŽTT – Europos Žmogaus Teisių Teismas

KĮ – Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymas

KT – Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba

LVAT – Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas

MPĮ – Mažmeninės prekybos įmonė

MPĮNVDĮ – Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymas

SESV – Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo

STT – Specialiųjų tyrimų tarnyba

VAAT – Vilniaus apygardos administracinis teismas

VPĮ – Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas

VPT – Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų tarnyba

VSĮ – Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas

VU – Vilniaus universitetas

I. PAGRINDINIAI VEIKLOS REZULTATAI

5

nustatyti Konkurencijos įstatymo pažeidimai

2

įmonės nubaustos už kliudymą Konkurencijos tarybai atlikti patikrinimus

31

leidimas duotas vykdyti koncentracijas, iš jų

5,9:1

1 Eur, skirtas Konkurencijos tarybos veiklai, atnešė 5,9 Eur tikėtinos naudos

16,7 mln. Eur

vidutinė metinė tiesioginė tikėtina nauda vartotojams 2021–2023 m.

2

– su įsipareigojimais

1

sandoris uždraustas

4

šviečiamojo pobūdžio priemonės (gairės, atmintinės) parengtos verslui ir viešiesiems subjektams

558

įvertinti teisės aktų projektai

58 %

į tiek Konkurencijos tarybos pastabų dėl įtakos konkurencijai buvo atsižvelgta

100 %

Konkurencijos tarybos sprendimų visiškai ar iš dalies patvirtino teismai

1 219 060
Eur

skirta baudų

2 584 449
Eur

baudų, skirtų už ankstesnius pažeidimus, sumokėta į valstybės biudžetą

II. PIRMININKĖS ŽODIS

JOLANTA IVANAUSKIENĖ

Konkurencijos tarybos
pirmininkė

Viešojoje erdvėje aptariant Konkurencijos tarybos veiklą, gana dažnai akcentuojama mūsų institucijos skirtų baudų suma. Vis dėlto bausti įmones ir viešojo sektoriaus subjektus finansinėmis sankcijomis nėra nei Konkurencijos tarybos tikslas, nei siekiamybė. Mūsų institucija siekia savo veiklos efektyvumą grįsti profesionalių tyrimų rezultatais ir atnešta nauda vartotojams. Atlikus 2021–2023 m. veiklos vertinimą, paaiškėjo, kad vienas euras, skirtas institucijos veiklai iš šalies biudžeto, atnešė beveik šešis eurus tikėtinos naudos vartotojams, taip viršijant mūsų prisiimtą ne mažesnio nei 5:1 naudos ir biudžeto santykio įsipareigojimą.

Šis rodiklis atspindi institucijos sukuriamą ekonominę naudą atsižvelgus į žalą, kuri būtų buvusi padaryta vartotojams, jei nebūtume nutraukę antikonkurencinių veiksmų arba užkirtę kelio konkurencijos suvaržymams.

Vienas tokių – elektroninę prekybą kosmetikos gaminiais vykdančių įmonių susitarimas vartotojams nepardavinėti prekių mažesnėmis nei gamintojos nurodytomis kainomis ir netaikyti nuolaidų. Dėl panašių perpardavimo kainų palaikymo atvejų elektroninėje prekyboje pastaraisiais metais verslui adresavome prevencinius raštus, įspėdami bendroves pašalinti galimus konkurencijos ribojimus. Tiek savo tyrimais, tiek aktyvia prevencine veikla siunčiame verslui aiškų signalą, kad konkurencijos taisyklės galioja ir internete, o tokio pobūdžio pažeidimų, dėl kurių vartotojai praranda galimybę pirkti pigiau, netoleruosime.

Konkurencijos taryba 2023 m. savo iniciatyva pradėjo tris su prekių kainomis susijusius tyrimus vartotojams aktualiose kasdienio vartojimo prekių ir paslaugų rinkose. Tenka apgailestauti, kad kai kuriais atvejais dėl tiriamų įmonių kludymo negalime iširti ir pašalinti konkurencijos ribojimų taip greitai, kaip norėtūsi. Praėjusiais metais pasitaikė net keli atvejai, kai įmonės naikino informaciją patikrinimų metu, ir už tai joms buvo skirtos finansinės sankcijos. Kludymo veiksmai gali sutrukdyti mums išaiškinti vartotojams žalą darančius pažeidimus, tad ir ateityje principingai vertinsime tokį įmonių elgesį.

2023 m. buvo keliamas klausimas, kur dėti kablelį sakinyje „Tirti negalima konsultuoti“. Viena verslą vienijanti asociacija pasiūlė konsultavimą įteisinti kaip įstatyminę Konkurencijos tarybos funkciją. Svarbu nepamiršti, kad tiek pažeidimus tiria, tiek ir šviečiamąją veiklą vykdo ne įstatymų nuostatos, o žmonės. Taigi, viskam reikia skirti ekspertų laiko, kuris yra ribotas.

Net ir turėdami ribotus žmogiškuosius bei finansinius išteklius, kasmet reikšmingą jų dalį skiriame šviečiamajai veiklai: nuosekliai šviečiame tiek verslą, tiek kitas tikslines grupes apie konkurencijos teisės reikalavimus, akcentuojame, kaip išvengti pažeidimų. Atsižvelgę į verslo poreikius, 2023 m. parengėme atmintinę apie konkurenciją ribojančius susitarimus darbo rinkose, Nesąžiningos prekybos praktikos vertinimo gaires, atnaujintoje atmintinėje pateikėme informaciją, kada kyla didžiausia rizika riboti konkurenciją, kai valstybė veikia versle, bei kitus informacinio pobūdžio dokumentus.

Ypač daug konsultacijų teikėme atlikdami verslo susijungimų priežiūrą, siekdami užtikrinti, kad dėl nagrinėjamų sandorių neatsirastų tokių rinkos struktūros pokyčių, kurie darytų reikšmingą neigiamą įtaką konkurencijai. Taip pat neketiname užmerkti akių prieš sandorius, kurie sudaryti išvengiant privalomos koncentracijų priežiūros procedūros. Tokių tyrimų 2023 m. vykdėme išties daug – keturis, iš kurių vieną baigėme ir skyrėme finansinę sankciją bei atitinkamą įpareigojimą.

Vykdydami veiksmingą koncentracijų priežiūrą kuriame naudą vartotojams ir Lietuvos ekonomikai.

Kasmet daugėja kompleksinės ekonominės analizės bei ekspertinių žinių reikalaujančių verslo sandorių vartotojams aktualiuose sektoriuose, pradedant žemės ūkio kultūrų bei žaliavų auginimu ir baigiant maisto gamyba, kur dėl mažėjančios konkurencijos ilgainiui vartotojai galėtų pajusti neigiamą poveikį, pavyzdžiui, didėjant prekių bei paslaugų kainoms ir mažėjant pasirinkimui.

Artimiausiu metu mūsų institucijos funkcijos bus neišvengiamai susijusios su dar aktyvesne skaitmeninių rinkų priežiūra. 2023 m. atlikome elektroninių prekyviečių veiklos stebėseną, kuri leido mums geriau suprasti šio prekybos kanalo veikimo principus, prieinamumą, algoritmų paplitimą. Nors akivaizdžių konkurenciją varžančių veiksnių nenustatėme, vis dėlto 2024 m. parengsime atmintinę, kad verslo atstovai galėtų įsivertinti savo veiksmus ir prireikus keisti praktiką, jog nekiltų rizikos pažeisti Konkurencijos įstatymą.

Atsižvelgus į nuolat kintančią verslo aplinką, vienas svarbiausių mūsų institucijos iššūkių ir toliau išliks – pritraukti, ugdyti ir išlaikyti ekspertus, kad gebėtume užtikrinti veiksmingą konkurenciją skaitmeninėse bei kitose rinkose ir taip prisidėti prie Lietuvos ekonomikos augimo.

Esu tikra, kad Konkurencijos taryba geba priimti vartotojams naudingus sprendimus, nuosekliai ieškodama balanso tarp tyrimų vykdymo ir konsultacijų teikimo. Šia kryptimi darbą tęsiame ir 2024 m.

Esu tikra, kad Konkurencijos taryba geba priimti vartotojams naudingus sprendimus, nuosekliai ieškodama balanso tarp tyrimų vykdymo ir konsultacijų teikimo.

III. SVARBIAUSI DARBAI PAGAL SEKTORIUS

Konkurencijos taryba saugo veiksmingą konkurenciją įvairiuose vartotojams svarbiuose sektoriuose. 2023 m. daugiausia dėmesio skyrėme mažmeninei prekybai (įskaitant el. prekybą), sveikatos paslaugų, energetikos, transporto, maisto produktų gamybos ir kai kuriems kitiems sektoriams. Siekdami užtikrinti veiksmingą konkurenciją, pasitarkėme įvairius mums įstatymais suteiktus instrumentus: švietėme verslo atstovus apie konkurencijos teisės reikalavimus, vykdėme rinkų stebėseną, tyrėme įtariamus pažeidimus, prižiūrėjome įmonių susijungimus, teikėme pasiūlymus dėl teisės aktų projektų.

MAŽMENINĖ PREKYBA (ĮSKAITANT EL. PREKYBĄ):

- parengėme Nesąžiningos prekybos praktikos vertinimo gaires, kuriose apžvelgėme draudžiamus prekybos tinklų veiksmus ir pateikėme praktinius pavyzdžius bei paaiškinimus;
- vedėme mokymus daugiau kaip 90 tiekėjų ir juos vienijančioms asociacijoms, kaip atpažinti nesąžiningą prekybos praktiką, taip pat šia tema suteikėme per 20 konsultacijų;
- Seimas atsižvelgė į mūsų siūlymus ir papildė penkiems didiesiems prekybos tinklams taikomų draudimų sąrašą – prekybos tinklai negalės vienašališkai iš maisto prekių ir gėrimų tiekėjų reikalauti pristatyti prekių kiekį (ir taikyti baudas), jeigu tiekėjas nurodys negalintis įvykdyti užsakymo;
- išanalizavę viešai prieinamus duomenis, atlikome mažmeninės prekybos sektoriaus analizę, kuri parodė, kad pagal prekybos tinklų koncentraciją Lietuva reikšmingai nesiskiria iš kitų Baltijos valstybių, o 2022 m. fiksuotas maisto kainų didėjimas buvo labiausiai susijęs su energetikos išteklių brangimu ir kitomis augusiomis veiklos sąnaudomis;
- atlikome el. prekyviečių stebėseną ir atkreipėme šio sektoriaus atstovų dėmesį į verslo praktikas, kurios gali kelti konkurencijos ribojimo riziką;
- nustatė, kad kosmetikos gaminius internetu platinančios įmonės susitarė jų nepardavinėti mažesnėmis nei gamintojos nurodytomis kainomis ir netaikyti nuolaidų pirkėjams, užkirtome kelią tokiems vartotojams žalą darantiems veiksams;

- pradėjome tris naujus tyrimus dėl galimų Konkurencijos įstatymo pažeidimų kasdienio vartojimo prekių pardavimo, gėrimų ir šilumos siurblių gamybos bei prekybos rinkose;
- pripažinome, kad bendrovė „Maxima LT“ nevykdė institucijos pareigūnų reikalavimų, kai jos darbuotojas patikrinimo metu ištrynė tam tikrus dokumentus, ir už tokį pažeidimą prekybos įmonei skyrėme baudą;
- vertinome sandorį buitinės technikos ir elektronikos prekių prekybos srityje ir, nenustatę rizikų konkurencijai, leidome Estijos bendrovei, veikiančiai su prekės ženklu „Euronics“, įsigyti „Avitelos prekybą“;
- ižvelgėme konkurencijos sumažėjimo rizikų, jeigu būtų uždrausta sekmadieniais ir švenčių dienomis dirbti maisto prekių ir gėrimų parduotuvėms, kurių prekybos plotas yra didesnis arba lygus 500 kv. m, – dėl ko ilgainiui galėtų didėti kainos ir sumažėti prekių bei aptarnavimo kokybė.

SVEIKATOS PASLAUGŲ (ĮSKAITANT FARMACIJĄ) SEKTORIUS:

- Seimas, priimdamas Farmacijos įstatymo pataisas, iš dalies atsižvelgė į mūsų pastabas ir leido vaistinėms dalį neregistruotų vaistinių preparatų tiesiogiai įsigyti iš kitų Europos ekonominės erdvės valstybių tiekėjų, kad vartotojai šių preparatų galėtų įsigyti ne tik didžiuosiuose vaistinių tinkluose;
- tęsėme tyrimą ir aiškinomės, ar gydytojų skatinimo programa ir joje numatytos gydytojų pritraukimo priemonės (vienkartinė piniginė išmoka, rezidentūros studijų kompensavimas, savivaldybės būsto skyrimas), kuriomis gali pasinaudoti tik savivaldybės sveikatos priežiūros įstaigos, nediskriminuoja privačių įstaigų ir nepažeidžia sąžiningos konkurencijos reikalavimų;
- vertinome sandorius odontologijos bei kitų sveikatos paslaugų srityje ir, nenustatę konkurencijos problemų, juos leidome: bendrovei „InMedica“ – prisijungti Vilniaus implantologijos centro kliniką, o dantų implantų gamintojai iš Šveicarijos – įsigyti odontologijos produktus bei įrangą platinančias Lietuvos įmones.

ENERGETIKOS SEKTORIUS:

- identifikavę konkurencijos sumažėjimo rizikas, leidome bendrovei „Gren Lietuva“ įsigyti 100 proc. įmonės „Šiluma miestams“ akcijų bei netiesiogiai perimti dar penkių šilumos gamintojų kontrolę tik po to, kai buvo atsisakyta ketinimų įsigyti dvi Klaipėdos šilumos gamybos įmones, kad šiame mieste būtų išsaugota veiksminga konkurencija gaminant šilumą;
- davėme leidimą bendrovei „Enefit“, priklausančiai Baltijos šalyse veikiančiai elektros energijos gamybos ir prekybos įmonių grupei „Eesti Energia“, perimti bendrovės „EGTO energija“ klientus. Kadangi šalys pranešimą pateikė jau faktiškai įgyvendinusios sandorį be institucijos leidimo, nusprendėme pradėti tyrimą dėl galimo Konkurencijos įstatymo pažeidimo;
- pasiūlėme Susisiekimo ministerijai patobulinti projektą dėl viešai prieinamos elektromobilių įkrovimo infrastruktūros įrengimo, kad būtų užtikrinta veiksminga konkurencija elektromobilių įkrovimo stotelių eksploatavimo sektoriuje bei atitiktų valstybės pagalbos taisyklių reikalavimus;
- įspėjome, kad Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo nuostata, numatanti prievolę tik naujiems rinkos dalyviams mokėti elektros gamybos įmokas, gali sudaryti nevienodas konkurencijos sąlygas energetikos sektoriuje; po to, kai išsiuntėme Energetikos ministerijai savo vertinimą, jog minėto įstatymo projekte planuojamas įteisinti skirtingas reguliavimas pelno siekiantiems ir pelno nesiekiantiems nebutiniams gaminantiems vartotojams gali lemti skirtingas konkurencijos sąlygas, įstatyme buvo numatytas pereinamasis laikotarpis, po kurio visiems nebutiniams vartotojams bus taikomas vienodas reguliavimas.

MAISTO IR GĖRIMŲ GAMYBOS SEKTORIUS:

- pripažinome, kad bendrovės „Švyturys-Utenos alus“ darbuotojas per patikrinimą ištyrinė dalį informacijos ir taip trukdė mūsų institucijos pareigūnams rinkti įrodymus. Kadangi įmonė pripažino pažeidimą ir bendradarbiavo, jai skirta finansinė sankcija buvo reikšmingai sumažinta;
- atlikę analizę ir įsitikinę, kad sandoriai mėsos produkcijos gamybos sektoriuje nesukels neigiamų pasekmių vartotojams, davėme leidimus: Krekenavos agrofirmai įsigyti bankrutuojančios įmonės „Arvi kalakutai“ turtą, susijusį su kalakutienos produkcijos gamybos ir fasavimo veikla, o mėsos perdirbimo įmonei „Biovela-Utenos mėsa“ perimti Klaipėdos mėsinės prekės ženklą ir kitą su mėsos gamyba bei pardavimu susijusį turtą;

- nenustatę konkurencijos mažėjimo rizikų, leidome ledus ir konservuotą produkciją gaminančiai „Vikondos grupei“ prisijungti duoną ir kitus gaminius kepančias bendroves „Klaipėdos duona“ ir „Javinė“, taip pat davėme leidimą Baltijos šalyse duoną ir konditerijos gaminius gaminančiai bei parduodančiai Estijos bendrovei prisijungti šaldytus kepinus gaminančią įmonę;
- įspėjome Žemės ūkio ministeriją, kad įteisinus pieno supirkimo kainų reguliavimą bei kainodaros viešinimą, gali būti ribojama konkurencija pieno sektoriuje ir pažeidžiami Europos Sąjungos bei nacionalinių teisės aktų reikalavimai.

TRANSPORTO SEKTORIUS:

- nustatėme, kad susisiekimo ministro 2020 m. patvirtintos taisyklės, pagal kurias krovinių vežėjams suteikiama prieiga prie perpildytų geležinkelių ruožų, privilegijuoja rinkoje veikiančią bendrovę „LTG Cargo“ ir diskriminuoja kitas tas pačias paslaugas galinčias teikti įmones, taip pat įpareigojome Susisiekimo ministeriją tokius diskriminacinius reikalavimus panaikinti ir sudaryti sąlygas kitoms įmonėms įeiti į krovinių vežimo geležinkeliais rinką;
- po mūsų institucijos 2020 m. baigto tyrimo dėl apribotos konkurencijos keleivių vežimo tarpmiestiniais maršrutais rinkoje buvo peržiūrėtas teisinis reglamentavimas ir, panaikinus privilegijas esamiems vežėjams, rinka atverta konkurencijai, todėl Lietuvos transporto saugos administracijai mūsų anksčiau nustatyto įpareigojimo – nutraukti pratęstas sutartis su tarpmiestinių maršrutų vežėjais ir organizuoti konkurencingą atrankos procedūrą – kontrolė tapo nebeaktuali.

FINANSŲ SEKTORIUS:

- neidentifikavę neigiamų pasekmių konkurencijai, leidome Šiaulių bankui įsigyti bendrovės „Invalida INVL“ mažmeninius investicinių ir pensijų fondų valdymo verslus Lietuvoje bei „INVL Life“ gyvybės draudimo verslą trijose Baltijos šalyse;
- atkreipėme Finansų ministerijos dėmesį, kad planuojamas laikinojo solidarumo įnašas, kurį turėtų mokėti tik dalis kredito įstaigų, gali iškreipti konkurenciją ir pažeisti valstybės pagalbos taisykles. Po gautų pastabų buvo atsisakyta tokį mokestį taikyti pagal klientų indėlių ir lėšų sąskaitose sumą;

- Finansų ministerija atsižvelgė į mūsų pastabas, kad mokėjimo paslaugų teikėjus įpareigojus pateikti Lietuvos bankui informaciją apie mažoms ir labai mažoms įmonėms taikomus įkainius, kurie būtų skelbiami specialiai sukurtoje interneto svetainėje, būtina įvertinti ir rizikas. Konkurentams sudarius sąlygas stebėti vieni kitų siūlomas kainas, išlieka tiek galimybė verslo įmonėms derinti taikomus paslaugų įkainius prie kitų konkurentų skelbiamų įkainių (kas nėra draudžiama, bet gali nulemti didesnes kainas vartotojams), tiek tikimybė lengviau koordinuoti savo veiksmus ir sudaryti kartelius – vienus pavojingiausių Konkurencijos įstatymo pažeidimų.

ŽINIASKLAIDOS, KINO BEI KITŲ PASLAUGŲ SEKTORIAI:

- nustatėme, kad naujiųjų portalą *delfi.lt* valdanti Estijos bendrovė pažeidė Konkurencijos įstatymą, kai be mūsų institucijos leidimo įsigijo portalą *lrytas.lt*, ir įpareigojome bendrovę pašalinti pažeidimą – kreiptis dėl leidimo arba parduoti įsigytą verslą;
- atlikę kompleksinę analizę, neleidome TV3 televiziją ir kitas žiniasklaidos priemones valdančiai bendrovei įsigyti didžiausios Lietuvoje M-1 radijo stočių grupės, kad dėl sandorio nebūtų apribota konkurencija radijo ir televizijos reklamos pardavimo rinkose;
- įpareigojome kino teatrų tinklą valdančią Estijos bendrovę visą, kaip įtariama, be mūsų institucijos leidimo perimtą „Forum Cinemas“ turtą valdyti taip, kad nebūtų pakenkta jo ekonominiam gyvybingumui, tinkamumui parduoti ar konkurencingumui. Toliau tęsiame tyrimą dėl galimai neteisėtai įgyvendinto sandorio perimant „Forum Cinemas“ turtą;
- pripažinome, kad Palangos miesto savivaldybė pažeidė Konkurencijos įstatymą, kai be konkurencingos procedūros perdavė savo įstaigai „Palangos investicijų valdymas“ valdyti baseiną ir jame teikti įvairaus pobūdžio, įskaitant ir komercines, paslaugas. Seimui pakeitus reglamentavimą, nusprendėme, jog nebėra pagrindo savivaldybei taikyti anksčiau nustatytų įpareigojimų – organizuoti konkurencingą procedūrą baseino valdytojui parinkti.

KITI SEKTORIAI:

- parengėme atmintinę „Konkurenciją ribojantys susitarimai darbo rinkose“, kurioje pateikėme tiek darbuotojams, tiek darbdaviams aktualią informaciją, kokią naudą teikia atvira, konkurencinga darbo rinka, bei kodėl darbdaviai neturi tarpusavyje tartis dėl darbuotojų darbo sąlygų;
- savo iniciatyva vertiname verslų susijungimą, dėl kurio būtų sumažėjusi galimybė pasirinkti daugiabučiuose namuose ir kituose pastatuose įrengtų liftų priežiūros paslaugų teikėją. Šį sandorį leidome tik po to, kai bendrovė „Kauno liftai“ įsipareigojo perleisti dalį įsigytų įmonių „Baltijos liftai“ ir „Šiaulių liftas“ sutarčių tretiesiems asmenims, taip pašalinant neigiamas pasekmes konkurencijai;
- po atliktos planuojamų sandorių analizės konstatavome, kad nekils neigiamų pasekmių konkurencijai, todėl davėme leidimus vykdyti koncentracijas tiltų statybos ir kelių tiesimo, stogų dangų bei šaldymo prietaisų gamybos, nekilnojamojo turto plėtros sektoriuose;
- įspėjome Seimą, Teisingumo ir Aplinkos ministerijas, kad pakeitus valstybinių miškų medienos pardavimo tvarką būtų sudarytos palankesnės galimybės įsigyti valstybinių miškų medieną tam tikriems perdirbėjams ir taip neigiamai paveikti konkurenciją.

IV. PAGRINDINIŲ VEIKLŲ APŽVALGA

APIE INSTITUCIJĄ

Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba (KT) yra savarankiška valstybės įstaiga, atskaitinga Seimui, vykdanči valstybinę konkurencijos politiką ir prižiūrinti, kaip laikomasi įstatymų, kurių priežiūra pavesta KT, reikalavimų. Institucijos teisinė autonomija ir nepriklausomumas įtvirtinti Konkurencijos įstatyme (KĮ), 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2019/1, kuria siekiama įgalinti valstybių narių konkurencijos institucijas, kad jos būtų veiksmingesnės, ir kuria užtikrinamas tinkamas vidaus rinkos veikimas.

KT misija – saugoti veiksmingą konkurenciją dėl vartotojų gerovės, ir ji tai daro vykdydama savo funkcijas: įgyvendindama Lietuvos konkurencijos politiką bei prižiūradama kaip rinkos dalyviai ir viešojo administravimo subjektai laikosi jos kompetencijai priskirtų įstatymų reikalavimų.

KT sudaro pirmininkas ir 4 nariai – juos Ministro Pirmininko teikimu skiria Prezidentas šešerių metų kadencijai. Tas pats asmuo KT pirmininku ar nariu gali būti paskirtas ne daugiau kaip dviem kadencijoms iš eilės.

Nuo 2021 m. rugsėjo 10 d. iki 2023 m. balandžio 28 d. KT sudarė pirmininkas Šarūnas Keserauskas ir nariai: Elonas Šatas (pirmininko pavaduotojas), Irma Urmonaitė (pirmininko pavaduotoja), Medeina Augustinavičienė ir Karina Kučaidze-Wencel.

Prezidentas Gitanas Nausėda, vadovaudamasis Konstitucija, KĮ ir atsižvelgdamas į Ministrės Pirmininkės Ingridos Šimonytės teikimą, nuo 2023 m. gegužės 2 d. paskyrė KT pirmininke Jolantą Ivanauskienę, kuri pakeitė Š. Keserauską, pasibaigus jo antrajai kadencijai, o nuo 2023 m. rugpjūčio 24 d. paskyrė KT nariu Žilviną Klimką, pakeitusį E. Šatą, pasibaigus jo antrajai kadencijai. Nuo 2023 m. rugpjūčio 24 d. KT sudaro pirmininkė J. Ivanauskienė ir nariai: M. Augustinavičienė (pirmininkės pavaduotoja), I. Urmonaitė (pirmininkės pavaduotoja), Ž. Klimka ir K. Kučaidze-Wencel.

VEIKLOS TIKSLAS

Vykdydama valstybinę konkurencijos politiką, KT prižiūri, kaip laikomasi KĮ bei jai patikėtų taikyti Europos Sąjungos (ES) konkurencijos teisės reikalavimų, koordinuoja ES valstybės pagalbos taisyklių įgyvendinimą Lietuvoje. KT taip pat vykdo funkcijas, numatytas Vietos savivaldos įstatyme (VSI), Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatyme (MPĮNVDI).

Atsižvelgdama į Strateginio valdymo įstatymą ir Strateginio planavimo metodiką, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 292, KT rengia nustatytos formos trimečius strateginius veiklos planus. KT 2023–2025 m. strateginis veiklos planas yra skelbiamas institucijos [svetainėje](#).

KT veiklos tikslas – siekti, kad institucijos veikla duotų kuo didesnę naudą vartotojams, stiprinti švietimą konkurencijos srityje ir didinti KT veiklos efektyvumą.

Veiklos tikslo poveikio rodiklio reikšmė – santykis tarp vidutinės metinės (3 metų) tikėtinos tiesioginės naudos vartotojams ir KT vidutinio metinio (3 metų) biudžeto.

2023 M. STRATEGINIAI PRIORITETAI

KT, vykdydama jai įstatymais nustatytas funkcijas, vadovaujasi Veiklos prioritetu, kuris sudaro galimybes naudoti institucijos išteklius taip, kad būtų kiek įmanoma geriau prisidedama prie veiksmingos konkurencijos apsaugos ir teikiama kuo didesnė nauda vartotojams.

Spręsdama tyrimų atlikimo ir kitus veiklos klausimus, KT vadovaujasi šiais principais:

- * įtaka veiksmingai konkurencijai ir vartotojų gerovei;
- * strateginė reikšmė;
- * racionalus išteklių naudojimas

2023 m. buvo nustatyti šie prioritetai:

- * **kurti vertę vartotojams**, ypatingą dėmesį skiriant šiems sektoriniams prioritetams: konkurencijos ribojimai darbo rinkoje, sveikatos (įskaitant farmaciją) sektorius, mažmeninė prekyba (įskaitant el. prekybą) ir vidaus sandoriai;
- * **užtikrinti profesionalumą vykdant numatytas funkcijas** ir ypač stiprinti pajėgumus, būtinus sektolinių prioritetų klausimams nagrinėti, pritraukti ir išlaikyti daugiau profesionalų, gebančių analizuoti įvairias rinkas, spręsti sudėtingus teisinius ir ekonominius klausimus, naudoti modernius darbo metodus ir priemones (ypač skiriant dėmesio gebėjimų stiprinimui, metodų ir priemonių tobulinimui informacinių technologijų srityje);
- * **bendradarbiauti** su žiniasklaida nacionaliniu ir tarptautiniu mastu, plėtoti dialogą su akademinė bendruomene, verslu, viešojo administravimo subjektams ir visuomene, stiprinti ryšius su tarptautiniais partneriais ir aktyviai įsitraukti į su konkurencijos politikos įgyvendinimu susijusias ES teisėkūros iniciatyvas. Bendradarbiavimas ypač svarbus siekiant atsižvelgti į iššūkius skaitmeniniame amžiuje, kurių sprendimas reikalauja geriausios tarptautinės praktikos įvertinimo, bendradarbiavimo tarptautiniu ir nacionaliniu mastu su tarptautinėmis, akademinėmis ir valstybės institucijomis bei organizacijomis (ypač – tęsiant tarpinstitucinį bendradarbiavimą su Viešųjų pirkimų tarnyba (VPT), Specialiųjų tyrimų tarnyba (STT) ir Valstybės kontrole).

Sektorinių prioritetų nustatymas reiškia, kad KT šiems sektoriams skiria ypatingą dėmesį vykdydama funkcijas: savo iniciatyva stebėdama padėtį rinkose, nagrinėdama skundus ir sprenddama dėl naujų pažeidimų tyrimų bei rinkos tyrimų pradėjimo, vykdydama esamus tyrimus, imdamasi vertinti koncentracijas, apie kurias verslas neprivalo pranešti KT, vertindama teisės aktų ir jų projektų įtaką konkurencijai, vykdydama šviečiamąją ir tarptautinio bendradarbiavimo veiklą.

Sektorinis prioritetas – **konkurencijos ribojimai darbo rinkoje** – buvo pasirinktas siekiant užtikrinti, kad darbuotojai galėtų pasinaudoti nauda, kurią teikia atvira ir konkurencinga darbo rinka, o **sveikatos (įskaitant farmaciją) sektorius** – atsižvelgiant į jame vykstančius pokyčius ir įtaką visai šalies ekonomikai.

Mažmeninė prekyba (įskaitant el. prekybą) kaip sektorinis prioritetas išskirtas įvertinus šio sektoriaus svarbą visiems Lietuvos vartotojams ir į nacionalinę teisę perkėlus Europos Parlamento bei Tarybos direktyvą dėl įmonių vienu kitoms taikomos nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje – praplėtus MP[NVD] saugomo tiekėjo sąvoką, daugiau tiekėjų gali ginti savo interesus, jeigu patiria 5 didžiųjų prekybos tinklų spaudimą.

El. prekyba tarp KT prioritetinių sričių įvardyta atsižvelgiant į sparčius šio sektoriaus pokyčius ir augimą, taip pat vykdamas prevencinę veiklą ir informuojant verslo atstovus apie konkurencijos taisyklių taikymą virtualiojoje erdvėje.

Institucija, atsižvelgdama į Konstitucinio Teismo išaiškinimus dėl būtinybės įvertinti **vidaus sandorių** įtaką sąžiningai konkurencijai, taip buvo išsikėlus tikslus aktyviau vykdyti vidaus sandorių priežiūros bei prevencinę veiklą. Vis dėlto nuo 2023 m. liepos mėn., Seimui pakeitus teisinį reglamentavimą, KT veiklos galimybės šioje srityje buvo apribotos (plačiau – skyriuje „Viešųjų subjektų priežiūra“).

VEIKLOS EFEKTYVUMAS

KT siekia, kad jos veiklos efektyvumas būtų grindžiamas ne paskirtų baudų dydžiu, bet profesionalių tyrimų rezultatais ir tyrimų atnešta nauda vartotojui, kuri priklauso ir nuo nuoseklaus prevencinio darbo konkurencijos principų sklaidos srityje.

Vertindama, kaip sekasi vykdyti užsibrėžtą misiją, KT, vadovaudamasi Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) metodika, kasmet skaičiuoja savo veikla sukuriamos tikėtinos naudos vartotojams dydį. Šio dydžio ir KT metinio biudžeto santykis yra pagrindinis KT veiklos efektyvumo rodiklis nuo 2011 m. Institucija siekia, kad metinės vidutinės trejų metų tiesioginės tikėtinos naudos vartotojams ir KT vidutinio metinio trejų metų biudžeto santykis būtų **ne mažesnis kaip 5:1**, t. y. KT veiklai iš šalies biudžeto skirtas 1 euras atneštų bent 5 eurus tikėtinos naudos.

Atlikus 2021–2023 m. veiklos vertinimą, paaiškėjo, kad **vidutinė metinė šio laikotarpio tiesioginė tikėtina nauda vartotojams sudarė 16,7 mln. Eur, o jos santykis su KT vidutiniu metiniu biudžetu buvo 5,9:1**. Poveikio vertinimas apima tiesioginę ekonominę naudą vartotojams, atsižvelgus į žalą, kuri būtų buvusi padaryta vartotojams, jei KT nebūtų nutraukusi antikonkurencinių veiksmų arba nebūtų užkirtusi kelio konkurencijos suvaržymams (pavyzdžiui, jei nebūtų išaiškintas kartelis arba nebūtų uždrausta probleminė koncentracija, vartotojai būtų mokėję didesnes kainas keletą metų ir pan.). Į skaičiavimus nėra įtraukiama netiesioginė nauda (paskirtos baudos) ar nauda, atsirandanti dėl to, kad pažeidėjui paskirta bauda atgraso nuo keleto kitų panašių pažeidimų padarymo ir kt. Taip pat vertinimas neapima visos KT veiklos – nėra vertinama nauda vartotojui, kuri atsiranda, pavyzdžiui, dėl MPĮNVD] priežiūros, konkurencijos kultūros sklaidos tarp verslo atstovų ir valdžios institucijų.

Išlieka tikimybė, kad ateityje rodiklio reikšmė tam tikru laikotarpiu gali nesiekti 5:1, jeigu KT pasirinktų vykdyti veiklą, kuri yra strategiškai reikšminga dėl atgrasomojo poveikio, teisinio tikrumo, institucijos galimybių atlikti savo funkcijas užtikrinimo ar sektoriaus svarbumo, bet pagal minėtą metodiką galimai sukuria mažiau ar nekuria tiesioginės ekonominės naudos vartotojams.

Išsamų naudos vertinimo aprašymą ir rezultatus KT skelbia atskiru dokumentu savo interneto svetainėje.

V. KONKURENCIJĄ RIBOJANTYS SUSITARIMAI

Karteliai yra vieni sunkiausių konkurencijos teisės pažeidimų – juos draudžia [KĮ 5 straipsnis](#) ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo ([SESV](#)) [101 straipsnis](#). KT nuolatos atkreipia verslo atstovų dėmesį, kad konkurentams draudžiama susitarti dėl kainų, gamybos ribojimo, klientų ar rinkų pasidalinimo, derinti veiksmus viešuosiuose pirkimuose, taip pat keistis komerciškai jautria informacija. Už dalyvavimą draudžiamame susitarime bendrovėms gresia baudos iki 10 proc. bendrųjų metinių pasaulinių pajamų.

KĮ reikalavimai yra taikomi ne tik konkurentams, tačiau ir įmonėms, veikiančioms skirtinguose gamybos arba platinimo lygmenyse, pavyzdžiui, tiekėjams bei platintojams. Tarp tokių įmonių sudaryti susitarimai laikomi vertikaliaisiais – dažniausiai tokio pobūdžio susitarimai konkurencijos neriboja, o jiems taikoma teisėtumo prezumpcija, jei susitarimo šalių rinkos dalys neviršija 30 proc. Visgi, tam tikri vertikalieji susitarimai yra laikomi ribojančiais konkurenciją ir darančiais žalą vartotojams, nepriklausomai nuo užimamos rinkos dalies. Vienas iš tokių pažeidimų – perpardavimo kainų palaikymas.

Europos Komisija (EK) yra pabrėžusi, kad perpardavimo kainų palaikymas reiškia drastišką kišimąsi į konkurenciją ir, kaip kartelis, laikytinas labai sunkiu konkurencijos taisyklių pažeidimu. Susitarimo dalyviai, siekdami išlaikyti vienodas tam tikrų perparduodamų prekių kainas, dažniausiai turi aiškų tikslą – neleisti šių prekių platintojams nustatyti kainodarą savarankiškai, kad jie tarpusavyje nekonkuruotų ir nesiūlytų vartotojams mažesnių kainų bei nuolaidų.

KĮ reikalavimai galioja ir įmonėms, užsiimančioms el. prekyba. Matydama didėjančią el. prekyviečių svarbą tiek vartotojams, tiek verslui, ypač smulkiąjam bei vidutiniam, KT el. prekybą įvardijo kaip vieną iš prioritetinių veiklos sektorių.

Šioje srityje institucija pastaruosius kelerius metus ėmėsi aktyvių tyrimo bei prevencijos veiksmų: parengė išaiškinimus, kaip turėtų bendrauti internetinėse parduotuvėse prekes parduodantys platintojai ir tiekėjai, kad nepažeistų konkurencijos teisės nuostatų, be to, siuntė konkrečioms įmonėms įspėjamuosius raštus, raginančius peržiūrėti produkcijos platinimo internete sutartis ir išvengti galimų pažeidimų. Taip pat KT pristatė kartu su kolegomis latviais vykdytos el. prekyviečių rinkos stebėsenos išvadas (plačiau – skyriuje „Rinkų tyrimai“).

2023 m. KT skyrė didelį dėmesį būtent galimiems vertikaliesiems susitarimams elektroninėje erdvėje. Institucija nustatė susitarimą tarp kosmetikos priemonių gamintojos ir jos produkcijos platintojų, dėl ko vartotojai negalėjo prekių įsigyti pigiau. Taip pat buvo tęsiami dar keli tyrimai dėl perpardavimo kainų. KT ir ateityje netoleruos pažeidimų dėl perpardavimo kainų palaikymo ir ims aktyvių tyrimo bei prevencijos veiksmų.

Nustatytas pažeidimas

Konkurenciją ribojantis susitarimas tarp kosmetikos gamintojos ir jos produkcijos platintojų

KT nustatė, kad „Oda LT“ ir šešios jos gaminamas odos priežiūros priemonės platinančios įmonės susitarė vartotojams nepardavinėti „Odos LT“ produkcijos mažesnėmis nei gamintojos nurodytomis kainomis ir netaikyti nuolaidų.

„Oda LT“ darbuotojai ne tik siuntė platintojams kainoraščius su mažmeninėmis kainomis, kurių šie turėtų laikytis, bet ir vykdė pardavimo kainų stebėseną bei siekė užtikrinti, jog odos priežiūros priemonės platinančios įmonės laikytųsi nustatytų kainų ir savarankiškai netaikytų nuolaidų bei akcijų „Odos LT“ produkcijai. Kosmetikos priemonės platinančių įmonių atstovai ir patys stebėdavo, ar konkurentai savo el. parduotuvėse bei kitose platinimo vietose laikosi sutartų kainų, ir informuodavo „Odos LT“ darbuotojus, kurie el. laiškais įspėdavo susitarimo nesilaikančius platintojus apie įsipareigojimą savarankiškai nemažinti galutinių kainų vartotojams.

„Oda LT“ ėmėsi ir kitų priemonių tokiam susitarimui palaikyti: platintojams, taikantiems nuolaidas „Odos LT“ produkcijai, nustatė mažiau palankias bendradarbiavimo sąlygas, siekė nutraukti bendradarbiavimo sutartis su tais, kurie nenuosekliai laikėsi gamintojos nustatytų kainų, konsultavosi su teisininkais, kaip apriboti platintojų galimybes nukrypti nuo nurodomų kainų.

KT duomenimis, kosmetikos produkcija, pažymėta prekės ženklu ODA, gamintojos nustatytais kainomis prekiauta el. parduotuvėse: *klipshop.lt*, *topbeauty.lt*, *garbane.lt*, *efektas.com*, *inbeauty.lt* ir *elvaistine.lt*, taip pat – Ilgalaikio grožio klinikoje.

Atsižvelgdama į ūkio subjektų pajamas, pažeidimo pavojingumą ir trukmę, KT pažeidėjams skyrė atitinkamo dydžio baudas: „Odai LT“ – 163 020, „GSS Baltic“ – 19 990, „Garbanei“ – 14 500, Elektroninei parduotuvei – 11 550, „Permanent Makeup of Baltics“ – 6 440, „Efektui“ – 1 780 Eur.

Bendrovė „Korola“ nuo baudos buvo atleista, nes pirmoji pranešė KT apie susitarimą ir pateikė įrodymus. Pagal Atleidimo nuo baudų programą konkurenciją ribojančio susitarimo dalyvis gali išvengti gresiančių finansinių sankcijų, jeigu pirmas praneša apie pažeidimą KT, bendradarbiauja su institucija ir pateikia visą turimą informaciją. Šis KT nutarimas yra apskūstas teismui.

Nutraukti tyrimai

Dėl statybos bendrovių veiksmų, dalyvaujant „Litgrid“ viešuosiuose pirkimuose

Tyrimas buvo pradėtas 2022 m. rugpjūtį, gavus „Litgrid“ pranešimą, kad bendrovės „Kauno tiltai“, „Žilinskis ir Co“ ir „Connecto Lietuva“, dalyvaudamos energetikos infrastruktūros projektų viešuosiuose pirkimuose, galėjo sudaryti draudžiamus susitarimus.

KT atliko patikrinimus dalies įtariamų įmonių naudojamose patalpose, gavo jų bei kitų ūkio subjektų atstovų paaiškinimus, taip pat surinko informaciją iš įvairių valstybės institucijų. Išanalizavus visus surinktus duomenis, nebuvo nustatyta aplinkybių, kad minėtos bendrovės galėjo tarpusavyje pasidalinti pirkimus, derinti pasiūlymus, komercinių pasiūlymų kainas, pasiūlymų atsiėmimą, dalyvavimą ar nedalyvavimą tam tikruose energetikos infrastruktūros viešuosiuose pirkimuose ar atlikti kitus konkurenciją ribojančius veiksmus, todėl tyrimas buvo nutrauktas.

Dėl apsaugos paslaugas teikiančių įmonių veiksmų

Tyrimas buvo pradėtas 2021 m. lapkritį, gavus informacijos, kad bendrovė „Apsaugos komanda“ su konkurentėmis „GRIFS AG“, saugos tarnyba „Argus“ ir „Norgauda“ susitarė nevilioti klientų ir pasidalinti rinką. KT pareigūnai atliko patikrinimus įtariamų įmonių naudojamose patalpose, gavo jų bei kitų ūkio subjektų atstovų paaiškinimus.

Išanalizavus surinktus duomenis, buvo nustatyta, kad „Apsaugos komanda“ yra sudariusi bendradarbiavimo sutartis (subrangos susitarimus) su „GRIFS AG“ bei „Argus“ dėl tarpusavio klientų ar objektų aptarnavimo, kuriose, be kita ko, buvo įtvirtinti susitarimai nevilioti klientų. Pagal bendradarbiavimo sutartis bendrovės, užuot pačios steigusios greito reagavimo ekipažus tam tikruose regionuose, galėjo pasitelkti konkurentus kaip subrangovus, tačiau šiems buvo draudžiama pasinaudoti gauta konfidencialia informacija ir pervilioti klientus.

Taip pat nustatyta, kad „Apsaugos komanda“ bendravo su „Norgauda“ dėl pastarosios bendrovės pasitraukimo iš Zarasų regiono ir jos turimų klientų perėmimo.

KT vertinimu, nebuvo pagrindo manyti, jog dėl nagrinėjamo galimo KĮ pažeidimo būtų daroma reikšminga įtaka veiksmingai konkurencijai ir vartotojų gerovei. Siekiant įvertinti minėtų apsaugos bendrovių veiksmus, būtų reikalinga atlikti detalią šių ūkio subjektų turimų pajėgumų kiekviename atskirame regione analizę, o tai pareikalautų neproporcingų KT išteklių, palyginti su tikėtinais tyrimo rezultatais.

Įvertinusi visas aplinkybes, KT nusprendė tyrimą nutraukti, nes jo tęsimas neatitiktų institucijos veiklos prioriteto – atlikti tyrimus ar kitaip įsikišti į rinkos veikimą, jei toks įsikišimas galėtų reikšmingai prisidėti prie veiksmingos konkurencijos apsaugos ir taip užtikrinti kuo didesnę vartotojų gerovę.

Tyrimai dėl KĮ 5 str. ir (ar) SESV 101 str. pažeidimų

Metai	2021	2022	2023
Baigti nustačius pažeidimus	2	2	1
Nutraukti	3	3 (1*)	2
Pradėti	2	3	3

*atnaujintas tyrimas buvo nutrauktas sudarius taikos sutartis su pažeidėjais ir skyrus individualias baudas

Buvo atlikti patikrinimai
9 įmonių patalpose

217 280 € – tiek baudų
skirta už konkurenciją
ribojantį susitarimą

Kiti sprendimai

Atsakomybė už kliudymą KT pareigūnams atlikti tyrimo veiksmus

KĮ numatyta, jog bendrovės privalo nekliudyti KT įgaliotiems pareigūnams atlikti patikrinimą, peržiūrėti dokumentus, nepaisant to, kokioje laikmenoje šie saugomi, gauti jų kopijas ir išrašus bei kitą informaciją, reikalingą tyrimui atlikti.

Įmonių veiksmai, kuriais KT trukdoma surinkti tyrimui reikalingus duomenis, pavyzdžiui, informacijos naikinimas, patys savaime yra pavojingi procedūriniai pažeidimai, nes gali sutrukdyti išaiškinti KĮ pažeidimą, darantį žalą vartotojams. Už kliudymą atlikti tyrimą gali būti skirta bauda iki 1 proc. bendrųjų metinių pajamų.

2023 m. balandį KT atliko patikrinimą vienos didžiausių gėrimų gamintojų Lietuvoje patalpose. Tuo metu, kai institucijos pareigūnas tikrino „Švyturio-Utenos alaus“ darbuotojo telefone per programėlę „Messenger“ rastą susirašinėjimą su kitos įtariamos įmonės atstovu dėl produkcijos kainų ir darė šio susirašinėjimo kopijas, gėrimų gamintojos darbuotojas, prisijungęs prie savo „Facebook“ paskyros per kitą prietaisą, tikrinamą informaciją ištrynė.

Pareigūnai įpareigojo darbuotoją atsisiųsti jo paskyros „Facebook“ duomenų kopiją, tačiau ši nebuvo pateikta. KT dėl „Švyturio-Utenos alaus“ kliudymo veiksmų pradėjus tyrimą, bendrovė nuo pat jo pradžios bendradarbiavo su institucijos ekspertais, teikė detalius papildomus paaiškinimus.

Be to, gėrimų gamintoja pripažino KT nustatytą KĮ pažeidimą ir sutiko su skiriama bauda. Kadangi tai leido efektyviau užbaigti tyrimą dėl kludymo veiksų, institucija, atsižvelgusi į lengvinančias aplinkybes, skiriamą finansinę sankciją sumažino beveik 200 000 Eur – iki 810 790 Eur.

Šis KT nutarimas yra apskųstas teismui. Dėl dalies informacijos ištyrimo 2023 m. buvo nubausta ir bendrovė „Maxima LT“, kuri pripažinta pažeidusi MPĮNVDĮ reikalavimus (plačiau – skyriuje „Mažmeninė prekyba“).

KT visada **skatina įtariamus pažeidėjus bendradarbiauti tyrimo metu ir už tai taiko atsakomybę lengvinančias aplinkybes**. Vis dėlto institucija ir ateityje griežtai bei principingai vertins įmonių veiksmus, kuriais siekiama sutrukdyti rinkti tyrimui reikšmingą informaciją.

Būtent patikrinimų metu KT pareigūnai siekia surinkti bendrovių turimus popierinius ir elektroninius dokumentus, o ypač – viešai neskleidžiamą informaciją, galinčią tapti vienais svarbiausių įrodymų atliekamuose tyrimuose dėl įtariamų konkurencijos teisės pažeidimų.

Prevencinė ir kita šviečiamoji veikla

Vykdydama prevencinę veiklą ir siūsdama ūkio subjektams įspėjimus apie įtariamus konkurencijos ribojimus, KT siekia atkreipti galimų pažeidėjų dėmesį, paskatinti juos įsivertinti ir prireikus pakeisti elgesį, kad kuo greičiau būtų pašalintas įtariamasis KĮ pažeidimas. Koku būdu spręsti konkurencijos problemas konkrečiu atveju – pradėti pažeidimo tyrimą, imtis prevencinių priemonių ar kitų veiksų – KT sprendžia individualiai, atsižvelgdama į turimus įrodymus, galimo pažeidimo pobūdį, jo strateginę reikšmę ir kitus principus.

Atmintinė „Konkurenciją ribojantys susitarimai darbo rinkose“

Įmonės turi sąžiningai konkuruoti ne tik parduodamos ar įsigydamos įvairias prekes bei teikdamos paslaugas, bet ir siekdamas pritraukti ar išsaugoti darbuotojus. Darbdavių susitarimai nekonkuruoti dėl darbuotojų darbo sąlygų, pavyzdžiui, nesamdyti konkuruojančių įmonių personalo, susitarti nedidinti atlyginimų ar neteikti kitų naudų, gali reikšmingai apriboti konkurenciją. Todėl konkurencijos ribojimai darbo rinkoje buvo vienas KT sektorinių prioritetų 2023 m.

Institucija 2021 m. ir 2022 m. nustatė du konkurencijos ribojimus darbo rinkose, taip pat ėmėsi prevencinių veiksų, siekdama užkirsti kelią galimiems pažeidimams pateikdama verslo atstovus išsamius paaiškinimus apie KĮ numatytus draudimus. KT 2023 m. parengė atmintinę ir joje pateikė informaciją, kokią naudą teikia atvira, konkurencinga darbo rinka bei kodėl darbdaviai neturi tarpusavyje tartis dėl darbuotojų darbo sąlygų.

Tokie susitarimai, kaip akcentuojama atmintinėje, pirmiausia neigiamai paveikia dirbančiuosius: pablogėja jų galimybės iš darbdavių išsiderėti didesnius atlyginimus ir kitas palankesnes darbo sąlygas, sumenksta samdomų žmonių galimybės rasti jų interesus bei gebėjimus atitinkančią darbo vietą.

Konkurencinga darbo rinka, kurioje darbdaviai varžosi dėl darbuotojų, siūlydami jiems kuo patrauklesnes darbo sąlygas, užtikrina darbuotojų mobilumą, didina jų derybinę galią, galimybes gauti geresnius atlyginimus, skatina darbdavių investicijas į žmogiškąjį kapitalą. Nuo to, kaip darbdaviai geba pritraukti kvalifikuotus darbuotojus ir juos išlaikyti, priklauso ir įmonių padėtis rinkoje, siūlomų prekių ir paslaugų spektras, kokybė, kaina, diegiamos inovacijos ir jų apimtys.

Atmintinėje taip pat pateikti konkurenciją ribojančių susitarimų darbo rinkose pavyzdžiai, paaiškinama, kaip jų išvengti, ką darbdaviui daryti, jeigu jį bandoma įtraukti į neleistinus susitarimus dėl darbuotojų, bei ką daryti tapus draudžiamo susitarimo dalyviu ar sužinojus apie tokį susitarimą. Dokumentas buvo išsiųstas bei vėliau pristatytas svarbiausioms darbdaviams ir darbuotojus vienijančioms organizacijoms (plačiau – skyriuje „Švietimas konkurencijos srityje“).

Įspėjamasis raštas dėl galimo kolektyvinio boikoto

KT gavo informacijos, kad Lietuvos parodų ir kongresų centro „Litexpo“ 2023 m. kovo 30–31 d. planuojamoje parodoje „Karjera&Studijos“ kviečiami dalyvauti tik Lietuvos universitetai, aukštosios mokyklos ir profesinio mokymo įstaigos. Lietuvos aukštosios mokyklos esą svarstė kelti sąlygas „Litexpo“, kad minėtoje parodoje dalyvautų tik tokiu atveju, jeigu renginyje nebūtų užsienio universitetų.

KT 2023 m. vasarį išsiuntė „Litexpo“, Lietuvos universitetų rektorių konferencijai bei Lietuvos kolegijų direktorių konferencijai įspėjamąjį raštą, kad tokie veiksmai (kolektyvinis boikotas) gali būti vertinami kaip konkurenciją ribojantis susitarimas ir užtraukti atsakomybę. Rašte taip pat priminta, kad konkuruojantys ūkio subjektai turi laikytis sąžiningos konkurencijos principų ir savarankiškai spręsti dėl savo elgesio rinkoje, įskaitant ir tai, kokiose parodose bei kokiomis sąlygomis dalyvauti ar nedalyvauti.

Dėl draudžiamų susitarimų dalyvių padarytos žalos atlyginimo

Visi subjektai (vartotojai, įmonės, valstybės institucijos, perkančiosios organizacijos), patyrę žalą dėl konkurencijos teisės pažeidimo, gali reikalauti visiško žalos atlyginimo. Nukentėjęs gali reikalauti pažeidėjų atlyginti tiesioginius nuostolius, atsiradusius, pavyzdžiui, dėl to, kad vartotojas sumokėjo didesnę kainą už prekę dėl konkurenciją ribojančio susitarimo. Žalos atlyginimo siekiantys asmenys taip pat gali reikalauti kompensuoti dėl pažeidimo negautas pajamas ar sumokėti palūkanas.

2023 m. gruodį Vartotojų aljansas inicijavo grupės ieškinį dėl KT 2018 m. nustatyto kartelinio susitarimo tarp 26 vairavimo mokyklų ir jas vienijančios asociacijos, institucijos tyrimo išvadas patvirtinus Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui (LVAT).

KT byloje surinktais duomenimis, iki 2016 m. balandžio B kategorijos vairavimo kursų kaina sostinėje svyravo nuo 270 iki 419 Eur, o C, CE ir D kategorijų – nuo 480 iki 732 Eur.

Nuo 2016 m. liepos daugumos Vilniuje veikiančių vairavimo mokyklų įkainiai gerokai pakilo ir tapo beveik vienodi: B kategorijos kursų kaina siekė apie 500 Eur, C, CE ir D – nuo 700 iki 1100 Eur. Kaune vairavimo mokyklų įkainiai suvienodinti keliais etapais: 2016 m. liepos pabaigoje B kategorijos vairavimo kursų kainos pakilo nuo 225–277 Eur iki 350 Eur, dar po dviejų mėnesių – iki 375 Eur. 2016 m. liepos mėn. nustatyti įkainiai daugumoje sostinės vairavimo mokyklų nesikeitė dvejus metus ir sumažėjo 2018 m. vasarą KT įtariamais pažeidėjams išsiuntus tyrimo išvadas. Tuo tarpu Kaune vairavimo kursai atpigo po KT patikrinimų, atliktų 2016 m. rudenį.

Kadangi vartotojai, kurie nuo 2016 m. liepos mėn. iki 2018 m. gruodžio 20 d. lankė vairavimo kursus Vilniuje, Kaune arba Jurbarkė, galėjo už juos sumokėti per didelę kainą, jie gali teisme reikalauti žalos atlyginimo, o teikiant grupės ieškinį bylinėjimasis kainuotų mažiau.

Nuo 2023 m. perkančiosioms organizacijoms atsirado pareiga reikalauti žalos atlyginimo. KT siūlymu, buvo priimtos VPĮ pataisos, pagal kurias nuo 2023 m. sausio 1 d. įsiteisėjus KT sprendimams dėl konkurenciją ribojančių susitarimų viešuosiuose pirkimuose, juos vykdžiusios perkančiosios organizacijos privalės kreiptis į teismą pačios ar per centrinę perkančiąją organizaciją, jei ji atliko atitinkamą pirkimą, arba imtis kitų žalos atlyginimo priemonių ir reikalauti atlyginti žalą.

Įstatyme numatyta, jog, jeigu neįrodoma kitaip, laikoma, kad konkurenciją ribojančiais tiekėjų tarpusavio susitarimais viešajame pirkime padaroma žala prilygsta 10 proc. nuo sudarytoje pirkimo sutartyje nurodytų prekių, paslaugų, darbų, dėl kurių sudarytas toks susitarimas, vertės, o jeigu pirkimo sutartis nutraukiama, – nuo perkančiosios organizacijos atliktų mokėjimų už tas prekes, paslaugas, darbus vertės. Tokia žalos prezumpcija turėtų palengvinti žalos įrodinėjimą.

KT ragina pranešti apie kartelius ir gauti atlygį

KĮ numatyta, kad fiziniai asmenys, pateikę KT įrodymus apie galimus konkurenciją ribojančius susitarimus, gali gauti piniginę išmoką. Ši gali sudaryti 1 proc. nuo pažeidėjams paskirtų baudų, bet ne mažiau kaip 1000 Eur ir ne daugiau kaip 100 tūkst. Eur.

Fiziniai asmenys draudžiamo susitarimo įrodymus kviečiami pateikti užpildžius el. formą KT svetainėje kt.gov.lt, el. paštu praneskmums@kt.gov.lt, paštu (Jogailos g. 14, Vilnius) arba atvykus į instituciją. Su KT ekspertais galima pasikonsultuoti telefonu ar el. paštu dėl įrodymų bei informacijos pateikimo tvarkos bei su tuo susijusiais teisiniais klausimais dar prieš pateikiant turimą informaciją. Informaciją pateikusių asmenų tapatybė, jų prašymu, nėra atskleidžiama.

Išmoka iki 100 tūkst. Eur gali būti skiriama asmeniui, kuris iki KT tyrimo pradžios pirmasis pateikė įrodymus apie atitinkamą konkurenciją ribojantį susitarimą, o pateikti įrodymai nebuvo gauti įvykdžius nusikalstamą veiklą. Jeigu sumokėjus išmoką paaiškėtų, kad įrodymai buvo gauti dėl įvykdytos nusikalstamos veiklos, pinigai turės būti gražinti KT.

Į išmoką taip pat negali pretenduoti asmenys, kurie yra bendrovės, pateikusios KT prašymą atleisti (pagal [Atleidimo nuo baudų programą](#)) nuo baudos už tą patį pažeidimą, vadovai, valdymo ar priežiūros organų nariai, dalyviai ar darbuotojai, taip pat asmenys, įrodymus gavę atlikdami savo pareigas teisėsaugos institucijose ar kitose priežiūros įstaigose.

The screenshot shows the website of the Lithuanian Competition Authority (Lietuvos Respublikos Konkurencijos Taryba). The navigation menu includes 'Apie mus', 'Veiklos sritys', 'Pranešk mums' (highlighted with a red circle), 'Veiklos viešinimas', 'Administracinė informacija', 'Teisinė informacija', 'Pranešėjų apsauga', 'Korupcijos prevencija', and 'Struktūra ir kontaktinė informacija'. The main heading is 'Pranešk mums'. Below it, there is a breadcrumb trail 'pradžią » Pranešk mums' and a 'Spausdinti' button. The text explains what a cartel is and why it is important to report it. A callout box with an orange background and a gear icon states: 'Iš viso 2023 m. per el. formą „Pranešk mums“ KT interneto svetainėje buvo gauta 17 pranešimų apie galimus draudžiamus susitarimus.' Below this, it says: 'Nors pranešėjų pateikiami duomenys ne visuomet gali būti teisinis pagrindas tyrimui pradėti, gyventojai atkreipia institucijos dėmesį į potencialius kartelių atvejus, kuriuos KT vėliau gali analizuoti savo iniciatyva. Kai kurie gauti duomenys paskatino instituciją detaliau paanalizuoti situaciją tam tikruose sektoriuose.'

A close-up photograph of two hands holding wooden blocks. The hands are positioned as if about to place or remove a block from a stack. The background is blurred, showing more stacks of wooden blocks.

VI. KONCENTRACIJŲ PRIEŽIŪRA

KT, vykdydama koncentracijų priežiūrą, siekia užtikrinti, kad įmonėms jungiantis ar įsigyjant vienai kitą nebūtų sukurta ar sustiprinta dominuojanti padėtis arba itin apribota konkurencija tam tikroje rinkoje. Prieš priimdama sprendimą, ar duoti leidimą vykdyti sandorį, institucija išsamiai vertina įvairias su koncentracija susijusias aplinkybes, nes verslams susijungus atitinkamose rinkose gali įvykti pokyčiai, darantys žalingą poveikį konkurencijai, todėl vartotojai gali susidurti su didesnėmis kainomis, mažesniu prekių ir paslaugų pasirinkimu, blogesne kokybe ir pan.

KT nagrinėjant koncentracijas, vis dažniau prireikia ekonomine analize ir skaičiavimais paremtų išvadų, kurioms esminę reikšmę turi rinkos apibrėžimo, rinkos galios bei poveikio konkurencijai ir vartotojams aspektai. Jeigu surinkti duomenys leidžia daryti išvadą, kad dėl numatomos vykdyti koncentracijos nebus sukurta ar sustiprinta dominuojanti padėtis arba itin apribota konkurencija atitinkamose rinkose, leidimas yra duodamas. Visgi tam tikrais atvejais, atsižvelgiant į besijungiančių įmonių rinkos galią ir kitas sektoriaus ypatybes, rinkos konsolidacija gali turėti žalingą poveikį konkurencijai. Koncentracijų priežiūra užtikrina, kad dėl nagrinėjamų sandorių neatsirastų tokių rinkos struktūros pokyčių, kurie darytų reikšmingą neigiamą įtaką konkurencijai.

2023 m. KT iš viso davė 31 leidimą vykdyti sandorius įvairiuose – žemės ūkio, energetikos, statybos ir kelių tiesimo, transporto, maisto produktų bei gėrimų gamybos ir prekybos, sveikatos priežiūros bei veterinarijos paslaugų, buitinės technikos prekybos, finansinių paslaugų ir kt. – Lietuvos ūkio sektoriuose. Nesudėtingus sandorius, kai nereikėjo atlikti išsamios teisinės ir ekonominės analizės, institucijos ekspertai įvertino ir KT davė leidimus vidutiniškai per 21 darbo dieną.

Pastarųjų trejų metų KT darbo patirtis liudija, kad daugėja itin sudėtingų bei didelės apimties sandorių, kurių poveikiui konkurencijai įvertinti būtina atlikti išsamią teisinę ir ekonominę analizę, nes įmonės planuoja susijungimus jau iki šiol koncentruotose rinkose ne tik Lietuvoje, bet ir kaimyninėse šalyse.

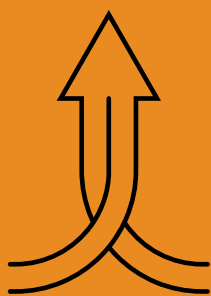
Be to, kasmet daugėja verslo sandorių vartotojams aktualiuose sektoriuose, pradedant žemės ūkio kultūrų bei žaliavų auginimu ir baigiant maisto gamyba, kur dėl mažėjančios konkurencijos ilgainiui vartotojai galėtų pajusti neigiamą poveikį, pavyzdžiui, didėjant prekių bei paslaugų kainoms ir mažėjant pasirinkimui.

2023 m. aštuoni sandoriai buvo susiję su jau iki šiol gana koncentruotomis šilumos gamybos, liftų priežiūros ir remonto paslaugų, žiniasklaidos, kelių tiesimo bei remonto, sveikatos priežiūros, odontologijos ir veterinarijos paslaugų, mėsos perdirbimo rinkomis, dėl ko KT turėjo išsamiai įvertinti galimą poveikį konkurencijai. Septyniais atvejais leidimai vykdyti koncentraciją buvo duoti, du iš jų – šalims prisiėmus įsipareigojimus. Vieno sandorio tarp žiniasklaidos priemonės valdančių bendrovių įgyvendinti neleista identifikavus galimas neigiamas pasekmes konkurencijai. Sudėtingų koncentracijų nagrinėjimo trukmė 2023 m. vidutiniškai siekė 140 darbo dienų.

KT nuolat primena verslui, kad koncentracijų priežiūra nėra formalumas. Tai – svarbus instrumentas, siekiant apsaugoti veiksmingą konkurenciją rinkoje, todėl pareiga pranešti apie sandorį bei gauti leidimą ir yra numatyta KĮ, kad KT turėtų galimybę įvertinti galimas koncentracijos pasekmes rinkai.

Koncentracijos įgyvendinimas nepateikus pranešimo KT ir negavus jos leidimo yra laikytinas pavojingu pažeidimu, už ką KĮ numatyta finansinė atsakomybė. 2023 m. KT vykdė keturis tyrimus dėl nepraneštos koncentracijos, vieną jų baigė ir, nustačiusi, kad sandoris naujienų portalų rinkoje buvo įgyvendintas be institucijos leidimo, skyrė baudą bei įpareigojo šalis pašalinti KĮ pažeidimo pasekmes.

Jeigu sandorį planuojantiems verslo atstovams kyla klausimų, ar reikia gauti KT leidimą, jie raginami kreiptis į institucijos ekspertus pasikonsultuoti. 2023 m. KT ekspertai atsakė į 18 paklausimų, susijusių su koncentracijų priežiūra. Taip pat institucija rekomenduoja verslui dar iki oficialaus pranešimo apie koncentraciją pateikimo pasinaudoti galimybe pateikti KT ekspertams pranešimo apie koncentraciją projektą ir pasikonsultuoti dėl privalomos pateikti informacijos apimties, argumentų ir juos pagrindžiančių įrodymų.

Apie numatomą įvykdyti koncentraciją **privaloma pranešti KT ir gauti leidimą**, jeigu koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų suminės bendrosios pajamos Lietuvos Respublikoje paskutiniaisiais prieš koncentraciją finansiniais metais yra didesnės negu 20 mln. Eur ir jeigu kiekvieno mažiausiai iš dviejų koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų bendrosios pajamos Lietuvos Respublikoje paskutiniaisiais prieš koncentraciją finansiniais metais yra didesnės negu 2 mln. Eur.

Pranešimas apie koncentraciją turi būti pateiktas KT iki koncentracijos įgyvendinimo. Sandoris negali būti įgyvendintas tol, kol nėra gautas institucijos leidimas.

TV3 transliuotojai neleista įsigyti didžiausios Lietuvoje radijo stočių grupės

Pagal KT 2023 m. vasario 22 d. gautą pranešimą bendrovė „All Media Lithuania“, transliuojanti TV3, TV6, TV8 ir „TV3 Plius“ televizijos programas, planavo įsigyti tris įmones, valdančias radijo stotis M-1, „M-1 plus“, „Lietus“, „Laluna“, „Raduga“, bei jose reklamą parduodančią bendrovę „Reklamos ekspertai“. Tuo metu su „All Media Lithuania“ susijusi bendrovė „All Media Radijas“ radijo dažniais transliavo „Power Hit Radio“, internetu – „Power Gold“ radijo programas bei parduodavo reklamą, o „All Media Digital“ valdė *tv3.lt* ir kitas interneto svetaines, kur taip pat parduodavo reklamą.

KT siekė nustatyti, ar įgyvendinus minėtą sandorį nekils neigiamų pasekmių konkurencijai radijo bei televizijos reklamos pardavimo rinkose, nes „All Media Lithuania“, kuri turi didelę televizijos reklamos rinkos dalį, po koncentracijos prisijungusi didžiausią Lietuvoje radijo stočių grupę, reikšmingai padidintų savo dalį ir radijo reklamos rinkoje.

Institucija atliko išsamią ekonominę analizę: vertino sandorio šalių užimamas rinkos dalis ir konkurencinį artumą, rinkos dalyvių parduodamos reklamos apimtį, jų bei konkurentų plėtros galimybes, tikimybę naujiems dalyviams įeiti į radijo programų transliavimo rinką ir kt. Ekspertai kreipėsi ir gavo paaiškinimus ne tik iš koncentracijos dalyvių bei jų konkurentų, bet ir iš reklamos agentūrų, taip pat – iš Lietuvos bendrovių, perkančių reklamą įvairiose televizijos bei radijo programose.

Išanalizavusi gautus atsakymus bei surinktus duomenis, KT nustatė, kad sandorio šalių valdomos radijo stotys M-1 ir „Power Hit Radio“ buvo artimos konkurentės radijo reklamos pardavimo rinkoje, o jų tarpusavio konkurencija – reikšminga.

Po sandorio ši tarpusavio konkurencija būtų panaikinta, koncentracijos šalys užimtų didžiausią radijo reklamos rinkos dalį pagal pajamas, valdytų didžiausią klausyto laiko dalį turinčias radijo stotis ir dar labiau padidintų atotrūkį nuo kitų konkurentų. Atsiradus tokiam dideliame rinkos žaidėjui, KT vertinimu, kitoms radijo stotims būtų apsunkintos galimybės veiksmingai konkuruoti, o radijo reklamos pirkėjai turėtų mažiau pasirinkimo alternatyvų.

Dar viena institucijos identifikuota neigiama sandorio pasekmė konkurencijai buvo susijusi su bendrovės „All Media Lithuania“ galimybe taikyti reklamos pardavimo siejimo praktiką, kai reklamos pirkėjams, perkantiems ir televizijos, ir radijo reklamos paketus iš jos valdomų žiniasklaidos priemonių, būtų siūlomos nuolaidos.

Savaime nėra draudžiama sieti televizijos ir radijo reklamos pardavimą, tačiau itin centruotoje rinkoje tokia praktika būtų žalinga, jeigu ją taikytų didelę rinkos dalį užimanti bendrovė. Kadangi po sandorio „All Media Lithuania“ galėtų televizijos ir radijo reklamos siejimo praktiką taikyti ir M-1 grupės atžvilgiu, KT įžvelgė riziką, kad reklamos pirkėjai būtų skatinami dar aktyviau pirkti reklamą iš „All Media Lithuania“ priklausančių televizijos ir radijo stočių, atitinkamai mažindami pas konkurentus užsakomos reklamos apimtis.

„All Media Lithuania“ pasiūlė prisiimti įsipareigojimus – parduoti „Power Hit Radio“ valdančią bendrovę „All Media Radijas“ ir netaikyti televizijos bei radijo reklamos susiejimo praktikos. Vis dėlto KT pripažino, kad įsipareigojimai nepašalintų identifikuotų neigiamų pasekmių konkurencijai.

Įvertinusi visą surinktą informaciją ir aplinkybes, KT nusprendė neduoti leidimo bendrovei „All Media Lithuania“ vykdyti koncentraciją įsigyjant po 100 proc. bendrovių, valdančių radijo stotis M-1, „M-1 plus“, „Lietus“, „Laluna“ ir „Raduga“, bei įmonės „Reklamos ekspertai“ akcijų, nes dėl sandorio būtų sukurta ar sustiprinta dominuojanti padėtis arba itin apribota konkurencija radijo ir televizijos reklamos pardavimo rinkose. Šis KT nutarimas yra įsigaliojęs.

Koncentracijos priežiūros procedūra KT iniciatyva baigta šalims prisiėmus įsipareigojimus

KT gali savo iniciatyva taikyti koncentracijos priežiūros procedūrą ir įpareigoti bendrovės pateikti pranešimą apie koncentraciją, jeigu yra tikėtina, kad po sandorio bus sukurta ar sustiprinta dominuojanti padėtis arba itin apribota konkurencija atitinkamoje rinkoje, ir kai nuo tokios koncentracijos įgyvendinimo praėjo ne daugiau kaip dvylika mėnesių.

2022 m. liepą KT nusprendė savo iniciatyva taikyti koncentracijos priežiūros procedūrą ir įpareigojo „Kauno liftais“ pateikti pranešimą apie 2021 m. gegužę įvykdytą sandorį, kai buvo įsigyta 100 proc. įmonių „Baltijos liftais“ ir „Šiaulių liftais“ akcijų. Kadangi minėtų bendrovių suminės bendrosios pajamos 2020 m. neviršijo KĮ numatytos 20 mln. Eur ribos, „Kauno liftais“ neprivalėjo pranešti apie numatomą vykdyti koncentraciją ir gauti KT leidimą.

Atlikusi 2022 m. spalio 26 d. gauto pranešimo apie koncentraciją vertinimą, institucija 2023 m. nustatė, kad dėl sandorio buvo sukurta ar sustiprinta dominuojanti padėtis arba itin apribota konkurencija kėlimo įrenginių techninės priežiūros ir remonto Vilniaus, Kauno, Panevėžio ir Utenos apskričių bei kėlimo įrenginių keitimo Vilniaus apskrities atitinkamose rinkose. Neigiamas koncentracijos poveikis Vilniaus apskrities kėlimo įrenginių techninės priežiūros ir remonto rinkoje nustatytas įvertinus, be kita ko, koncentracijos dalyvių padėtį senesnių nei 25 m. ir ne savo instaliuotų liftų techninės priežiūros ir remonto segmentuose.

Reaguodama į pateiktas išvadas, bendrovė „Kauno liftais“ institucijai pateikė įsipareigojimus, kuriais pasiūlė perleisti tretiesiems asmenims „Baltijos liftų“ ir „Šiaulių lifto“ kėlimo įrenginių priežiūros ir (ar) remonto paslaugų sutartis, kurias atitinkamose Panevėžio, Utenos ir Kauno apskrityse įmonė įgijo įvykdžiusi koncentraciją. „Kauno liftais“ taip pat sutiko perleisti turimų senesnių nei 25 m. ir ne savo instaliuotų liftų priežiūrą bei keitimą Vilniaus apskrityje. Bendrovės pasiūlyti įsipareigojimai buvo pateikti viešai konsultacijai ir, atsižvelgus į gautas nuomones, patikslinti.

KT davė leidimą minėtam sandoriui, padariusi išvadą, kad tinkamai ir laiku įgyvendinus pateiktus įsipareigojimus – perleidus vieno iš koncentracijos dalyvių verslo dalį – bus pašalintos institucijos nustatytos neigiamos pasekmės konkurencijai. Šis nutarimas yra apskųstas teismui.

Sandoris šilumos gamybos sektoriuje leistas su įsipareigojimais

KT 2022 m. rugpjūčio 5 d. gavo pranešimą apie planuojamą įgyvendinti koncentraciją, bendrovei „Gren Lietuva“ įsigyjant 100 proc. įmonės „Šiluma miestams“ akcijų ir netiesiogiai per pastarąją perimant 7 bendrovių – Kirtimų katilinė, „Pramonės energija“, Karlių katilinė, „Akmenės energija“, Šilo katilinė, „Trakų energija“ ir „Miesto energija“ – kontrolę.

Nagrinėdami pranešimą apie koncentraciją, KT ekspertai rinko informaciją iš sandorio šalių, konkurentų, taip pat konsultavosi su atsakingomis institucijomis. Vertindama sandorio įtaką konkurencijai ir kitas aplinkybes KT glaudžiai bendradarbiavo su Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos specialistais, kurie teikė paaiškinimus ir įžvalgas, susijusias su šilumos sektoriumi bei teisinio reguliavimo aspektais.

KT pritarė Susijungimų priežiūros grupės išvadai, kad nesant „Gren Lietuvos“ įsipareigojimų, dėl sandorio būtų sukurta ar sustiprinta dominuojanti padėtis ir itin apribota konkurencija šilumos gamybos ne šildymo laikotarpiu (gegužės–rugsėjo mėn.) Klaipėdos miesto centrinės šilumos tiekimo sistemos rinkoje.

Reaguodama į preliminarias išvadas, „Gren Lietuva“ pateikė įsipareigojimus, kuriais pasiūlė nebeįsigyti „Pramonės energijos“ ir „Miesto energijos“ – šios įmonės būtų grąžintos pardavėjui „E energy invest“. Įsipareigojimais, be kita ko, buvo numatyta, kad „Gren Lietuva“ minėtų dviejų įmonių turto ar akcijų neįgytų 10 metų, taip pat tokiam pat laikotarpiui nesudarytų sutarčių su „Orion Global pet“.

Padariusi išvadą, kad įvykdyti įsipareigojimai leis išsaugoti veiksmingą konkurenciją šilumos gamybos ne šildymo laikotarpiu (gegužės–rugsėjo mėn.) Klaipėdos miesto centrinės šilumos tiekimo sistemos rinkoje, KT davė leidimą minėtam sandoriui. „Gren Lietuva“ buvo leista įsigyti 100 proc. įmonės „Šiluma miestams“ akcijų bei netiesiogiai per ją perimti 5 bendrovių – Kirtimų katilinė, Karlių katilinė, „Akmenės energija“, Šilo katilinė ir „Trakų energija“ – kontrolę tik po to, kai 100 proc. įmonių „Pramonės energija“ ir „Miesto energija“ akcijų bus perleistos bendrovei „E energy invest“ arba su ja susijusiems ūkio subjektams.

2023 m. lapkritį KT pripažino, kad bendrovė „Gren Lietuva“ tinkamai įvykdė priimtus įsipareigojimus – „E energy invest“ įmonių grupei buvo perleistos bendrovės „Pramonės energija“ ir „Miesto energija“, kurios po sandorio įgyvendinimo toliau galėjo daryti efektyvų konkurencinį spaudimą kitoms rinkoje veikiančioms įmonėms.

Duoti leidimai vykdyti du sandorius mėsos perdirbimo ir prekybos sektoriuje

KT 2023 m. sausio 5 d. gavo pranešimą apie ketinimą vykdyti koncentraciją, Krekenavos agrofirmai planuojant iš „Imlitex Holdings“ įsigyti turtą, susijusį kalakutienos produkcijos gamybos ir fasavimo veikla, taip pat – nekilnojamąjį turtą, įrangą bei prekės ženklus. Šį turtą anksčiau valdė tuo metu bankrutuojanti įmonė „Arvi kalakutai“.

Įvertinusi su sandoriu susijusias aplinkybes, KT konstatavo, kad dėl numatomos vykdyti koncentracijos nebus sukurta ar sustiprinta dominuojanti padėtis arba itin apribota konkurencija atitinkamose rinkose.

Krekenavos agrofirma minėtos koncentracijos nagrinėjimo metu supirko kiaulių, galvijų, kalakutų skerdeną bei gyvus kalakutus broilerius, prekiaavo mėsos produkcija, transportavo krovinius Lietuvoje. „Imlitex Holdings“ turto kompleksas, susijęs su kalakutienos produkcijos gamyba ir fasavimu, naudotas didmeninei kalakutienos prekybai.

Dar vieną leidimą KT davė išnagrinėjusi 2023 m. birželio 7 d. gautą pranešimą, pagal kurį „Biovela-Utenos mėsa“ informavo planuojanti įsigyti Klaipėdos mėsinės prekės ženklą ir kitą su mėsos gamyba bei pardavimu susijusį turtą, kuris tuo metu priklausė kooperatyvui „Gera mėsa“.

Sandorio nagrinėjimo metu „Biovela-Utenos mėsa“ priklausė įmonių grupei „Biovela Group“, vienijančiai mėsos perdirbimo bendroves. Įmonė vykdė gyvų galvijų ir kiaulių supirkimo bei skerdimo veiklą, taip pat gamino ir pardavinėjo šviežios kiaulienos bei jautienos produkciją, mėsos gaminius, subproduktus. Prekės ženklas Klaipėdos mėsinė bei kitas turtas buvo susiję su šviežios mėsos ir jos gaminių gamyba bei pardavimu.

Tyrimai dėl nepraneštų koncentracijų

Išankstinė susijungimų priežiūros sistema užtikrina, kad struktūrinis pokytis rinkoje neįvyktų prieš tai tinkamai neįvertinus pasekmių vartotojams. Todėl labai svarbu, kad įmonės praneštų apie sandorius prieš juos įgyvendindamos, o KT ekspertai galėtų įvertinti tokių koncentracijų pasekmes.

Portalo *delfi.lt* savininkei – finansinė atsakomybė ir įpareigojimai

2022 m. gruodžio 9 d. Estijos bendrovė „Ekspress Grupp“, valdanti naujienų portalą *delfi.lt*, įsigijo 100 proc. „Lrytas“ akcijų. KT, įvertinusi bendrovės „15min“ pateiktą pareiškimą ir surinkusi pakankamai duomenų, leidusių įtarti, kad minėtam sandoriui iš anksto reikėjo gauti leidimą, rugpjūčio 8 d. pradėjo tyrimą dėl galimo KĮ pažeidimo.

„Ekspress Grupp“ laikėsi nuomonės, kad jai nekilo pareigos apie koncentraciją pranešti KT, nes bendrosios sandorio dalyvių pajamos nesiekė 20 mln. Eur, kadangi bendrovės „Lrytas“ pajamos už reklamos ploto pardavimą, gautos iš užsienyje registruotų klientų, esą neturėtų būti priskirtos pajamoms, gautoms Lietuvos Respublikoje.

Už koncentracijos, apie kurią buvo privaloma pranešti, įgyvendinimą be KT leidimo, koncentracijos tęsimą jos sustabdymo laikotarpiu, KT nustatytų koncentracijos vykdymo sąlygų ar privalomų įpareigojimų pažeidimą ūkio subjektams skiriama **bauda iki 10 proc.** bendrųjų metinių pasaulinių pajamų praėjusiais finansiniais metais.

Vis dėlto KT vertinimu, iš užsienyje registruotų klientų gautos bendrovės „Lrytas“ pajamos laikytinos pajamomis, gautomis Lietuvos Respublikoje, nes skaičiuojant bendrąsias pajamas yra svarbu atsižvelgti, kur vyksta konkurencija, o ne į reklamos ploto pirkėjų registracijos adresą. Lietuviškų interneto naujienų portalų konkurencija dėl reklamos pajamų, kaip nustatė institucijos ekspertai, vyksta Lietuvos Respublikoje, kadangi užsienyje registruoti reklamos ploto pirkėjai per portalą *lrytas.lt* tikisi pasiekti būtent mūsų šalies auditoriją, besidominčią Lietuvos ir užsienio aktualijomis.

KT konstatavo, kad „Lrytas“ pajamos, gautos iš užsienio reklamos ploto pirkėjų, yra laikytinos Lietuvos Respublikoje gautomis pajamomis, o bendrosios koncentracijos dalyvių pajamos 2022 m. viršijo įstatyme numatytą 20 mln. Eur ribą.

Įvertinusi visas aplinkybes, KT nustatė, kad „Ekspress Grupp“ pažeidė KĮ, kai įsigijo 100 proc. „Lrytas“ akcijų, apie tai nepranešusi institucijai ir negavusi jos leidimo įgyvendinti koncentraciją, todėl Estijos bendrovei skyrė 140 460 Eur baudą. Įmonė taip pat įpareigota ne vėliau kaip per 2 mėnesius nutraukti pažeidimą arba atkurti ankstesnę padėtį ar pašalinti pažeidimo pasekmes. Šis nutarimas yra apskųstas teismui.

Bendrovei „MM Grupp“ pritaikytos laikinosios priemonės

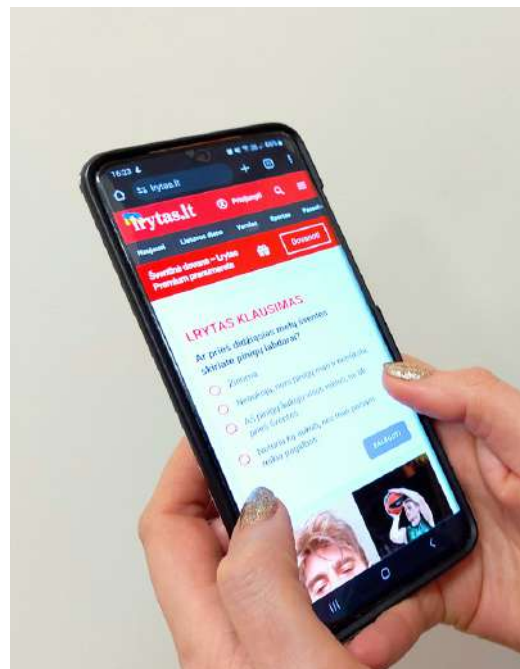
KT 2023 m. tęsė tyrimą dėl Estijos bendrovės „MM Grupp“ veiksmų, kuriais, kaip įtariama, buvo įgyvendinta koncentracija be KT leidimo, todėl galėjo būti pažeistas KĮ.

Institucija dar 2021 m. kovo 8 d. gavo „MM Grupp“ pranešimą vykdyti koncentraciją. Estijos bendrovė ketino įsigyti 51 proc. (kartu su turimomis akcijomis – 100 proc.) kitos Estijos įmonės „Forum Cinemas Lithuania“ akcijų ir tokiu būdu netiesiogiai perimti pastarosios bendrovės Lietuvos filialo kontrolę.

Tuo metu su „MM Grupp“, užsiimančios kontroliuojančiųjų bendrovių (holdingo) veikla, susijusios įmonės veikė įvairiose verslo srityse, viena jų – valdė prekės ženklą „Apollo“ ir vykdė kino teatrų veiklą Panevėžyje, kitos – platino Holivudo studijų („The Walt Disney“, „Paramount“, „Universal“) ir nepriklausomų kūrėjų kino filmus. Planuotos įsigyti bendrovės „Forum Cinemas Lithuania“ Lietuvos filialas vykdė kino teatrų veiklą Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje ir Šiauliuose.

Kadangi sandorį planuojančios įmonės laiku nepateikė visos reikalingos informacijos, pranešimo nagrinėjimo terminas buvo sustabdytas. 2021 m. spalio 14 d. KT nutraukė koncentracijos nagrinėjimo procedūrą, vadovaudamasi KĮ, kuriame numatyta, jog kai pranešimo apie koncentraciją nagrinėjimo terminas yra sustabdytas ilgiau nei 3 mėnesius, sandorio vertinimo procesas yra nutraukiamas ir laikoma, kad pranešimas apie koncentraciją nebuvo pateiktas. Sandorį planavusios bendrovės negalėjo vykdyti koncentracijos, nes negavo KT leidimo.

KT turimi duomenys leido įtarti, kad, nors leidimas koncentracijai nebuvo gautas, sandorį „MM Grupp“ nusprendė vykdyti faktiškai skaidant „Forum Cinemas Lithuania“ turtą ir atskiromis dalimis jį perleidžiant su „MM Grupp“ susijusiems ūkio subjektams.

KT vertinimu, buvo būtina imtis atitinkamų priemonių, siekiant užtikrinti tiriamų bendrovių tarpusavio ekonominį nepriklausomumą, sustabdyti tolesnių koncentracijos veikslių ir integracijos įgyvendinimą bei užtikrinti galimybę pritaikyti veiksmingas poveikio priemones tuo atveju, jei institucija nustatytų, kad buvo pažeisti KĮ reikalavimai.

KT balandžio 7 d. nusprendė vienu metų laikotarpiui Estijos bendrovei „MM Grupp“ taikyti laikinąsias priemones, tarp kurių – įpareigojimas visą, kaip įtariama, be institucijos leidimo perimtą „Forum Cinemas“ turtą ir verslą valdyti taip, kad nebūtų pakenkta jo ekonominiam gyvybingumui, tinkamumui parduoti ar konkurencingumui.

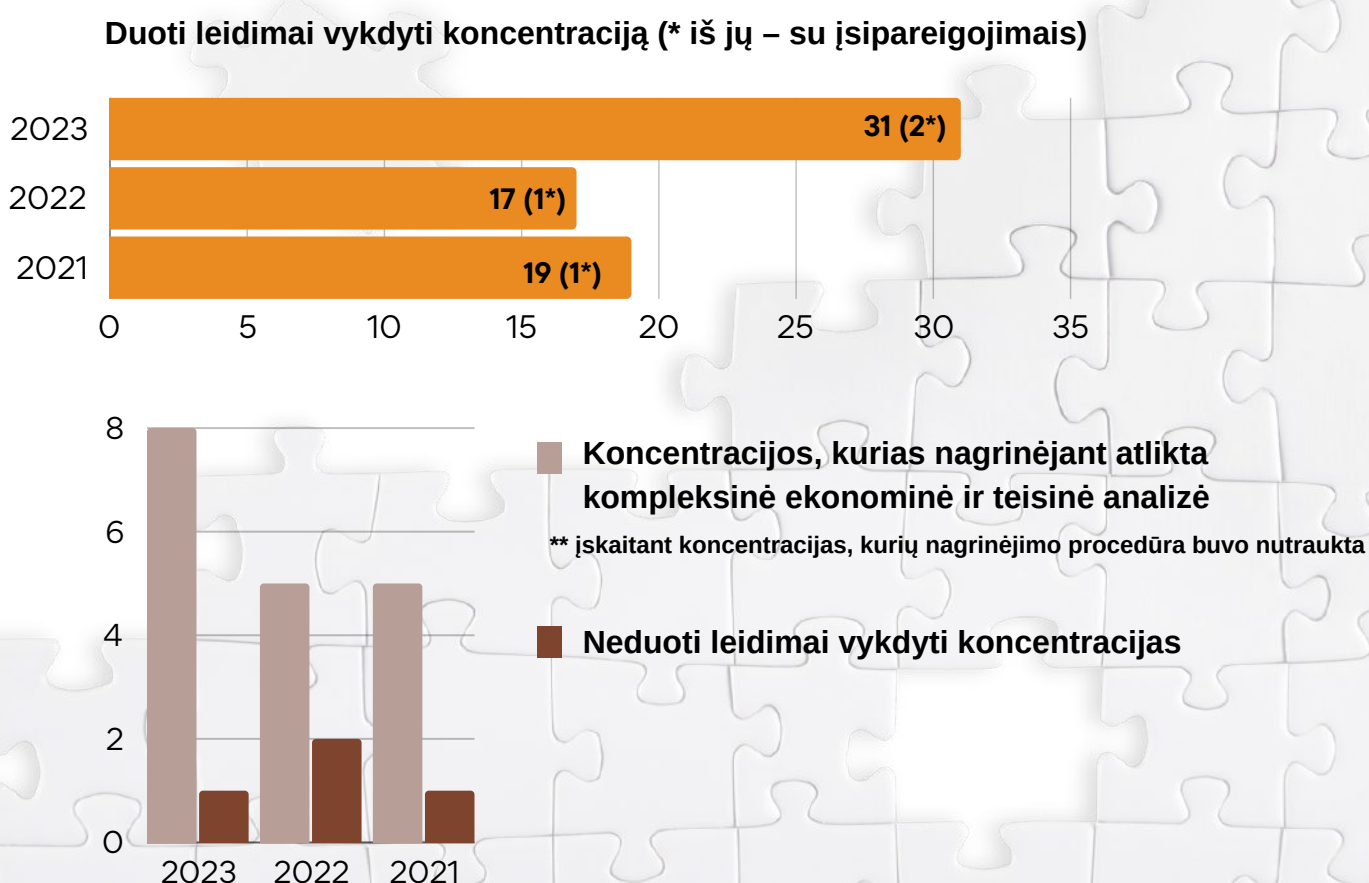
Nutarimas buvo apskųstas teismui. Skundą išnagrinėjęs LVAT patvirtino, kad KT pagrįstai pritaikė laikinąsias priemones minėtai bendrovei.

Pradėtas tyrimas

„Enefit“, priklausanti Baltijos šalyse veikiančiai elektros energijos gamybos ir prekybos įmonių grupei „Eesti Energia“, 2023 m. rugsėjo 18 d. su „EGTO energija“ sudarė sandorį ir perėmė pastarosios bendrovės su klientais sudarytas mažmenines elektros energijos pirkimo–pardavimo tiekimo sutartis.

Pranešimą apie ketinimą vykdyti koncentraciją KT gavo 2023 m. lapkričio 23 d. Įvertinusi su sandoriu susijusias aplinkybes, institucija konstatavo, kad dėl koncentracijos nebus sukurta ar sustiprinta dominuojanti padėtis arba itin apribota konkurencija atitinkamose rinkose, ir davė leidimą vykdyti sandorį.

Vis dėlto KT įvertino faktą, kad pranešimą apie sandorį šalys pateikė jau faktiškai įgyvendinusios koncentraciją be institucijos leidimo, todėl nusprendė pradėti tyrimą dėl galimo KĮ pažeidimo.

VII. VIEŠŪJŲ SUBJEKTŲ PRIEŽIŪRA

KĮ 4 straipsnis viešojo administravimo subjektus įpareigoja užtikrinti sąžiningos konkurencijos laisvę, įgyvendinant jiems pavestus uždavinius, susijusius su ūkinės veiklos reguliavimu Lietuvos Respublikoje. KT tiria, ar viešojo administravimo subjektų (pavyzdžiui, ministerijų, savivaldybių ir kitų institucijų) priimtais teisės aktais bei kitais sprendimais nėra sudaromos skirtingos konkurencijos sąlygos toje pačioje rinkoje konkuruojančioms įmonėms.

Seimui 2023 m. pakeitus tam tikras teisinio reguliavimo nuostatas, įteisinta išimčių dėl konkurencijos taisyklių taikymo savivaldybių sudaromiems vidaus sandoriams.

Liepos mėn. įsigaliojus KĮ ir VSĮ pataisoms, savivaldybėms numatyta galimybė sudaryti vidaus sandorius su savo valdomomis įmonėmis ir šioms perduoti valdyti savivaldybių nekilnojamąjį turtą be konkurencingos procedūros. Savivaldybėms leidžiama neorganizuoti konkurencingos procedūros tiekėjams atrinkti, kai savivaldybių nekilnojamojo turto objektai – koncertų salės, muziejai, parodų rūmai, bibliotekos, kultūros namai, sporto salės, maniežai, stadionai, baseinai – naudojami viešosioms paslaugoms teikti švietimo, kultūros, sporto srityse ir su jomis susijusiai ūkinei veiklai vykdyti, jeigu toks objektas yra vienintelis savivaldybės teritorijoje ar seniūnijoje.

Išimtis dėl konkurencijos taisyklių taikymo nustatyta ir kai kurių kitų veiklų atžvilgiu, pavyzdžiui, vandens ir šilumos tiekimo, nuotekų valymo, atliekų tvarkymo, keleivių vežimo paslaugoms, teritorijų ir gatvių priežiūros bei tvarkymo, maitinimo švietimo, socialinės globos arba sveikatos priežiūros įstaigose paslaugoms.

Seimo kanceliarijos Teisės departamentas savo išvadoje buvo nurodęs, kad Seimo narių grupės parengti minėtų įstatymų pakeitimai prieštarauja Konstitucijos nuostatomis. KT taip pat savo vertinime įvardijo rizikas, kad keičiamas teisinis reglamentavimas galėtų prieštarauti Konstitucinio Teismo, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (ESTT) išaiškinimams bei EBPO rekomendacijoms ir turėti neigiamų pasekmių viešiesiems finansams bei vartotojams.

Tokia išimtis, KT nuomone, eliminuotų konkurencijos elementą reikšmingoje savivaldybių įsigyjamų paslaugų dalyje: šios paslaugos būtų įsigyjamos išimtinai iš savivaldybių valdomų įmonių, nevertinant tokių sprendimų poveikio konkurencijai ir nesudarant galimybės ūkio subjektams varžytis dėl paslaugų teikimo geriausiomis sąlygomis, pavyzdžiui, pasiūlant mažiausią kainą, aukščiausią paslaugų kokybę ir pan. Tokiu atveju būtų daromas neigiamas poveikis savivaldybių biudžetams ir vartotojams, kurie būtų priversti mokėti brangiau už prastesnės kokybės paslaugas.

2024 m. sausį Konstitucinis Teismas priėmė nagrinėti Regionų administracinio teismo prašymą ištirti, ar Konstitucijai neprieštarauja pakeistos VSĮ nuostatos, numatančios savivaldybėms išimtį iš KĮ 4 straipsnyje nustatytų reikalavimų ir draudimų.

Atsižvelgusi į įstatymų pataisas, KT atnaujino atmintinę „Valstybė versle: kada kyla rizika riboti konkurenciją“, kurioje pateikė aktualiausią informaciją, kada valstybinėms institucijoms kyla rizika pažeisti sąžiningos konkurencijos principus (plačiau – skyriuje „Švietimas konkurencijos srityje“).

Baigti tyrimai

Nustatytas konkurencijos ribojimas dėl geležinkelių sektoriuje taikomo reglamentavimo

KT tyrimą pradėjo 2021 m. lapkritį įtarusi, kad 2020 m. susisiekimo ministro patvirtintų Viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų skyrimo perpildytoje viešosios geležinkelių infrastruktūros dalyje prioriteto taisyklių tam tikros nuostatos gali prieštarauti KĮ 4 straipsnio reikalavimams. Šios taisyklės taikomos tais atvejais, kai kelios įmonės pageidauja vežti krovinius geležinkeliu ir tam tikroje atkarpoje pritrūksta laisvų infrastruktūros pajėgumų.

Vadovaudamasi minėtomis taisyklėmis, įmonė, pageidaujanti vežti krovinius perpildytoje geležinkelių dalyje, privalo iš anksto pateikti dokumentus ir pagrįsti, kad turi pakankamai riedmenų, parengtų darbuotojų bei krovinių prašomai infrastruktūrai panaudoti.

KT vertinimu, tokios taisyklių nuostatos privilegijuoja rinkoje jau veikiančią ir krovinius geležinkeliu vežančią bendrovę „LTG Cargo“, nes ji gali nepatirdama papildomų išlaidų pagrįsti, kad yra tinkamai pasirengusi panaudoti prašomus geležinkelių infrastruktūros pajėgumus. Tuo tarpu į rinką norintis įeiti vežėjas turi pateikti sutartį dėl krovinių vežimo, įsigyti riedmenis bei įdarbinti reikiamus darbuotojus ir prisiimti su tuo susijusią finansinę riziką net nežinodamas, ar gaus prieigą prie visos prašomos geležinkelių dalies, taigi, neturėdamas garantijų, kad apskritai galės pradėti vykdyti tokią veiklą.

Konstatuota, jog KĮ 4 straipsnį pažeidžia ir taisyklių papunktis, nustatantis, kad pajėgumai perpildytoje geležinkelių infrastruktūros dalyje skiriami tai įmonei, kuri sumokėtų didesnę užmokestį už minimalųjį prieigos paketą. Pagal minėtą taisyklę užmokestis skaičiuojamas ne tik tame maršrute, dėl kurio krovinių vežėjai varžosi, bet ir kituose maršrutuose, kurie eina per perpildytą geležinkelių infrastruktūros dalį. Taigi, rinkoje jau veikianti įmonė yra pajėgi užsakyti daugiau maršrutų kroviniams vežti ir sumokės didesnę užmokestį nei dar tik bandantis į rinką įeiti naujokas.

Įvertinusi visas aplinkybes, KT nusprendė, kad susisiekimo ministro patvirtintų taisyklių nuostatos sukūrė kliūtis į krovinių vežimo geležinkeliais rinką ateiti naujiems vežėjams, nes jau veikianti įmonė buvo privilegijuojama.

Šis tyrimas, pradėtas pagal bendrovės „Gargždų geležinkelis“ skundą, patvirtino, kad į rinką ketinantys įeiti žaidėjai gali būti diskriminuojami ir tuomet, kai šiems nustatomi vienodi reikalavimai kaip ir senbuviui, kuris juos gali įvykdyti daug lengviau.

Susisiekimo ministerija buvo įpareigota per tris mėnesius pakeisti taisyklių nuostatas taip, kad jos neprieštarautų KĮ reikalavimams, ir sumokėti 40 530 Eur baudą. KT nutraukė procedūrą dėl kitų reguliavimo nuostatų, susijusių su darbuotojų mokymais, nes Susisiekimo ministerija jau tyrimo metu pakeitė anksčiau vežėjams taikytus reikalavimus. Nutarimas yra apskųstas teismui.

Palangos miesto savivaldybė pažeidė KĮ, bet, pasikeitus reglamentavimui, įpareigojimų išvengė

Tyrimą baigusi KT nustatė, kad Palangos miesto savivaldybė be jokios konkurencingos procedūros savo įstaigai „Palangos investicijų valdymas“ pavedė perduotame baseine neribotam laikui teikti ne tik nemokamas vaikų bei jaunimo neformaliojo švietimo (mokymo plaukti) paslaugas, bet ir komercines gyventojų poilsio (plaukiojimo baseine, viešosios pirties, renginių) organizavimo paslaugas, sudariusias reikšmingą įstaigos pajamų dalį.

„Palangos investicijų valdymui“ nereikėjo savo lėšomis pastatyti baseino – tai buvo padaryta valstybės investicijų programos ir Palangos miesto savivaldybės biudžeto lėšomis.

KT konstatavo, kad savivaldybė, prieš pavesdama paslaugas teikti savo įstaigai, turėjo organizuoti konkursą ar kitą konkurencingą procedūrą, kurios metu būtų įvertinusi, ar yra kitų ūkio subjektų, potencialiai galinčių teikti paslaugas nustatytomis sąlygomis. Teismai yra išaiškinę, jog savivaldybės, vykdydamos joms pavestas funkcijas, turi užtikrinti sąžiningos konkurencijos laisvę ir nepriimti sprendimų, kuriais teikiamos privilegijos arba diskriminuojami atskiri rinkoje veikiantys ūkio subjektai ar jų grupės ir dėl kurių atsiranda arba gali atsirasti konkurencijos sąlygų skirtumų atitinkamoje rinkoje konkuruojantiems ūkio subjektams.

KT padarė išvadą, kad Palangos miesto savivaldybė, be konkurencingos procedūros suteikusi teisę savo įstaigai teikti paslaugas, įskaitant ir komercines, pažeidė KĮ – privilegijavo savo įstaigą jos konkurentų atžvilgiu, o pastaruosius diskriminavo. Būtent dėl tokių savivaldybės sprendimų ūkio subjektams rinkoje galėjo atsirasti konkurencijos sąlygų skirtumų.

KT 2023 m. balandį priimtu nutarimu įpareigojo Palangos miesto savivaldybę ne vėliau kaip per 12 mėnesių nuo nutarimo paskelbimo dienos panaikinti sprendimus ar pakeisti juos taip, kad jie neprieštarėtų KĮ, ir organizuoti konkurencingą procedūrą baseino valdymo operatoriui parinkti. Atsižvelgiant į tai, kad pažeidimo laikotarpiu keitėsi nagrinėjamam atvejui aktuali aukščiausios instancijos teismų praktika, nuspręsta piniginės baudos savivaldybei neskirti.

Kadangi 2023 m. liepą įsigaliojo Seimo priimtos KĮ ir VSĮ pataisos, kuriomis buvo numatyta galimybė savivaldybėms sudaryti vidaus sandorius su savo valdomomis įmonėmis ir šioms perduoti valdyti savivaldybių nekilnojamąjį turtą be konkurencingos procedūros, KT nusprendė, kad nebėra pagrindo Palangos miesto savivaldybei taikyti anksčiau nustatytų įpareigojimų – organizuoti konkurencingą procedūrą baseino valdytojui parinkti.

Pasikeitus teisiniam reguliavimui, Palangos miesto savivaldybė atsiėmė skundą iš teismo dėl 2023 m. balandį priimto KT nutarimo.

Tęsiamas tyrimas

Galimas privačių gydymo įstaigų diskriminavimo atvejis dėl Akmenės rajono savivaldybės sprendimo

KT tęsė tyrimą pagal privačios gydymo įstaigos Akmenės sveikatos centro pareiškimą dėl Akmenės rajono savivaldybės patvirtintos Trūkstamos specialybės gydytojų skatinimo dirbti Akmenės rajono savivaldybės viešosiose asmens sveikatos priežiūros įstaigose programos, kurioje numatytos įvairios gydytojų pritraukimo priemonės: vienkartinė piniginė išmoka, rezidentūros studijų kompensavimas, savivaldybės būsto skyrimas. Šiomis priemonėmis gali pasinaudoti tik savivaldybės valdomos viešosios asmens sveikatos priežiūros įstaigos, kurios yra sudariusios paslaugų teikimo sutartis su teritorine ligonių kasa.

Tyrimo metu KT aiškinasi, ar Akmenės rajono savivaldybė, patvirtinusi minėtą programą, galėjo suteikti privilegijas savo valdomoms sveikatos priežiūros įstaigoms ir diskriminuoti privačias įstaigas bei, sukūrusi skirtingas konkurencijos sąlygas, pažeisti KĮ 4 straipsnio reikalavimus.

Nutrauktas tyrimas

Dėl Panevėžio miesto savivaldybės sudarytų vidaus sandorių

KT 2023 m. gegužės mėn. savo iniciatyva pradėjo tyrimą dėl Panevėžio miesto savivaldybės sprendimų, susijusių su komunalinių atliekų tvarkymu, atitikties KĮ 4 straipsnio reikalavimams. KT kilo įtarimų, kad savivaldybė, neatlikusi konkurencingos procedūros, sudarė vidaus sandorius su savo bendrove „Panevėžio specialus autotransportas“, kuriai pavedė teikti komunalinių atliekų tvarkymo, popieriaus atliekų rūšiavimo ir vežimo paslaugas.

2023 m. liepos mėn. įsigaliojo KĮ bei VSĮ pakeitimai, pagal kuriuos, kaip minėta, savivaldybės gali savo įmonėms pavesti teikti komunalinių atliekų tvarkymo paslaugas, neatsižvelgdamos į KĮ numatytą draudimą priimti teisės aktus arba kitus sprendimus, kurie riboja konkurenciją.

Nors savivaldybė vidaus sandorius sudarė iki reguliavimo pakeitimų, KT, net ir atlikusi tyrimą bei nustačiusi pažeidimą, nebegalėtų savivaldybės įpareigoti panaikinti ar pakeisti sprendimus ir paslaugų teikėją atrinkti organizuojant konkurencingą procedūrą, todėl buvo nuspręsta tyrimą nutraukti.

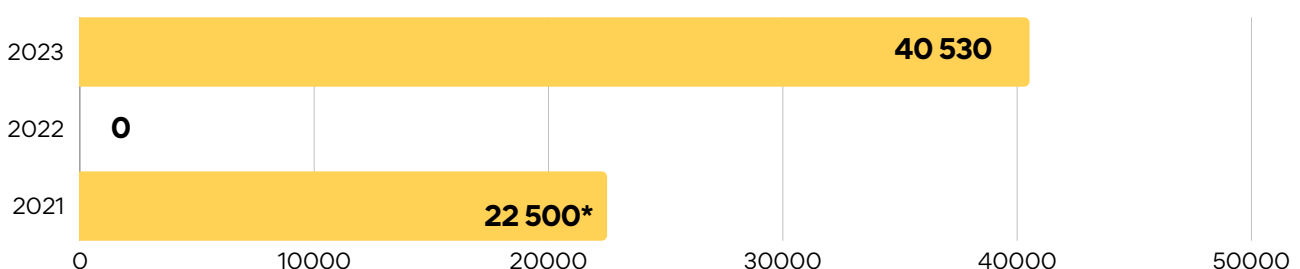
Šis nutarimas buvo apskųstas Regionų administraciniam teismui, kuris nutarė kreiptis į Konstitucinį Teismą prašydamas ištirti, ar minėti teisės aktų pakeitimai neprieštarauja Konstitucijos nuostatomis. Konstitucinis Teismas, 2024 m. sausį prašymą tenkinęs iš dalies, nagrinės, ar pakeisto VSĮ nuostatos neprieštarauja Konstitucijai.

KT, baigusi tyrimą ir nustačiusi, kad viešojo administravimo subjektai atliko draudžiamus veiksmus ar padarė kitus KĮ pažeidimus, turi teisę:

- viešojo administravimo subjektui **nurodyti per nustatytą terminą pakeisti ar panaikinti teisės aktus**, kitus KĮ prieštaraujančius sprendimus;
- **skirti pinigines baudas** iki 0,5 proc. metinio biudžeto einamaisiais metais ir kitų praėjusiais metais gautų bendrųjų metinių pajamų, bet ne daugiau kaip 60 000 Eur.

Už KT įpareigojimų per nustatytą terminą neįvykdymą gresia pinigine bausmė iki 600 Eur už kiekvieną pažeidimo vykdymo dieną po termino įvykdyti įpareigojimus pašalinti pažeidimą pabaigos.

Skirtos baudos už KĮ 4 str. pažeidimus, Eur

*teismo sprendimu bauda sumažinta

SAVIVALDYBIŲ ŪKINĖS VEIKLOS PRIEŽIŪRA

KT nagrinėja savivaldybių prašymus duoti sutikimą dėl naujos ūkinės veiklos vykdymo pagal VSĮ 56 straipsnį. VSĮ numatyta, kad savivaldybės gali steigti naują juridinį asmenį naujai ūkinei veiklai vykdyti arba pavesti naują ūkinę veiklą vykdyti jau veikiančioms savo įmonėms tik gavusios išankstinį KT sutikimą. Šis yra išduodamas, jeigu savivaldybė laiku įvykdė konkurencingą procedūrą ir jeigu šios procedūros rezultatai rodo, kad kiti ūkio subjektai, atsižvelgdami į savo komercinius interesus, negali užtikrinti atitinkamos veiklos vykdymo.

Išankstinio KT sutikimo nereikia, kai savivaldybė ketina pavesti vykdyti vandens, šilumos tiekimo, nuotekų valymo, atliekų tvarkymo, keleivių vežimo, teritorijų ir gatvių priežiūros bei tvarkymo paslaugas, taip pat maitinimo paslaugas švietimo, socialinės globos arba sveikatos priežiūros įstaigose. Nereikia gauti KT sutikimo ir tais atvejais, kai teikiant viešąsias paslaugas turi būti valdomas ir naudojamas savivaldybių ar jų juridinių asmenų nekilnojamasis turtas ir kitas ūkio subjektas tokios paslaugos negalėtų teikti savo patalpose bei kai savivaldybių nekilnojamasis turtas (koncertų salės, muziejai, stadionai, baseinai ir kt.) naudojamas viešosioms paslaugoms teikti švietimo, kultūros, sporto srityse ir su jomis susijusiai ūkinei veiklai vykdyti, jeigu toks objektas yra vienintelis savivaldybės teritorijoje ar seniūnijoje.

KT, atsižvelgusi į savivaldybėms dažniausiai kylančius klausimus, 2023 m. atnaujino VSĮ 56 straipsnio taikymo klausimyną, kurio tikslas – padėti savivaldybėms įsivertinti, ar joms reikia kreiptis į instituciją ir gauti sutikimą dėl naujos ūkinės veiklos vykdymo. Rekomendacinio pobūdžio dokumente pateikta informacija, kokios yra kreipimosi į KT būtinos sąlygos, koks juridinis asmuo nelaikomas nauju, kokia veikla laikytina ūkine, kokiais kriterijais remiamasi vertinant, ar savivaldybė tinkamai organizavo konkurencingą procedūrą ir kt.

KT taip pat aktyviai konsultavo tiek savivaldybes, tiek jų valdomas įmones bei suinteresuotuosius subjektus dėl poreikio taikyti VSĮ 56 straipsnyje nustatytą procedūrą. Prieš kreipiantis į KT dėl sutikimo davimo, savivaldybės turi organizuoti konkurencingą procedūrą ir tokiu būdu įsitikinti, kad rinkoje nėra kitų ūkio subjektų, galinčių ar norinčių teikti atitinkamą bendruosius bendruomenės interesus tenkinančią paslaugą.

Duotas sutikimas Telšių rajono savivaldybei steigti viešąją įstaigą

2023 m. liepos mėn. buvo gautas Telšių rajono savivaldybės administracijos prašymas duoti sutikimą dėl naujo juridinio asmens – viešosios įstaigos „Telšių aeroklubas“ – steigimo. Savivaldybė kreipėsi į KT antrą kartą, po to, kai 2022 m. liepą institucija priėmė nutarimą neduoti sutikimo dėl iš esmės analogiško prašymo, nes savivaldybė nebuvo įvykdžiusi konkurencingos procedūros.

Išnagrinėjusi antrą savivaldybės prašymą, KT nenustatė viešojo konkurso sąlygų, kurios galėtų būti laikomos diskriminacinėmis ar nukreiptomis į konkretų subjektą, ir vertino, kad konkurencinga procedūra buvo suorganizuota tinkamai. Atsižvelgusi į tai, KT davė sutikimą savivaldybei steigti naują juridinį asmenį – viešąją įstaigą „Telšių aeroklubas“ ir patikėti jai teikti orlaivių nuomos, remonto bei priežiūros, aviacinio turizmo ir kitas susijusias paslaugas.

VIII. TEISĖKŪRA

Teisės aktų projektų rengėjai privalo rengdami projektus atsižvelgti į konstitucinį sąžiningos konkurencijos laisvės principą. Teisės aktuose neturėtų būti nustatoma nepagrįstų konkurencijos ribojimų, nes tai gali nulemti aukštesnes prekių ir paslaugų kainas, mažesnę jų įvairovę ir žemesnę kokybę.

KT nagrinėja teisės aktų projektų įtaką konkurencijai tiek savo iniciatyva, tiek projektų rengėjų prašymu. Nustačiusi galimus konkurencijos ribojimus, institucija siūlo juos šalinti, o jeigu visiškai jų pašalinti neįmanoma siekiant pagrįstų teisinio reguliavimo tikslų, KT atkreipia projektų rengėjų dėmesį į būtinybę atlikti poveikio konkurencijai vertinimą. KT savo išvadose primena, kad teisės aktų projektų rengėjai privalo atlikti poveikio konkurencijai vertinimą ir kitais atvejais, kai teisės akto projektu nustatomas, keičiamas ar panaikinamas reguliavimas gali paveikti konkurenciją. Atlikdamas poveikio konkurencijai vertinimą projekto rengėjas turi įvertinti, kokį poveikį teisės akto taikymas turės rinkai ir jos dalyviams bei atsižvelgti į visas galimas tokio reguliavimo rizikas bei neigiamas pasekmes konkurencijai. Detaliai išnagrinėjus visus galimus alternatyvius kelius siekiant numatyto tikslo, rekomenduojama pasirinkti tinkamiausią alternatyvą.

Neatliktas privalomas poveikio vertinimas, kaip yra išaiškinęs LVAT, gali būti pagrindas pripažinti teisės aktą neteisėtai priimtu. Kaip jau minėta, KT turi įgaliojimus tirti viešojo administravimo subjektų priimtus teisės aktus, kurie riboja konkurenciją, ir įpareigoti atitinkamus ribojimus pašalinti, o viešojo administravimo subjektui gali skirti baudą. Ką nesuteikia KT kompetencijos vertinti įstatymų ir Vyriausybės priimtų teisės aktų teisėtumo. Vis dėlto, net ir įstatymų bei Vyriausybės priimtų teisės aktų atžvilgiu KT, matydama būtinybę, atkreipia Vyriausybės ar Seimo dėmesį į kylančias rizikas pažeisti sąžiningos konkurencijos principą, teikia siūlymus dėl atitinkamų priimtų teisės aktų keitimo.

KT savo arba teisės aktų projektų rengėjų iniciatyva 2023 m. įvertino 558 teisės aktų projektus ir teikė išvadas dėl galimos jų įtakos konkurencijai arba atitikties valstybės pagalbos taisyklėms. Įvertinę teisės aktų projektus KT ekspertai iš viso teikė 26 pastabas dėl įtakos konkurencijai. 2023 m. buvo priimti 24 teisės aktai (iš jų 4 įstatymai ir 5 Vyriausybės nutarimai), dėl kurių projektų įtakos konkurencijai KT 2020–2023 m. teikė pastabas. Institucijos, priimdamos teisės aktus, atsižvelgė į 58 proc. visų KT ekspertų teiktų pastabų dėl įtakos konkurencijai (2022 m. šis rodiklis siekė 73 proc.). Nuo 2023 m. KT vertina, į kokią dalį pastabų dėl įtakos konkurencijai buvo atsižvelgta, tačiau nebevertina, ar institucijos atsižvelgė į pastabas, teiktas dėl valstybės pagalbos.

Poveikio konkurencijai vertinimas – tai procesas, kurio metu turi būti įvertinta, kaip numatomas teisinis reguliavimas paveiks rinką, vartotojus, kokios yra alternatyvos ir kodėl pasirinktas būtent toks reguliavimas, ar jis proporcingas siekiamiems tikslams.

KĮ 4(1) straipsnis numato atvejus, kada teisės akto projekto rengėjui privaloma atlikti numatomo teisinio reguliavimo poveikio konkurencijai vertinimą, pavyzdžiui, kai suteikiamos išimtinės teisės ūkio subjektui vykdyti ūkinę veiklą; nustatomas ribotas ūkio subjektų, galinčių vykdyti tam tikrą ūkinę veiklą, skaičius bei kitais atvejais, kai rengiamu teisės aktu numatomas teisinis reguliavimas gali paveikti konkurenciją.

Teisinio reguliavimo poveikio konkurencijai vertinimo etapai:

- problemos, kuriai skirtas teisinis reguliavimas, išskėlimas;
- teisinio reguliavimo tikslo nustatymas;
- teisinio reguliavimo galimo poveikio konkurencijai vertinimas;
- galimų alternatyvų įvertinimas ir tinkamiausios parinkimas.

Sulaukusi teisės aktų projektų rengėjų prašymų, KT teikia jiems konsultacijas dėl poveikio konkurencijai vertinimo metodų.

Pastaruoju metu daugėja atvejų, kai teisės aktų projektų iniciatoriai atlieka poveikio konkurencijai vertinimą, prieš siūsdami projektus derinti KT. Tokia tendencija rodo, kad teisės aktų rengėjai supranta konkurencijos teikiamą naudą ir, vertindami būsimo reguliavimo poveikį, apsversto galimas rizikas dėl konkurencijos ribojimų bei įvertina, ar keliamų tikslų nebūtų galima pasiekti pasirinkus konkurenciją neribojančių arba kuo mažiau ribojančių alternatyvų.

Poveikio konkurencijai vertinimą savo iniciatyva 2023 m. atliko Finansų ministerija, rengdama Mokėjimų įstatymo projektą. Juo siūlyta įpareigoti mokėjimo paslaugų teikėjus pateikti Lietuvos bankui informaciją apie įkainius, taikomus mažoms ir labai mažoms įmonėms, o Lietuvos bankas tokius duomenis publikuotų specialiai sukurtoje interneto svetainėje. Tokiu būdu mažos ir labai mažos įmonės galėtų palyginti aktualių mokėjimo paslaugų įkainius ir pasirinkti atitinkamą paslaugų teikėją.

Finansų ministerija atliktame poveikio konkurencijai vertinime nurodė, kad sukūrus interneto svetainę, be kita ko, būtų sudaromos geresnės konkurencinės pozicijos mažesniems mokėjimo paslaugų teikėjams, padidintų jų žinomumą ir galimybes pritraukti verslo klientus bei sėkmingiau konkuruoti su didžiais bankais. Tuo tarpu labai mažoms ir mažoms įmonėms atsirastų daugiau galimybių keisti paslaugos teikėją arba dirbti su keliais iš jų, kadangi siūlomas reguliavimas sudarytų sąlygas paprasčiau palyginti skirtingų mokėjimo paslaugų teikėjų taikomus komisinius atlyginimus.

KT nuomone, atliekant poveikio konkurencijai vertinimą, svarbu atkreipti dėmesį ir į rizikas, kurios kyla sukurtoje platformoje viešinant informaciją apie paslaugų įkainius. Sudarant sąlygas stebėti vieni kitų siūlomas kainas, išlieka tiek galimybė verslo įmonėms derinti taikomus paslaugų įkainius prie kitų konkurentų skelbiamų įkainių (kas nėra draudžiama pagal KĮ, bet gali nulemti didesnes kainas vartotojams), tiek tikimybė lengviau koordinuoti savo veiksmus ir sudaryti kartelius – vienus pavojingiausių KĮ pažeidimus.

Finansų ministerija į KT pastabas atsižvelgė. Minėto įstatymo pakeitimai 2023 m. nebuvo priimti.

Svarbiausios pastabos dėl teisės aktų projektų

Dėl draudimo didelėms parduotuvėms dirbti sekmadieniais ir pieno supirkimo kainų reguliavimo

2023 m. KT teikė reikšmingų pastabų dėl mažmeninės prekybos ir maisto sektorių reguliuojančių teisės aktų pakeitimų. Šie sektoriai svarbūs visiems Lietuvos vartotojams, ypač infliacijos kontekste. Be to, mažmeninės prekybos sektorius buvo išskirtas kaip prioritetas KT 2023–2025 m. strateginiame veiklos plane.

KT įvertino MP[NVD] pataisų projektą, kuriuo siūlyta sekmadieniais ir švenčių dienomis uždrausti dirbti maisto prekių ir gėrimų parduotuvėms, kurių prekybos plotas yra didesnis arba lygus 500 kv. metrų. KT nuomone, savaitgaliais ir švenčių dienomis leidžiant dirbti tik mažiesiems prekybos centrams, gali sumažėti konkurencija lokaliuose rinkose, kas galimai lemtų kainų didėjimą ir (ar) prekių bei aptarnavimo kokybės sumažėjimą.

Be to, prekybos tinklai, turintys daugiau mažų parduotuvių, atsidurtų palankesnėje konkurencinėje padėtyje ilguoju laikotarpiu, kas vėlgi iškreiptų konkurenciją ir galėtų pabloginti vartotojų padėtį. Šie įstatymo pakeitimai 2023 m. nebuvo priimti.

KT atkreipė Žemės ūkio ministerijos dėmesį į tai, kad Ūkio subjektų, perkančių ir parduodančių žalią pieną, nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo projektas, numatantis pieno supirkimo kainų reguliavimą bei kainodaros viešinimą, gali riboti konkurenciją pieno sektoriuje ir prieštarauti ES bei nacionalinių teisės aktų reikalavimams. Projekte buvo numatyta, jog sutartyje tarp gamintojų ir supirkėjų turės būti nurodyta pieno supirkimo kaina, apskaičiuojama pagal žemės ūkio ministro nustatomus ir skelbiamus rodiklius. KT nuomone, tokia sistema keltų riziką, kad gali būti paviešinti įmonių komerciškai jautrūs duomenys. Be to, pieno supirkimo kainos turėtų būti nustatomos laisvų derybų būdu, o įstatymo projekte numatytas kainų reguliavimas nėra tinkama priemonė siekiant spręsti derybinių galių disbalanso problemą. Šie įstatymo pakeitimai 2023 m. nebuvo priimti.

Dėl neregistruotų vaistinių preparatų platinimo

Farmacijos sektorius kartu su sveikatos paslaugų sektoriumi taip pat buvo išskirtas kaip prioritetas KT veikloje. Institucija 2023 m. pateikė svarbią išvadą dėl šio sektoriaus teisinio reguliavimo.

Farmacijos įstatymo pataisomis buvo siūlyta numatyti, kad vaistinės veiklos licencijos turėtojas privalėtų įsigyti neregistruotus vaistinius preparatus tik iš juridinių asmenų, turinčių didmeninio platinimo ar gamybos licenciją, išduotą Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos. KT nurodė, kad dėl siūlomo ribojimo kitos Europos ekonominės erdvės (EEE) valstybės įgaliotos institucijos išduotą didmeninio platinimo ar gamybos licenciją turintys ūkio subjektai būtų diskriminuojami, o turintiems mūsų šalies Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos licenciją – teikiamas pranašumas. Be to, 85 proc. vaistinių priklauso vaistinių tinklams, turintiems savo didmeninio platinimo įmones, kurios gali įvežti neregistruotus vaistinius preparatus į Lietuvą.

Taigi, 15 proc. vaistinių nepriklauso vaistinių tinklams ir galimai neturi savo didmeninio platinimo įmonių. Tokioms vaistinėms būtų sunkiau įsigyti neregistruotų vaistinių preparatų nei vaistinių tinklams priklausančioms vaistinėms, nes nebūtų galimybės įsigyti neregistruotus vaistinius preparatus tiesiogiai iš kitų EEE valstybių tiekėjų – dėl to, kaip įspėjo KT, galėtų atsirasti konkurencijos sąlygų skirtumų.

Keičiant Farmacijos įstatymą, buvo iš dalies atsižvelgta į KT pastabas, leidžiant dalį neregistruotų vaistinių preparatų įsigyti iš kitų EEE valstybių tiekėjų.

Dėl elektromobilių įkrovimo infrastruktūros plėtros

Elektromobilių įkrovimo stotelių įrengimo ir eksploatavimo rinkos Lietuvoje dar tik formuojasi, tačiau jų plėtra ateityje bus labai aktyvi. Todėl, KT nuomone, svarbu laiku užtikrinti, kad šios rinkos būtų konkurencingos ir jokie rinkos dalyviai dėl valstybės veiksmų nepagrįstai neįgytų didelės rinkos galios.

Įvertinusi Susisiekimo ministerijos parengtą projektą dėl viešai prieinamos elektromobilių įkrovimo infrastruktūros įrengimo ir (arba) plėtros, KT pažymėjo, kad patvirtinus siūlomas nuostatas, kiltų rizika elektromobilių įkrovimo stotelių eksploatavimo rinkoje, išvengiant konkurencingų procedūrų, įsitvirtinti ribotam bendrovių skaičiui.

Siekiant apsaugoti veiksmingą konkurenciją ir vartotojų interesus, projekto rengėjams pasiūlyta atlikti poveikio konkurencijai vertinimą, kuris leistų identifikuoti ir suvaldyti kylančias rizikas dėl galimų konkurencijos ribojimų. Į šį KT pasiūlymą Susisiekimo ministerija atsižvelgė ir atliko poveikio konkurencijai vertinimą.

KT 2023 m. rinko papildomą informaciją ir vertino, ar būtų tikslinga inicijuoti elektromobilių įkrovimo stotelių sektoriaus stebėseną. 2024 m. pradžioje buvo nuspręsta tokią stebėseną atlikti.

Dėl Miškų įstatymo projektų nuostatų, sukuriančių nelygias konkurencijos sąlygas

KT pastaruosius kelerius metus ne kartą yra teikusi išvadas dėl įvairių teisėkūros projektų, kuriais buvo siekiama numatyti palankesnę reglamentavimą atskiroms medienos pirkėjų grupėms.

2023 m. institucija pateikė savo nuomonę dėl Miškų įstatymo pakeitimų, susijusių su reikalavimu ne mažiau nei 80 proc. didmeninės prekybos aukcionuose parduotos žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų iki jų eksporto perdirbti į aukštesnės pridėtinės vertės gaminius Lietuvos Respublikos teritorijoje. KT pasiūlė Miškų įstatymo projekto rengėjams išanalizuoti, ar minėtų nuostatų neigiama įtaka konkurencijai, kuomet būtų suteiktos palankesnės galimybės įsigyti valstybinių miškų medieną jos perdirbėjams, nusvertų galimą teigiamą įtaką kitiems siekiamiems teisėtiems tikslams, ir ar šių tikslų negalima pasiekti priemonėmis, neribojančiomis konkurencijos.

Be to, KT, įvertinusi kitą Miškų įstatymo pakeitimo projektą, atkreipė Aplinkos ministerijos dėmesį, kad numatoma pirmenybės teisė tam tikriems asmenims įsigyti miškų ūkio paskirties žemės sklypus gali sukurti nelygias konkurencijos sąlygas, todėl siūlomų pataisų rengėjai turėtų atlikti projekto poveikio konkurencijai vertinimą.

Miškų įstatymo projekte buvo atsisakyta siūlymų, ribojančių bendrą asmeniui priklausantį miškų ūkio paskirties žemės sklypų plotą iki 1500 ha, tačiau išliko nuostata, suteikianti pirmenybę miško žemės sklypą įsigyti asmenims, kurių nuosavybė ribojasi su parduodamu sklypu. Toks reguliavimas, KT nuomone, įtvirtintų miškų savininkų pirmenybės teisę toliau plėsti savo valdomą plotą, tuo tarpu kiti ūkio subjektai, kurie neturi miškų ūkio paskirties žemės arba jų žemė nesiriboja su parduodamu sklypu, atsidurtų nelygiavertėje padėtyje. 2023 m. minėti Miškų įstatymo pakeitimai nebuvo priimti.

Dėl Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo nuostatų bei pataisų

Energetikos sektoriuje per metus buvo atlikta nemažai teisės aktų pakeitimų, kurių įtaką konkurencijai ir atitiktį valstybės pagalbos taisyklėms vertino KT. Vienas jų – Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymas, dėl kurio tiek nuostatų, tiek pataisų institucija teikė savo nuomonę.

Pakeitus minėtą įstatymą, naujiems atsinaujinančių išteklių elektros energijos gamintojams, gavusiems leidimą gaminti elektros energiją, nuo 2023 m. liepos 1 d. atsirado pareiga mokėti atsinaujinančių išteklių elektros energijos gamybos įmokas. KT nuomonės šiuo klausimu paprašė Seimo narė Laima Nagienė.

Nors KT nesuteikta kompetencija vertinti Seimo jau priimtų įstatymų teisėtumo, institucija parlamentarei pateikė atsakymą, kad dėl tokio reguliavimo naujiems gamintojams gali būti sudėtingiau nei jau veikiančioms įmonėms vykdyti veiklą, gali mažėti jų paskatos pradėti gaminti elektros energiją. Tokiu būdu esami energijos gamintojai galėtų būtų privilegijuojami, o naujai į rinką siekiantys patekti konkurentai – diskriminuojami.

Kadangi rinkos senbuviai, neturintys pareigos mokėti atsinaujinančių išteklių elektros energijos gamybos įmokų, užsitikrina lengvatą, ši gali būti vertinama kaip valstybės pagalba, kuriai būtina gauti EK leidimą.

Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo nuostata dėl minėtų įmokų mokėjimo buvo inicijuota svarstymų Seime metu, nesuderinus su KT. Todėl institucija iki įstatymo priėmimo negalėjo atkreipti projekto rengėjų dėmesio į būtinybę atlikti poveikio konkurencijai vertinimą, kai siūlomu reguliavimu padidinami ar sumažinami rinkoje veikiančių ūkio subjektų veiklos kaštai nustatant skirtingus reikalavimus.

2023 m. buvo siūloma vėl keisti minėtą įstatymą ir numatyti taikyti skirtingą reguliavimą pelno siekiantiems ir pelno nesiekiantiems nebuitiniams gaminantiems vartotojams. KT projektą rengusiai Energetikos ministerijai išsiuntė savo vertinimą, jog pelno nesiekiantys asmenys taip pat gali vykdyti ūkinę veiklą ir konkuruoti su pelno siekiančiais asmenimis, kurie vykdo tokią pačią ar panašią veiklą.

Taigi dėl siūlomo reguliavimo konkuruojantys pelno siekiantys ir jo nesiekiantys nebuitiniai gaminantys vartotojai galėtų patirti skirtingus kaštus – taip jiems būtų sudaromos skirtingos konkurencijos sąlygos.

Minėtame įstatymo projekte taip pat buvo numatyta, jog privalomas grynasis atsiskaitymas būtų taikomas tik tiems nebuitiniams gaminantiems vartotojams, kurie valdo vėjo elektrines, tačiau analogiškas reguliavimas nebūtų taikomas saulės elektrinių savininkams ar valdytojams. Kadangi vienos technologijos atveju būtų galima pasirinkti įvairesnių apskaitos būdų, tai, kaip pabrėžė KT, turėtų konkurencinį pranašumą, lyginant su ta technologija, kuriai yra numatytas tik vienas apskaitos būdas.

Energetikos ministerijai rekomenduota atlikti teisės akto poveikio konkurencijai vertinimą bei apsvarstyti, ar siūlomas reguliavimas negalėtų būti taikomas visų nebuitinių gaminančių vartotojų atžvilgiu. Į šias KT pastabas ministerija iš dalies atsižvelgė. Buvo atliktas patikslinimas, numatant pereinamąjį laikotarpį, po kurio visiems nebuitiniams vartotojams bus taikomas vienodas reguliavimas.

Dėl laikinojo solidarumo įnašo

KT teikė vertinimą ir dėl viešojoje erdvėje daug diskusijų sulaukusių Finansų ministerijos parengtų Laikinojo solidarumo įnašo įstatymo bei Pelno mokesčio įstatymo projektų. Institucija padarė išvadą, kad planuojama tvarka gali iškreipti konkurenciją, nes laikinąjį solidarumo įnašą turėtų mokėti tik dalis kredito įstaigų, t. y. tos, kurių Lietuvos rezidentų turėta indėlių ir kitų lėšų suma 2022 m. gruodžio 31 d. siekė 400 mln. Eur.

Jei daliai toje pačioje rinkoje veikiančių ūkio subjektų taikomi mokesčiai, o kitiems – ne, tai reiškia, kad panašia (ar tokia pačia) veikla užsiimančios įmonės turės skirtingas sąlygas: tikėtina, jog kredito įstaigos, kurioms nustatyti didesni mokesčiai, turės mažiau galimybių investuoti į teikiamų paslaugų kokybę, technologijų plėtrą, inovatyvumą, vartotojams siūlyti prielankesnes, patrauklesnes kredito paslaugų sąlygas, didesnę jų įvairovę. Tai, anot KT, ap sunkins jų galimybes konkuruoti su tose pačiose rinkose veikiančiais ūkio subjektais, kurie nebus apmokestinami laikinuoju solidarumo įnašu.

Finansų ministerijai pasiūlyta peržiūrėti įstatymų projektuose nustatytas sąlygas, pagal kurias atrenkami solidarumo įnašu apmokestinami ūkio subjektai, ir apsvarstyti, ar reguliavimu keliamų tikslų nebūtų galima pasiekti pasirinkus konkurenciją neribojančių (ar kuo mažiau ribojančių) alternatyvų. Be to, priminta, kad tais atvejais, kai reguliavimu padidinami ar sumažinami rinkoje veikiančių ūkio subjektų veiklos kaštai nustatant skirtingus reikalavimus atskiriems ūkio subjektams, teisės aktų rengėjai yra įpareigoti atlikti poveikio konkurencijai vertinimą.

KT taip pat atkreipė ministerijos dėmesį, kad įteisinus siūlomą reguliavimą dvi ūkio subjektų grupės – laikinąjį solidarumo įnašą nemokančios kredito įstaigos bei kitų sektorių įmonės, uždirbusios neįprastai didelį pelną, – gali gauti valstybės pagalbą, todėl ją būtina suderinti su EK. Jeigu valstybės pagalba teikiama be EK pritarimo, ji laikoma neteisėta ir privalo būti išieškota iš pagalbos gavėjų su palūkanomis.

Minėti įstatymai Seime buvo priimti, iš dalies atsižvelgus į KT pastabas – buvo atsisakyta pirminiame projekte numatytos ribos pagal kredito įstaigose laikomų Lietuvos rezidentų indėlių ir kitų lėšų sumą (400 mln. Eur), kurią pasiekusioms kredito įstaigoms būtų taikoma pareiga mokėti laikinąjį solidarumo įnašą.

2024 m. pradžioje EK informavo gavusi Lietuvos bankų asociacijos skundą dėl solidarumo įnašo kaip galimai neteisėtos valstybės pagalbos.

KT veiklą reglamentuojančių teisės aktų pakeitimai

Dėl papildomo MPĮNVDĮ draudimo, siekiant apsaugoti tiekėjų interesus

KT, dar 2021 m. atlikusi stebėseną dėl didžiųjų prekybos tinklų tiekėjams taikomų baudų, pateikė pasiūlymą institucijoms papildyti MPĮNVDĮ draudimu prekybos tinklams reikalauti iš tiekėjų pristatyti prekes, jeigu tiek dėl jų kiekio, tiek dėl pristatymo termino nebuvo susitarta raštu, elektroniniu paštu ar kitomis elektroninėmis priemonėmis.

Pasiūlymą KT grindė iš maisto prekių ir (ar) gėrimų tiekėjų bei didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių gautos informacijos analize, kurios metu nustatė, kad sutartyse tiekėjams paprastai numatoma pareiga pristatyti prekybos tinklo užsakytas prekes, tačiau šių prekių kiekis su tiekėjais nėra derinamas. Tokia tvarka leido mažmeninės prekybos įmonėms skirti tiekėjams sutartyje numatytą baudą už viso ar dalies prekių kiekio ne pristatymą ar pavėluotą pristatymą, tokiu būdu perkeliant dalį savo veiklos rizikos tiekėjams.

Atsižvelgdama į šiuos duomenis ir manydama, kad šalims susitarus dėl tikslaus pristatomų prekių kiekio bei užsakymų įvykdymo termino, būtų išspręsta nepagrįstų baudų taikymo problema bei užtikrinta interesų pusiausvyra tarp tiekėjų ir didžiųjų prekybos tinklų, KT pasiūlė papildyti MPĮNVDĮ minėtu draudimu. KT siūlymą aktyviai palaikė tiekėjus vienijančios asociacijos.

2023 m. KT atstovai dalyvavo susitikimuose ir diskusijose su suinteresuotomis šalimis – tiekėjų ir mažmeninės prekybos įmonių atstovais – ir ieškojo visoms pusėms priimtinausio būdo įgyvendinti KT pasiūlymą. Galiausiai buvo sutarta naują draudimą suformuluoti taip, kad nebūtų sukurta papildoma administracinė našta įmonėms. Tokiam pasiūlymui pritarė ir Seimo Kaimo reikalų komitetas.

MPĮNVDĮ buvo papildytas draudimu prekybos tinklams reikalauti iš tiekėjų pristatyti užsakytą prekių kiekį, jeigu tiekėjas per vieną darbo dieną nuo gauto užsakymo dienos praneša prekybos įmonei negalintis pristatyti užsakyto prekių kiekio arba negalintis pristatyti užsakyto prekių kiekio per prekybos įmonės nurodytą terminą.

Dėl neteisėtos valstybės pagalbos ir ES reglamentų įgyvendinimo

2023 m. buvo priimtos KĮ pataisos, numatančios visų pagalbos teikėjų pareigą pagalbos priemonės derinti su KT, tokiu būdu mažinant neteisėtos ir (arba) su ES vidaus rinka nesuderinamos pagalbos suteikimo tikimybę savivaldybių lygmenyje. Įstatymo pakeitimu taip pat reglamentuojami pagalbos teikėjų bei Valstybinės mokesčių inspekcijos veiksmai, kurių turi būti imtasi paaiškėjus, kad buvo suteikta neteisėta pagalba.

Be to, įstatymo pakeitimais numatomi įgaliojimai KT prisidėti prie EK vykdomo ES Skaitmeninių rinkų akto (ES reglamentas 2022/1925) ir ES Užsienio subsidijų reglamento (ES reglamentas 2022/2560) įgyvendinimo. KT teiks EK reikiamą informaciją, padės atlikti patikrinimus ir kitus tyrimų veiksmus minėtų reglamentų taikymo tikslais.

Įgyvendindama šias KĮ pataisas, Vyriausybė pakeitė valstybės pagalbos arba nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos priemonių projektų ekspertizės atlikimo, išvadų ir rekomendacijų teikimo taisyklės, taip pat patvirtino naujai parengtą Neteisėtos ar nesuderinamos valstybės pagalbos arba nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos grąžinimo procedūros aprašą.

Minėtose taisyklėse, siekiant užtikrinti daugiau aiškumo pagalbos priemonių projektų rengėjams, geresnę pagalbos priemonių projektų kokybę bei sklandesnį derinimo procesą, pagalbos teikėjams numatyta pareiga kartu su priemonės projektu KT pateikti užpildytą atitikties valstybės pagalbos taisyklėms lentelę.

Neteisėtos ar nesuderinamos valstybės pagalbos arba nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos grąžinimo procedūros apraše pateiktos neteisėtos ar nesuderinamos pagalbos grąžinimo standartinės formos, kurios leis operatyviai imtis veiksmų nustačius neteisėtą ar nesuderinamą pagalbą.

Dėl papildomos KT funkcijos

Seimo narių grupė 2023 m. birželį įregistravo KĮ projektą, kuriame pasiūlė numatyti papildomą KT funkciją – teikti metodinę pagalbą bei konsultacijas ūkio ir viešojo administravimo subjektams. Institucijos vertinimu, toks reglamentavimas sumažintų KT veiklos išaiškinant konkurencijos teisės pažeidimus efektyvumą, be to, pareikalautų itin didelių išteklių, kurių ji neturi.

KT aktyviai konsultuoja ūkio ir viešojo administravimo subjektus: teikia bendro pobūdžio informaciją apie konkurencijos teisės šaltiniuose įtvirtintą reglamentavimą, institucijos praktiką, teismų sprendimus, rengia gaires, išaiškinimus, siunčia prevencinius raštus ir kt. Tačiau, ar konkretūs ūkio ar viešojo administravimo subjekto veiksmai atitinka teisės aktų reikalavimus, KT sprendžia tik atlikusi išsamų tyrimą ir įvertinusi aplinkybių visumą.

Jeigu individualios konsultacijos būtų teikiamos neatlikus išsamaus tyrimo ir nežinant reikšmingų aplinkybių, pavyzdžiui, subjektams neatskleidus visos informacijos, kuria remdamasi KT neįžvelgtų galimo įstatymo pažeidimo, kiltų rizika, jog institucija vėliau nebeturėtų teisės vykdyti išsamaus tyrimo dėl veiksmų, darančių žalą vartotojams.

KT, turėdama ribotus žmogiškuosius išteklius, objektyviai negalėtų pateikti individualaus vertinimo dėl Lietuvoje veikiančių subjektų veiksmų ar susitarimų, turint omeny, kiek daug jų sudaroma, teisėtumo. Institucijos nuomone, pareiga įsivertinti savo veiksmų teisėtumą turi tekti patiems subjektams, kurie tam gali pasitelkti vidinius bei išorinius teisės konsultantus bei naudotis bendro pobūdžio KT teikiama metodine pagalba. Tokios praktikos laikosi ir kitos ES šalių konkurencijos institucijos.

KT taip pat nepritarė parlamentarų siūlymui keisti KĮ ir sustabdyti baudos bei palūkanų priverstinį išieškojimą iki teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos – tai lemtų mažesnę baudų išieškojimo į valstybės biudžetą efektyvumą ir tam tikrais atvejais leistų pažeidėjams išvengti jiems paskirtų finansinių sankcijų. Per 2–3 metus, kiek paprastai užtrunka bylinėjimasis iki galutinio teismo sprendimo, pažeidėjas gali bankrutuoti, perleisti savo turtą kitiems subjektams arba perkelti jį į kitą valstybę, todėl būtų neįmanoma išieškoti nei baudos, nei palūkanų.

Kadangi tobulinant minėtą KĮ projektą, kurį inicijavo ir parengė Lietuvos verslo konfederacija, institucijos teikti argumentai nebuvo įvertinti, KT 2023 m. lapkritį pakartotinai išsiuntė savo poziciją Seimui. 2023 m. minėti KĮ pakeitimai nebuvo priimti.

Dėl Asociacijų įstatymo pakeitimo

KT taip pat įvertino Asociacijų įstatymo pakeitimo projektą, kuriame buvo numatyta, jog „asociacijų ir (ar) jų narių veiksmams, kuriais siekiama daryti įtaką, kad būtų priimami arba nepriimami teisės aktai, [...] arba kuriais dalyvaujama konsultavimesi su visuomene, [...] Konkurencijos įstatymas netaikomas“. Šias pataisas inicijavo ir parengė Lietuvos verslo konfederacija.

Institucijos nuomone, tokia nuostata leistų ūkio subjektams, prisidengiant asociacijų veikla bei teisėkūros procesais, sudaryti konkurenciją ribojančius susitarimus, nepatiriant jokios rizikos sulaukti teisinės atsakomybės. Be to, įstatymo pakeitimai prieštarautų ES teisės aktų reikalavimams, draudžiantiems sudaryti įvairių formų konkurenciją ribojančius susitarimus, įskaitant ir tuos, kurie sudaromi asociacijos sprendimo forma.

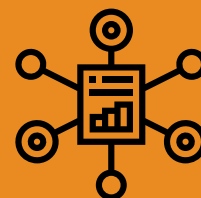
KT pažymėjo, jog konkurencijos teisės reikalavimai savaime neužkerta kelio asociacijoms vykdyti veiklą ir aktyviai dalyvauti teisėkūros procesuose. 2023 m. Asociacijų įstatymo pakeitimai nebuvo priimti.

2024 m. sausį STT pateikė minėto įstatymo projekto antikorupcinio vertinimo išvadą, kurioje, be kita ko, pabrėžė, kad, pritarus projektui, asociacijoms ir (ar) jų nariams vykdant lobistinę veiklą arba dalyvaujant konsultavimosi su visuomene veikloje, būtų sudaromos išskirtinės sąlygos išvengti KĮ taikymo, tų ūkio subjektų atžvilgiu, kuriems analogiškais sąlygomis tokia pati KĮ išimtis netaikoma. STT atkreipė dėmesį, kad nepagrįstas išskirtinių sąlygų sudarymas vienai asmenų grupei laikoma korupcijos rizikos veiksnium. Be to, neatmestina prielaida, kad šio teisės akto taikymo asociacijoms išimtis gali paskatinti asociacijų ir (ar) pavienių jos narių bandymus, prisidengiant lobistinės veiklos vykdymu, išvengti atsakomybės už galimus KĮ pažeidimus.

Įvertinti teisės aktų projektai

2023 m.	558
2022 m.	453
2021 m.	410

2023 m. institucijos, priimdamos teisės aktus, atsižvelgė į **58 proc.** visų KT teiktų pastabų dėl įtakos konkurencijai

IX. VALSTYBĖS PAGALBA

Valstybės pagalba – tai parama, kurią valstybė iš savo išteklių teikia tam tikriems ūkio subjektams arba tam tikroms prekėms gaminti ar paslaugoms teikti, suteikdama išskirtinę ekonominę naudą, kuri neatsirastų rinkos sąlygomis, ir kuri iškraipo konkurenciją bei veikia prekybą tarp ES valstybių narių.

KT yra koordinuojanti institucija valstybės pagalbos, kuriai taikomos ES valstybės pagalbos taisyklės, klausimais. Ji atlieka valstybės pagalbos projektų ekspertizę, tarpininkauja Lietuvos institucijoms bendraujant su EK dėl valstybės pagalbos klausimų, teikia valstybės pagalbos teikėjams rekomendacijas, kaupia informaciją apie suteiktą valstybės pagalbą bei tvarko Suteiktos valstybės pagalbos ir nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos registrą.

ES valstybės pagalbos taisyklės nustato pareigą šalims narėms teikti valstybės pagalbą tik gavus EK pritarimą. Lietuvoje ši derinimo procedūra įgyvendinama per KT siunčiant EK pranešimus apie planuojamas įgyvendinti valstybės pagalbos priemones. Iš valstybės pagalbos teikėjo gavusi pranešimą, KT patikrina, ar pranešimas užpildytas tinkamai. Jeigu KT ekspertai randa trūkumų, toks pranešimas grąžinamas pagalbos teikėjui taisyti. Jeigu pranešimas tinkamai užpildytas, KT pranešimą pateikia EK per specialiai tam sukurtą IT platformą.

KT taip pat viešosioms institucijoms ir įmonėms teikia konsultacijas, siekdama padėti įvertinti, kada valstybės paramos priemonės yra laikomos (arba nelaikomos) valstybės pagalba, veda mokymus ir aiškina, kodėl valstybės pagalbos kriterijus atitinkanti parama gali būti teikiama tik iš anksto apie ją pranešus EK ir gavus jos pritarimą. Priešingu atveju teikiama valstybės pagalba būtų laikoma neteisėta ir, EK pripažinus jos nesuderinamumą su vidaus rinka, gali būti išieškota iš pagalbos gavėjų su palūkanomis.

Valstybės pagalbos projektų ekspertizės

Kaip minėta, KT savo arba teisės aktų projektų rengėjų iniciatyva 2023 m. įvertino 558 teisės aktų projektus, t. y. 105 daugiau nei per 2022 m. Tokį padidėjimą lėmė itin išaugęs valstybės pagalbos priemonių projektų skaičius: 2023 m. net 338 projektai vertinti valstybės pagalbos požiūriu, dar 101 – tiek valstybės pagalbos, tiek poveikio konkurencijai požiūriu. Likę 119 projektų vertinti dėl poveikio konkurencijai. Taigi, net 78 proc. 2023-iaisiais atliktų ekspertizių buvo susijusios su atitikties ES valstybės pagalbos taisyklėms vertinimu.

Itin padidėjęs poreikis derinti valstybės pagalbos projektus buvo susijęs su keliomis priežastimis, iš kurių svarbiausios – dvi.

Visų pirma, didžiąją KT gautų derinti valstybės pagalbos priemonių projektų dalį sudarė projektai, kurių rengimą nulėmė pasikeitusi ES teisinė bazė. Bet kokia valstybės pagalbos priemonė turi turėti teisinį pagrindą – ES teisės aktą, kuris leistų tokią pagalbą teikti. Tokie teisės aktai gali būti *de minimis* pagalbos reglamentai, valstybės pagalbos bendrosios išimties reglamentai bei EK sprendimai (pastarieji gali būti priimti vadovaujantis tiesiogiai SESV 107 straipsniu arba pagal įvairias gaires, sistemas, komunikatus).

2022 m. pabaigoje bei 2023 m. EK pakeitė arba pratęsė didelę dalį tokių valstybės pagalbos teikimą reglamentuojančių ES teisės aktų. Tai nulėmė poreikį priderinti Lietuvos valstybės pagalbos priemones prie pasikeitusio ES reguliavimo. Ypač valstybės pagalbos ekspertizių skaičius išaugo 2023 m. viduryje, pasikeitus pagrindiniam daugumos Lietuvos valstybės pagalbos priemonių teisiniam pagrindui – Bendrajam bendrosios išimties reglamentui.

Antra priežastis – prasidėjęs naujas 2021–2027 m. ES paramos programinis laikotarpis lėmė, kad buvo rengiamos naujos paramos priemonės, įskaitant ir valstybės pagalbos priemones. Nors šis procesas prasidėjo jau 2022 m., 2023 m. vis dar buvo pastebima tendencija, kad institucijai dažnai teikti derinti naujų priemonių finansavimo sąlygų aprašų projektai, o ne vien galiojančių valstybės pagalbos priemonių pakeitimo projektai.

Valstybės pagalbos ekspertizių skaičiaus augimą lėmė ir nacionalinio teisinio reglamentavimo pokyčiai, nes 2023 m. priimtas KĮ pakeitimas, kuriuo pakeistas 55 straipsnis ir įstatymas papildytas 55(1) straipsniu. Minėtų straipsnių nuostatos susijusios su valstybės pagalbos ekspertizių atlikimu bei neteisėtos valstybės pagalbos išieškojimu ir numato visų pagalbos teikėjų pareigą pagalbos priemones derinti su KT Vyriausybės nustatyta tvarka, taip pat reglamentuoja pagalbos teikėjų bei Valstybinės mokesčių inspekcijos veiksmus, kurių turi būti imtasi paaiškėjus, kad buvo suteikta neteisėta pagalba.

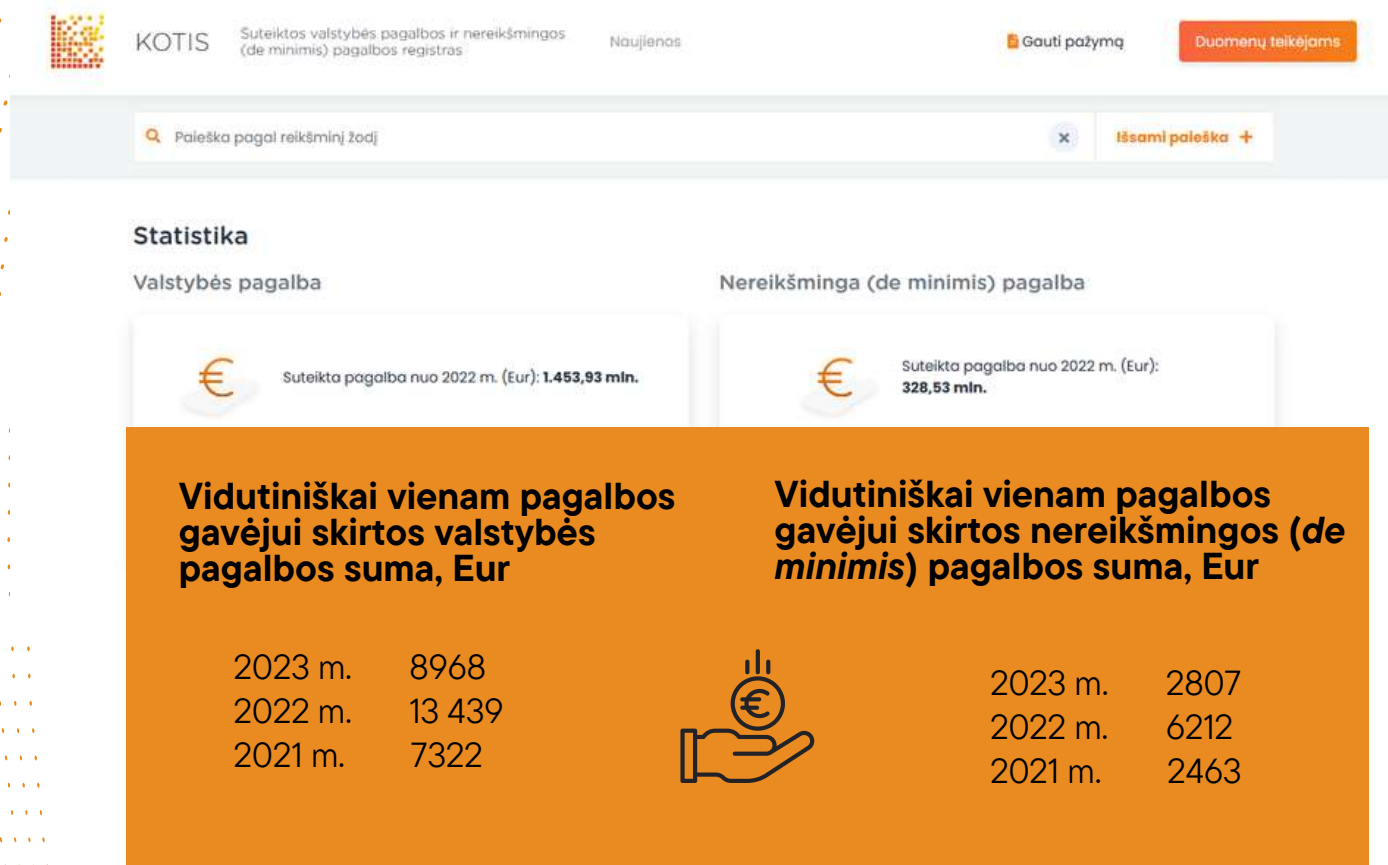

Suteiktos valstybės pagalbos ir nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos registras

KT administruojamame Suteiktos valstybės pagalbos ir nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos registre 2023 m. registruota bendra suteiktos valstybės pagalbos suma sudarė 476 174 508 Eur (2022 m. – 930 031 685 Eur). Registruoti 53 096 įrašai apie 2023 m. ūkio subjektams suteiktą valstybės pagalbą. Šis skaičius, palyginti su ankstesniais metais, sumažėjo – įrašų apie 2022 m. suteiktą valstybės pagalbą buvo 68 237, 2021 m. – 170 619. Taip pat sumažėjo vidutiniškai vienam pagalbos gavėjui skirtos valstybės pagalbos suma – ji 2023 m. siekė 8968 Eur, o 2022 m. buvo 13 439 Eur, 2021 m. – 7322 Eur.

Registre 2023 m. registruota bendra nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos suma sudarė 126 319 939 Eur (2022 m. – 178 840 776 Eur). Registruoti 44 996 įrašai apie 2023 m. ūkio subjektams suteiktą nereikšmingą (*de minimis*) pagalbą. Palyginti su ankstesniais metais, šis skaičius išaugo – įrašų apie 2022 m. suteiktą nereikšmingą (*de minimis*) pagalbą skaičius siekė 29 740, 2021 m. – 71 382. Kaip ir valstybės pagalbos atveju, sumažėjo vidutiniškai vienam pagalbos gavėjui tekusios nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos suma – ji 2023 m. siekė 2807 Eur, 2022 m. – 6212 Eur, 2021 m. – 2463 Eur.

De minimis pagalba sąvoka yra vartojama apibūdinti nedidelės vertės valstybės paramą, kuriai netaikomas reikalavimas suderinti pagalbą su EK, kaip tai yra numatyta SESV 108 straipsnio 3 dalyje. *De minimis* reglamentų reikalavimus atitinkanti pagalba daro nežymų poveikį prekybai ir konkurencijai tarp ES valstybių narių, todėl EK pritarimo teikti tokiai paramai nereikia.

X. MAŽMENINĖ PREKYBA

Mažmeninė prekyba, kaip minėta, 2023 m. buvo išskirta prie KT sektorinių prioritetų, atsižvelgiant į šio sektoriaus svarbą visiems Lietuvos vartotojams, taip pat – į institucijos įgaliojimus prižiūrėti, kaip laikomasi MPĮNVDĮ reikalavimų.

MPĮNVDĮ siekia riboti didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių (MPĮ) rinkos galios panaudojimą ir užtikrinti jų bei maisto prekių ir gėrimų tiekėjų interesų pusiausvyrą. Įstatymas taikomas 5 bendrovėms, atitinkančioms didelę rinkos galią turinčių MPĮ kriterijus: „IKI Lietuva“, „Lidl Lietuva“, „Maxima LT“, „Norfos mažmena“ / „Rivona“ ir „Rimi Lietuva“.

2023 m. KT vykdė du tyrimus bendrovės „Maxima LT“ atžvilgiu dėl galimų MPĮNVDĮ pažeidimų, vienas jų – dėl galimų draudžiamų veiksmų tiekėjų atžvilgiu – buvo nutrauktas. Baigus antrą tyrimą, minėtai prekybos įmonei buvo skirta bauda už tai, kad jos darbuotojas patikrinimo metu nevykdė institucijos pareigūnų reikalavimų ir ištrynė tam tikrus dokumentus.

KT nuo 2021 m. siekė praplėsti MPĮNVDĮ numatytų veiksmų, kuriuos draudžiama didiesiems prekybos tinklams taikyti tiekėjų atžvilgiu, sąrašą. Po ilgų diskusijų 2023 m. Seimui priėmus MPĮNVDĮ pataisas, didieji prekybos tinklai nebegali iš maisto prekių ir gėrimų tiekėjų reikalauti pristatyti MPĮ užsakytą prekių kiekį, jeigu tiekėjas per vieną darbo dieną nuo gauto užsakymo dienos praneša negalintis pristatyti norimo prekių kiekio arba negalintis jo pristatyti per MPĮ nurodytą terminą (plačiau – skyriuje „Teisėkūra“).

Mažmeninė prekyba buvo KT akiratyje ir dėl galimų KĮ pažeidimų bei 2022 m. fiksuoto spartaus maisto kainų kilimo kontekste. 2023 m. vasarį buvo paskelbta, kad Lietuvos banko atliktas maisto kainų tyrimas ir KT preliminari mažmeninės prekybos sektoriaus analizė neatskleidė požymių, leidžiančių įtarti draudžiamų susitarimų tarp įmonių ar kitų pažeidimų, dėl kurių KT galėtų pradėti tyrimą. Vis dėlto KT akcentavo, kad nuolatos stebi įvairias rinkas, taip pat – ir mažmeninės prekybos sektorių, ir turėdama duomenų, kad konkurentai gali būti sudarę draudžiamus susitarimus, pradeda tyrimus.

Kaip minėta, KT 2023 m. pradėjo tris naujus tyrimus dėl kasdienio vartojimo prekių pardavimo veikla užsiimančių įmonių veiksmų, dėl gėrimų gamyba bei prekyba užsiimančių įmonių veiksmų ir dėl šilumos siurblius gaminančių ir platinančių bendrovių veiksmų.

Be to, KT skyrė dėmesio el. prekybai stebėdama šio sektoriaus pokyčius ir augimą, vykdydama prevencinę veiklą ir informuodama verslo atstovus apie konkurencijos taisyklių taikymą virtualiojoje erdvėje. Atsižvelgdamos į el. prekybos plėtrą, Lietuvos ir Latvijos konkurencijos institucijos atliko šio sektoriaus dalyvių apklausą ir paskelbė stebėsenos išvadas (plačiau – skyriuje „Rinkų tyrimai“).

Vykdyti tyrimai dėl MPĮNVDĮ pažeidimų

Nutrauktas tyrimas dėl galimai draudžiamų veiksmų tiekėjų atžvilgiu

KT 2022 m. spalio mėn. pradėjo tyrimą gavusi informacijos, kuri leido įtarti, kad prekybos tinklą „Maxima“ valdanti bendrovė ėmėsi draudžiamų veiksmų tiekėjų atžvilgiu – siejo jos įsigyjamų prekių tiekimo sąlygas su kitoms įmonėms taikomomis tiekimo sąlygomis ir taip galimai pažeidė MPĮNVDĮ reikalavimus.

2022 m. lapkričio mėn. KT pareigūnai atliko patikrinimą bendrovės „Maxima LT“ patalpose. Išanalizavę per patikrinimą ir tyrimo metu surinktą informaciją pareigūnai priėjo išvadą, kad toliau atliekant galimų įtarimų vertinimą, kiltų rizika pakenkti tiekėjų, pateikusių institucijai atitinkamą informaciją, interesams, nes nebūtų galima apsaugoti jų tapatybės.

MPĮNVDĮ, kuriuo siekiama ginti maisto prekių, gėrimų tiekėjus, įpareigoja KT neskelbti ir neatskleisti tiekėjų, pateikusių institucijai atitinkamą informaciją, duomenų, jeigu jie to prašo. Kilus rizikai, kad gali būti atskleista tiekėjo tapatybė arba būtų pakenkta jo interesams, KT turi pažeidimo tyrimą nutraukti. Tokia nuostata į minėtą įstatymą buvo perkelta įgyvendinant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl įmonių vienui kitoms taikomos nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje, taip siekiant apsaugoti tiekėjų, besikreipiančių į instituciją, interesus.

Siekdama užtikrinti tiekėjų duomenų ir interesų apsaugą, KT nusprendė tyrimą dėl bendrovės „Maxima LT“ veiksmų nutraukti. Šis nutarimas yra apskųstas teismui.

Už ištrintus dokumentus – finansinė atsakomybė

Atliekamų tyrimų efektyvumas labai priklauso nuo to, ar įmonės tinkamai bendradarbiauja su KT, ar vykdo įgaliotų pareigūnų reikalavimus ir pateikia informaciją bei dokumentus, būtinus tyrimui atlikti. Per patikrinimus bendrovių patalpose KT siekia gauti viešai neskleidžiamos informacijos, galinčios turėti įrodomosios vertės atliekamam tyrimui bei kurios pagrindu gali būti tinkamai įvertinti MPĮ veiksmai.

Kaip jau minėta, 2022 m. lapkričio mėn. KT įgalioti pareigūnai, vykdydami tyrimą dėl bendrovės „Maxima LT“ galimų draudžiamų veiksmų tiekėjų atžvilgiu, MPĮ patalpose atliko patikrinimą. Visi darbuotojai buvo įspėti apie pareigą vykdyti įgaliotų KT pareigūnų reikalavimus patikrinimo metu ir supažindinti su gresiančia atsakomybe. Tačiau viena darbuotoja savo kolegai išsiuntė žinutę ir nurodė ištrinti tam tikrų dokumentų aplanką iš bendro disko, – kas ir buvo padaryta.

Kadangi atliekamų tyrimų metu įmonių vardu veikia jų darbuotojai, už pastarųjų veiksmus atsako darbdavys. Institucijai pakanka konstatuoti faktą, kad prekybos įmonės darbuotojo nurodymu dokumentų aplankas buvo ištrintas, neįrodinėjant, jog tokie duomenys būtų praverę tyrimui.

KT, atlikusi tyrimą dėl nurodytų aplinkybių, pripažino, kad „Maxima LT“ patikrinimo metu nevykdė institucijos įgaliotų pareigūnų reikalavimų peržiūrėti ir gauti informaciją, reikalingą įtariamo pažeidimo tyrimui atlikti. Už MPĮNVDĮ pažeidimą bendrovei „Maxima LT“ skirta maksimali 10 tūkst. Eur bauda. Šis KT nutarimas yra įsiteisėjęs.

Šviečiamoji veikla dėl MPĮNVDĮ reikalavimų

KT ekspertai, atsižvelgdami į tai, kad tiekėjams kyla klausimų dėl tam tikrų prekybos tinklų veiksmų pagrįstumo, o MPĮ – dėl įstatymų reikalavimų, parengė Nesąžiningos prekybos praktikos vertinimo gaires.

Dokumente pateikti pagrindiniai kriterijai, kuriais remiantis vertinama, ar ūkio subjektai laikomi didelę rinkos galią turinčia MPĮ, ar tiekėjui taikoma apsauga. Taip pat detalai apžvelgti nesąžiningi veiksmai, kurių didieji prekybos tinklai negali atlikti maisto prekių, gėrimų tiekėjų atžvilgiu.

Kaip atpažinti nesąžiningą prekybos praktiką ir kokie prekybos tinklų veiksmai yra draudžiami, kalbėta ir KT organizuotuose mokymuose, kuriuose dalyvavo daugiau nei 90 maisto prekių, gėrimų tiekėjų (plačiau – skyriuje „Švietimas konkurencijos srityje“). KT taip pat suteikė daugiau nei 20 konsultacijų telefonu, el. paštu (įskaitant susitikimus) ir atsakė į tiekėjų rūpimus klausimus.

Preliminari mažmeninės prekybos sektoriaus analizė

2023 m. pradžioje KT, remdamasi viešai prieinamais duomenimis, atliko preliminarią mažmeninės prekybos sektoriaus analizę, kurios išvadas išsiuntė Seimo Biudžeto ir finansų komitetui, prašiusiam pateikti įžvalgas bei turimą informaciją apie didžiųjų mažmeninės prekybos tinklų padėtį rinkoje bei jos vertinimą.

KT Seimo narius informavo, kad didžiųjų prekybos tinklų koncentracija, Lietuvoje 2019–2021 m. šiek tiek mažėjusi, reikšmingai nesiskyrė nuo koncentracijos kitose Baltijos valstybėse.

Remiantis penkių didžiųjų prekybos tinklų finansinėmis ataskaitomis bei Valstybės duomenų agentūros informacija, 2019 m. penkių didžiųjų prekybos tinklų pardavimų dalis Lietuvoje siekė 77,57 proc., o 2021 m. – 76,60 proc. Pagal viešai prieinamą informaciją penki didžiausi prekybos tinklai Estijoje užima apie 80 proc. mažmeninės prekybos rinkos, o Latvijoje, kur mažmeninės prekybos rinka 2021 m. buvo labiausiai koncentruota iš visų Baltijos valstybių, du didžiausi prekybos tinklai užima apie 60 proc. mažmeninės prekybos rinkos.

KT surinkti duomenys nerodė, kad mažmeninės prekybos tinklų vidutinis metinis pelningumas būtų padidėjęs 2019–2021 m. laikotarpiu, – vidutinė prekybos tinklų grynojo pelno marža 2019 m. buvo 3,27 proc., o 2021 m. – 3,54 proc.

2023 m. vasarį KT analizę Seimo nariams pristatęs tuometis institucijos pirmininkas Š. Keserauskas pabrėžė, jog 2022 m. fiksuotas kainų didėjimas, kaip nustatė ir tyrimą atlikęs Lietuvos bankas, buvo susijęs su augusiomis sąnaudomis, o infliacijos tendencijos visose Baltijos valstybėse taip pat buvo panašios.

Daugiau nei 90 maisto prekių, gėrimų tiekėjų dalyvavo KT organizuotuose mokymuose, kuriuose aptarta, kaip atpažinti nesąžiningą prekybos praktiką ir kokie prekybos tinklų veiksmai yra draudžiami.

Maisto prekių ir gėrimų tiekėjai raginami kreiptis į KT

KT ragina maisto prekių ir gėrimų tiekėjus kreiptis į instituciją ir teikti informaciją apie įtariamus MPĮNVDĮ pažeidimus el. paštu mazmenine.prekyba@kt.gov.lt arba tel.: +370 646 39103, +370 676 13374.

Tiekėjai, kuriems kyla klausimų, kokie prekybininkų veiksmai yra draudžiami ir kaip jie galėtų ginti savo interesus, kviečiami el. paštu mazmenine.prekyba@kt.gov.lt arba tel. +370 646 39103, +370 676 13374 registruotis į individualias konsultacijas, kurių metu KT ekspertai pateiks išsamią informaciją apie įstatymo nuostatas.

Konfidencialumas garantuojamas tiek pareiškėjams, tiek seminarų dalyviams.

XI. RINKŲ TYRIMAI

Atsižvelgdama į turimas galimybes ir žmogiškuosius išteklius, KT atlieka įvairių sričių rinkos tyrimus ir siekia nustatyti, ar tam tikroje rinkoje sudarytos pakankamos sąlygos veiksmingai konkurencijai. Skirtingai, nei baigusi tyrimą dėl įstatymų pažeidimo, kai skiriamos sankcijos, atlikusi rinkos tyrimą KT pateikia išvadas ir pasiūlymus atitinkamoms institucijoms, kaip rinkoje sudaryti geresnes prielaidas veiksmingai konkurencijai, sukuriant vartotojams kuo didesnės naudos.

Elektroninių prekyviečių veiklos stebėseną

Pastaruosius kelerius metus sparčiai augantis el. prekybos sektorius didina savo, kaip prekybos kanalo, svarbą. Populiarija ir tarpininkavimo paslaugas teikiančios el. prekyvietės, kurios sudaro galimybes vis daugiau įmonių pasiekti vartotojus.

Kaip minėta, KT, matydama didėjančią el. prekyviečių svarbą tiek vartotojams, tiek verslui, ypač smulkiajam bei vidutiniam, el. prekybą įtraukė tarp prioritetinių 2023 m. veiklos sektorių. Siekdama geriau suprasti el. prekyviečių veikimo principus, šio prekybos kanalo svarbą, prieinamumą, algoritmų paplitimą, identifikuoti galimus konkurencijos ribojimus bei problemas, KT atliko el. prekyviečių veiklos stebėseną. Institucijos ekspertai apklausė 16 el. prekyviečių: 4 plataus vartojimo prekių, 3 maisto užsakymo ir pristatymo, 8 dovanų, 1 grožio paslaugų rezervavimo prekyvietę. Taip pat gauti atsakymai iš 90 el. prekyviečių prekiautojų.

Verslo apklausa parodė, kad, nors el. prekyvietės populiarėja, svarbiausiu pardavimų kanalu prekiautojams išlieka jų pačių fizinės parduotuvės: beveik trečdaliui respondentų pardavimai per savo fizinės parduotuvės generuoja daugiau nei 80 proc. pajamų ir tik 6 proc. apklaustųjų iš pardavimų per el. prekyvietes gauna daugiau nei 80 proc. pajamų.

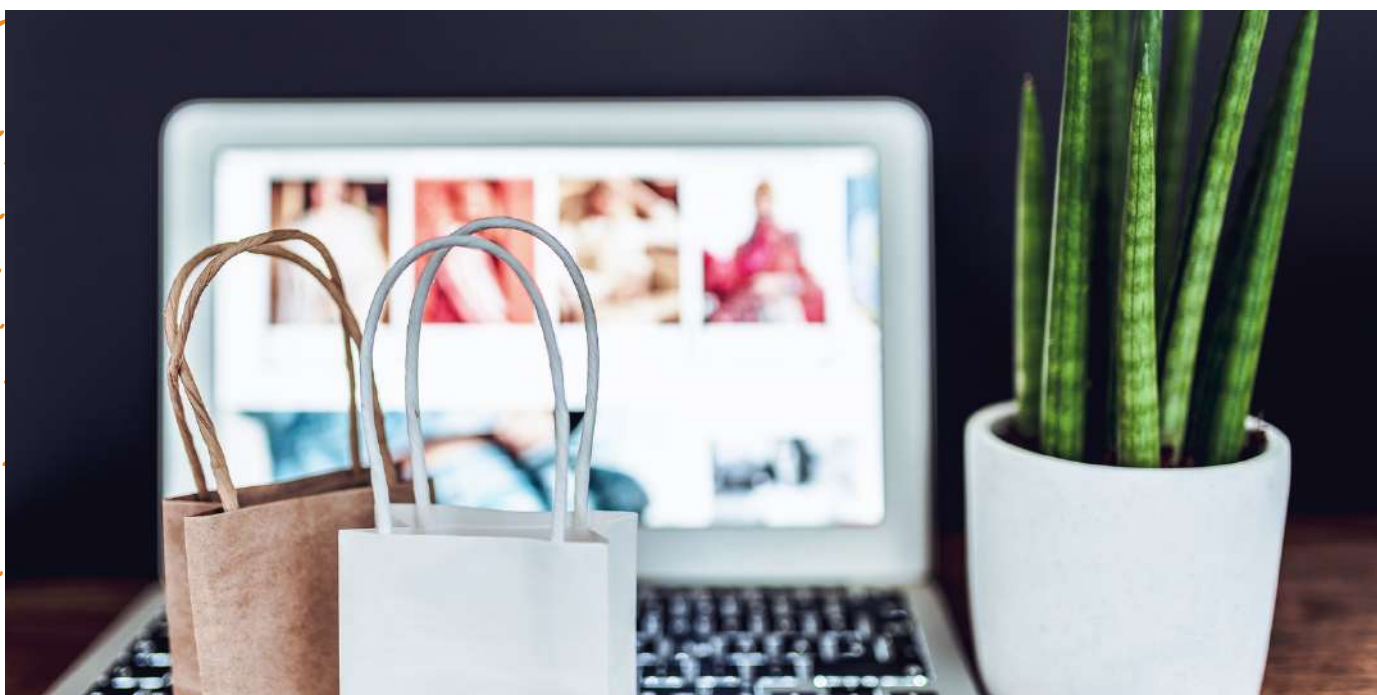
Vis dėlto rinkoje išlieka ryškus atotrūkis tarp didžiųjų žaidėjų ir mažesnių konkurentų: didžiausios el. prekyvietės net 10 kartų lenkia mažąsias pagal prekyautojų skaičių, dalis prekyautojų nurodė negalintys pakeisti didžiųjų prekyviečių, nes jos išsiskiria ne tik savo dydžiu, bet ir populiarumu, žinomumu, profesionalumu. Be to, iš 16 apklaustų el. prekyviečių 5 yra hibridinės platformos, kurios pačios konkuruoja su savo prekyautojais, nes veikia ir kaip prekių pardavėjai, ir kaip internetinių tarpininkavimo paslaugų teikėjai. Visos šios aplinkybės, KT vertinimu, rodo, kad ateityje konkurencijos taisyklių aktualumas prekyviečių veikloje tik didės.

Stebėsenos duomenimis, kai kurios el. prekyvietės prekyautojams taiko kainų pariteto įsipareigojimus, t. y. nustato, kokiomis sąlygomis prekyautojai gali platinti prekes ir paslaugas kituose prekybos kanaluose, taip pat nustato maksimalias prekių ar paslaugų perpardavimo kainas. Vykdam apklausas, gauta signalų, kad hibridinės el. prekyvietės gali taikyti palankesnę savo prekių ar paslaugų pozicionavimą ar reitingavimą, taip pat gali naudotis joms prieinama, tačiau nevieša informacija apie prekyautojų pardavimus.

Tokių verslo praktikų konkurencijos teisė savaime nedraudžia, tačiau tam tikri veiksmai, priklausomai nuo nagrinėjamos situacijos aplinkybių, gali kelti konkurencijos ribojimo riziką. Pavyzdžiui, hibridinių platformų veiksmai, kuriais jos siektų suteikti pranašumą savo platinamoms prekėms ir paslaugoms, galėtų stiprinti hibridinių platformų padėtį rinkoje, silpninti konkurentų galimybes varžytis siūlant savo prekes ir paslaugas, o dėl to vartotojams galėtų sumažėti pasirinkimas, didėti kainos, prastėti prekių kokybė. KT priminė verslui apie pareigą įsivertinti savo veiksmus ir prireikus keisti taikomą verslo praktiką, kad nekiltų rizikos pažeisti KĮ nuostatas.

Kadangi akivaizdžių neleistinų konkurencijos ribojimų, problemų ar kitų veiksmingą konkurenciją šiame sektoriuje varžančių veiksnių nebuvo nustatyta, KT nematė pagrindo pradėti išsamaus rinkos tyrimo dėl šios stebėsenos metu identifiкуotų ribojimų.

2023 m. el. prekyviečių stebėsenos rezultatus paskelbė ir Latvijos konkurencijos institucija.

XII. TEISMŲ SPRENDIMAI

2023 m. teismuose buvo baigtos 9 bylos, susijusios su apskūstais KT nutarimais dėl įstatymų, kurių laikymosi priežiūrą vykdo institucija, pažeidimų, taip pat – dėl KT procedūrinių veiksmų teisėtumo ir kitų sprendimų.

Teismai visiškai ar iš dalies patvirtino visus 9 KT sprendimus ar prašymus. 100 proc. siekiantis laimėtų bylų rodiklis rodo ne tik KT priimamų sprendimų pagrįstumą, bet ir tai, jog ekspertai profesionaliai atstovauja institucijai sudėtingose ir kompleksiškos konkurencijos teisės bylose, siekdami, kad KT nutarimai būtų patvirtinti ir būtų pasiekta šių sprendimų poveikio rinkoje.

Svarbiausi teismų sprendimai

Dėl neteisingos ir ne visos informacijos teikimo KT atliekant koncentracijų priežiūros procedūrą

LVAT paliko galioti pirmosios instancijos teismo sprendimą, kuriuo buvo konstatuota, kad KT pagrįstai pripažino „Cgates“ pažeidus KĮ, kai bendrovė teikė neteisingą ir ne visą koncentracijos nagrinėjimui reikalingą informaciją, tačiau pažeidėjai skirtą baudą sumažino.

Interneto prieigos, televizijos retransliavimo ir telefonijos paslaugų bendrovė „Cgates“, planavusi įsigyti 100 proc. „SPLIUS“, siūlančios tas pačias paslaugas įvairiuose šalies miestuose ir rajonuose, akcijų, 2019 m. sausį KT pateikė pranešimą apie ketinimą vykdyti koncentraciją.

Ekspertams, vertinantiems gautus duomenis, kilo įtarimas, kad tiek pranešime apie koncentraciją, tiek vėliau nagrinėjant galimą sandorio poveikį konkurencijai, institucijai buvo pateikta neteisinga ir ne visa informacija, todėl KT pradėjo tyrimą dėl galimo KĮ pažeidimo. Atlikusi patikrinimą bendrovės patalpose rado ne tik dokumentų, kurių „Cgates“ nepateikė, bet ir įrodymų, patvirtinančių, kad įmonė institucijai teikė neteisingą informaciją.

Kilusį ginčą išnagrinėjęs LVAT konstatavo, jog, įvertinus trumpus koncentracijų nagrinėjimo terminus, koncentracijos dalyviai privalo KT teikti kuo išsamesnę koncentracijos nagrinėjimui reikalingą informaciją ir kiek įmanoma greičiau, dėl to KT pagrįstai pripažino „Cgates“ pažeidus KĮ, kai bendrovė teikė neteisingą ir ne visą koncentracijos nagrinėjimui reikalingą informaciją, tačiau pažeidėjai skirtą baudą sumažino nuo 215100 iki 134 440 Eur. Teismas nurodė, kad tyrimo metu nebuvo nustatyta nei lengvinančių, nei sunkinančių aplinkybių, o pats pažeidimas nėra diferencijuotinas kaip pavojingas, todėl nusprendė KT skirtos baudos dydį sumažinti nuo 0,8 proc. iki 0,5 proc. bendrovės 2020 m. bendrųjų metinių pajamų.

Dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo

LVAT patvirtino, kad KT pagrįstai pritaikė laikinąsias priemones Estijos bendrovei „MM Grupp“, kurios atžvilgiu institucija vykdo tyrimą dėl galimo KĮ pažeidimo.

KT sprendimas dėl laikinųjų priemonių buvo priimtas atliekant tyrimą dėl Estijos bendrovės veiksmų, kuriais, kaip įtariama, buvo įgyvendinta koncentracija be KT leidimo. Institucijos vertinimu, buvo būtina imtis atitinkamų priemonių siekiant užtikrinti tiriamųjų ūkio subjektų tarpusavio ekonominį nepriklausomumą, sustabdyti tolesnių koncentracijos veiksmų ir integracijos įgyvendinimą bei užtikrinti galimybę pritaikyti veiksmingas poveikio priemones tuo atveju, jei KT nustatytų, kad buvo pažeisti KĮ reikalavimai (plačiau – skyriuje „Koncentracijų priežiūra“).

Dėl procedūrinių KT veiksmų

LVAT atmetė Estijos bendrovės „Piletilevi Group“ skundą kaip nepagrįstą bei nurodė, jog pagal KĮ nuostatas koncentracijos priežiūros procedūra pradama tik KT gavus visą reikšmingą informaciją, o galiojantis teisinis reguliavimas neįpareigoja institucijos pradėti koncentracijos priežiūros procedūros ir vertinti pranešimo, jeigu šis neatitinka teisės aktų reikalavimų.

Pareiškėja faktiškai siekė įrodyti, jog būtent nuo pranešimo vykdyti koncentraciją datos turėtų būti pradėtas skaičiuoti koncentracijos nagrinėjimo terminas, o ne nuo KT pripažinimo, jog yra gautas reikalavimus atitinkantis pranešimas.

Minėtas LVAT sprendimas buvo susijęs su 2022 m. KT priimtu nutarimu, kuriuo institucija atsisakė duoti leidimą vykdyti koncentraciją Estijos bendrovei „Piletilevi Group“ įsigijus 100 proc. „Tiketos“ akcijų. Institucija nustatė, kad dėl įgyvendintos koncentracijos buvo sukurta ar sustiprinta dominuojanti padėtis arba itin apribota konkurencija bilietų į įvairius renginius platinimo rinkoje Lietuvoje.

Dėl vadovų asmeninės atsakomybės

LVAT 2023 m. priėmė keturis sprendimus, susijusius su asmeninės atsakomybės taikymu kartelius sudariusių bendrovių vadovams.

Sausio mėn. teismas iš dalies patenkino KT prašymą dėl asmeninės atsakomybės taikymo kartelij sudariusių vairavimo mokyklų vadovams. LVAT, įvertinęs pažeidimo mastą, trukmę ir kitas aplinkybes „Automotoket“, „Autoplaza“, „Daugva ir ko“, „Dovanėlė Jums“, „JTMC“, Sostinės vairavimo mokyklos, „Auto ABC“, „Auto ABCDE“ ir „Visagalis“ vadovams apribojo teisę eiti vadovaujančias pareigas 3 metus, o J. Rinkevičiaus vairavimo mokyklos vadovui – 1 metus, taip pat papildomai skyrė nuo 2000 Eur iki 4000 Eur dydžio baudas.

Rugsėjo mėn. LVAT atmetė 8 vairavimo mokyklų bei jas vienijančios asociacijos vadovų apeliacinius skundus ir paliko galioti Vilniaus apygardos administracinio teismo (VAAT) sprendimą dėl asmeninės atsakomybės taikymo. Teisėjų kolegijos nuomone, sankcijos yra proporcingos ir jų keisti pagrindo nėra.

Mokymo centro „Adpilis“, Vilniaus saugaus miesto centro, bendrovės „Dorkanas“, „ARV-Auto“, Vairosetos“ vadovams, buvusiems vairuotojų ruošimo centro VRC bei Kauno Naujamiesčio darbo rinkos mokymo centro vadovams apribojo teisę eiti vadovaujančias pareigas 3 metus ir skyrė baudas nuo 1810 iki 3750 Eur; bendrovės „LDV Unio“ vadovui apribojo teisę eiti vadovaujančias pareigas 3 metus, o buvusiam Lietuvos vairuotojų mokymo ir kvalifikacijos kėlimo mokyklų asociacijos vadovui – 4 metams apribojo teisę eiti vadovo pareigas ir skyrė 7500 Eur baudą.

LVAT laikėsi nuostatos, jog 2022 m. vasarį VAAT pagrįstai konstatavo, kad asociacijos ir vairavimo mokyklų vadovai tiesiogiai prisidėjo prie KĮ pažeidimo sudarydami draudžiamą susitarimą dėl vairavimo mokymo paslaugų kainų nustatymo. Teisėjų kolegija sutiko su KT vertinimu, kad tai, jog vadovai tiesiogiai dalyvavo bendrame konkurentų susitikime ar kitaip gavo (siuntė) informaciją apie draudžiamo susitarimo objektą, akivaizdžiai rodo prisidėjimą prie pažeidimo ir tam nėra būtina surinkti ar pateikti daugiau įrodymų.

KT 2018 m. gruodį paskelbė, kad 26 vairavimo mokyklos ir jas vienijanti asociacija derino įkainius už vairavimo mokymo paslaugas Vilniuje, Kaune bei Jurbarkė.

LVAT taip pat paliko nepakeistą pirmosios instancijos teismo sprendimą, kuriuo buvo patenkintas KT prašymas kartelį sudariusios bendrovės „Biržų ranga“ vadovui apriboti teisę 3 metus užimti vadovaujančias pareigas, nes įmonė su konkurentėmis susitarė, kokias darbų kainas siūlyti Pasvalio, Panevėžio ir Biržų rajono savivaldybių 2012–2017 m. organizuotuose 25 viešuosiuose pirkimuose kelių ir gatvių remonto bei melioracijos darbams pirkti,

LVAT skyrė asmeninę atsakomybę ir kartelį viešuosiuose pirkimuose sudariusios bendrovės „Naujininkų ūkis“ vadovui – metams apribojo jo teisę eiti vadovaujančias pareigas ir skyrė 1000 Eur baudą, konstatuodamas, jog draudžiamą susitarimą Vilniaus miesto savivaldybės organizuotame kapinių priežiūros paslaugų viešajame pirkime sudariusios bendrovės, tarp jų – ir „Naujininkų ūkis“, buvo pašalintos iš pirkimo, pažeidimo trukmė buvo trumpa, o „Naujininkų ūkis“ vadovas nežinojo apie sudarytą susitarimą, nors kaip vadovas privalėjo žinoti.

KĮ numato, kad ūkio subjekto vadovui už prisidėjimą prie ūkio subjekto sudaryto draudžiamo konkurentų susitarimo ar piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi gali būti **apribojama teisė iki penkerių metų eiti viešojo ir (arba) privataus juridinio asmens vadovo pareigas**, būti viešojo ir (arba) privataus juridinio asmens kolegialaus priežiūros ir (arba) valdymo organo nariu. Papildomai taip pat **gali būti skiriama bauda iki 14 481 Eur**. Atsakomybė gresia ir tiems vadovams, kurie nutraukė darbo santykius su įstatymą pažeidusiais ūkio subjektais, tačiau yra prisidėję prie pažeidimo. Minėtas sankcijas ūkio subjektų vadovams KT motyvuotu prašymu taiko teismas.

Registrų centro interneto svetainėje yra skelbiamas sąrašas asmenų, kuriems apribota teisė eiti viešojo ir (ar) privataus juridinio asmens vadovo pareigas ar būti kolegialaus valdymo organo nariu. Atkreiptinas dėmesys, kad ne visiems asmenims, esantiems nurodytame sąrašė, yra apribota teisė eiti viešojo ir (ar) privataus juridinio asmens vadovo pareigas ar būti kolegialaus valdymo organo nariu vadovaujantis KĮ.

Tarptautinių teismų sprendimai

Europos Žmogaus Teisių Teismo (EŽTT) sprendimas dėl teisės skusti KT pareigūnų veiksmus

Į EŽTT kreipėsi bendrovė „Kesko Senukai Lithuania“, kuri nurodė, kad, jos vertinimu, KT pareigūnų atlikti veiksmai patikrinimo metu 2018 m. buvo neproporcingi ir neteisėti, taip pat bendrovė skundėsi, jog neturėjo galimybės minėtų veiksmų ginčyti teisme.

Bendrovės skundą išnagrinėjęs EŽTT konstatavo Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 8 straipsnio, numatančio teisę į būsto neliečiamumą ir susirašinėjimo slaptumą, pažeidimą, nes teismai nenagrinėjo pareiškėjos skundo dėl KT pareigūnų veiksmų.

EŽTT padarė išvadą, jog atliktas patikrinimas turėjo įtakos pareiškėjai ir todėl ji turėjo pagrįstą interesą, kad pareigūnų veiksmų teisėtumas būtų patikrintas teismuose, t. y. teisminė veiksmų peržiūra galėjo užtikrinti, jog būtų laikomasi vidaus teisėje nustatytų apsaugos priemonių, taip užtikrinant jų veiksmingumą praktikoje.

Nors „Kesko Senukai Lithuania“ tvirtino, kad KT veiksmai patikrinimo metu nebuvo proporcingi siekiamiems teisėtiems tikslams, visų pirma – dėl tyrimo metu paimtos informacijos apimtį be jokių atrankos kriterijų ir dėl apribotų gynybos teisių, EŽTT institucijos veiksmų, ar jie buvo proporcingi ir teisėti, nevertino. Teismas tik atkreipė dėmesį, kad KT turėtų dalintis našta su bendrovėmis, sprendžiant dėl to, ar reikia šalinti tam tikrą informaciją iš poėmio.

Patikrinimus įmonių patalpose KT pareigūnai vykdo tik gavus teismų leidimus, jeigu turima pakankamai pagrindo įtarti KĮ pažeidimą. Kiekvienu atveju institucija vertina poėmio apimtį ir atsirenka tik tą medžiagą, kuri gali būti reikšminga vertinant konkrečios bylos aplinkybes.

Tokio principo buvo laikomasi ir „Kesko Senukai Lithuania“ patikrinimo metu. Įvertinusi surinktą informaciją, KT nenustatė aplinkybių, kurios leistų pripažinti, kad „Kesko Senukai Lithuania“ ir kitos įtartos bendrovės pažeidė KĮ, todėl tyrimą 2020 m. nutraukė.

KT paskirtos baudos, Eur

2023 m. 1 219 060

- už draudžiamą susitarimą – 217 280;
- už nepraneštą sandorį – 140 460;
- už proc. pažeidimus – 820 790;
- už viešojo administravimo subjekto pažeidimą – 40 530

2022 m. 74 346 570

2021 m. 13 063 680*

* – teismai dalį baudų sumažino

Sumokėta baudų į valstybės biudžetą, Eur

2023 m. 2 584 449

2022 m. 15 083 200

2021 m. 3 112 557

XIII. ŠVIETIMAS KONKURENCIJOS SRITYJE

Institucija kasmet dalį savo žmogiškųjų ir finansinių išteklių skiria švietimui konkurencijos srityje: KT ekspertai organizuoja mokymus tikslinėms grupėms, rengia ir dalyvauja konferencijose konkurencijos teisės klausimais, skaito pranešimus tiek Lietuvoje, tiek užsienyje, su įvairiomis visuomenės grupėmis dalijasi informacija apie konkurencijos teikiamą naudą vartotojams ir verslui, konsultuoja, kaip išvengti galimų įstatymų pažeidimų.

KT atkreipia verslo dėmesį, kad ekspertai teikia bendro pobūdžio konsultacijas dėl institucijos vykdomų procedūrų ir jos kompetencijai priskirtų teisės aktų taikymo. Dėl konkrečių ūkio ar viešojo administravimo subjekto veiksmų atitikties teisės aktų reikalavimams KT sprendžia tik atlikusi tyrimą ir įvertinusi aplinkybių visumą, kai yra KĮ numatytas pagrindas tokiam tyrimui atlikti.

2023 m. buvo tęsiama aktyvi šviečiamoji veikla su verslo asociacijomis, kurios domėjosi konkurencijos teisės pažeidimo rizikomis, kylančiomis dėl konkurentų priimamų bendrų sprendimų. KT nebe pirmus metus pabrėžia, kad rizika pažeisti konkurencijos teisės normas padidėja konkuruojančioms įmonėms susibūrus į asociacijas, jeigu tokiose organizacijose priimti sprendimai apriboja jos narių elgesio rinkoje savarankiškumą. Tai patvirtina ir KT darbo praktika – 2021–2022 m. buvo nustatyti KĮ pažeidimai, už kuriuos nubaustos trys asociacijos.

Sausio mėn. KT pirmininkas Š. Keserauskas ir pavaduotoja I. Urmonaitė dalyvavo Lietuvos pramonininkų konfederacijos Prezidiumo posėdyje, kurio metu pristatė konkurencijos teisės pažeidimo rizikas, susijusias su asociacijų veikla, apžvelgė institucijos ir teismų praktiką šiais aspektais.

2023 m. birželio mėn. naujoji KT pirmininkė J. Ivanauskienė ir pavaduotoja I. Urmonaitė susitiko su Lietuvos verslo konfederacijos atstovais, kuriuos supažindino su institucijos planais ir veiklos prioritetais ateinantiems keleriems metams ir aptarė asociacijų dalyvavimo teisėkūroje aspektus.

Matydama poreikį atsakyti į kylančius klausimus apie galimus konkurencijos susitarimus tarp darbdavių ir skirdama dėmesį vienam iš 2023 m. numatytų sektorinių prioritetų, KT parengė atmintinę „Konkurenciją ribojantys susitarimai darbo rinkose“ ir ją išsiuntė didžiausiems darbdaviams bei kitoms verslą vienijančioms asociacijoms (plačiau – skyriuje „Konkurenciją ribojantys susitarimai“). KT vadovė ir pavaduotoja taip pat dalyvavo Trišalės tarybos, vienijančios profesinių sąjungų, darbdavių ir Vyriausybės deleguotus atstovus, posėdyje, kur detaliau pristatė KT parengtą atmintinę ir atsakė į susirinkusiųjų klausimus.

Per 2023-uosius buvo parengta ir daugiau informacinio pobūdžio dokumentų, skirtų apžvelgti aktualiausią konkurencijos teisės šaltiniuose įtvirtintą reglamentavimą ir su tuo susijusią KT praktiką bei teismų sprendimus. Pavyzdžiui, atsižvelgiant į Seimo pakeistą teisinį reguliavimą, aktualia informacija buvo papildyta ir atmintinė „Valstybė versle: kada kyla rizika riboti konkurenciją?“, nurodant praktinius pavyzdžius, kokiais sprendimais valstybės ir savivaldybės institucijos gali pažeisti konkurencijos laisvę. Grėsmė riboti konkurenciją dažniausiai kyla, kai valstybės ar savivaldybės institucijos dalyvauja rinkoje ir privilegijuoja savo įmones, sudaro palankesnes sąlygas rinkos senbuviams, apsunkindamos naujų įmonių patekimą į rinką, riboja rinkoje veikiančių įmonių skaičių, keičia licencijavimo, leidimų ar kitokią teisės verstis ūkine veikla įgijimo tvarką, prižiūri veiklą, kurią vykdo tiek valstybės ar savivaldybės įmonės, tiek privatus verslas, neužtikrina konkurencijos tarp įmonių, tam tikriems ūkio subjektams teikia galimai neteisėtą valstybės pagalbą ir kt.

Taip pat KT atnaujino Vietos savivaldos įstatymo 56 straipsnio taikymo klausimą, kuris turėtų padėti savivaldybėms suprasti, ar joms reikia kreiptis į instituciją ir gauti sutikimą dėl naujos ūkinės veiklos vykdymo, ar įgyvendinamos visos sąlygos, reikalingos KT leidimui gauti.

Vykdydama MPĮNVDĮ priežiūrą ir atsižvelgdama į tai, kad maisto, gėrimų tiekėjams neretai kyla abejonių dėl tam tikrų prekybos tinklų veiksmų pagrįstumo, KT parengė Nesąžiningos prekybos praktikos vertinimo gaires ir pateikė pagrindinius kriterijus, kuriais remiantis vertinama, ar tiekėjui taikoma apsauga. Gairėse detaliai apžvelgti teisės aktuose nustatyti prekybos tinklų draudžiami veiksmai tiekėjų atžvilgiu, taip pat, remiantis institucijos ir teismų sprendimais, pateikti praktiniai pavyzdžiai bei paaiškinimai (plačiau – skyriuje „Mažmeninė prekyba“).

Siekdama informuoti visuomenę apie institucijos vykdomą veiklą, KT 2023 m. išplatino 137 pranešimus spaudai lietuvių kalba ir dalį jų – anglų kalba, taip pat skelbė aktualią informaciją institucijos interneto svetainėje ir socialinių tinklų paskyrose.

Daugiausia žiniasklaidos dėmesio sulaukė KT baigti tyrimai dėl nustatytų KĮ pažeidimų (plačiau – skyriuje „Konkurenciją ribojantys susitarimai“), sprendimas dėl Palangos miesto savivaldybės veiksmų (plačiau – skyriuje „Viešųjų subjektų priežiūra“), taip pat domėtasi „All Media Lithuania“ ir trijų bendrovių, valdančių radijo stotis M-1, „M-1 plus“, „Lietus“, „Laluna“, „Raduga“, bei įmonės „Reklamos ekspertai“ sandoriu, kuriam KT nedavė leidimo (plačiau – skyriuje „Koncentracijų priežiūra“). Žurnalistai klausė institucijos pozicijos dėl Susisiekimo ministerijos vykdomos tarp miestinių vežėjų reformos, automobilių techninės apžiūros tvarkos, Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo pataisų ir kitais klausimais. KT ekspertų taip pat buvo teiraujama, kokių veiksmų gali imtis konkurencijos institucija kylant energijos, prekių ir paslaugų kainoms.

KT, kurdama įvairų turinį socialiniuose tinkluose, didino sekėjų skaičių ir siekė, kad informacija apie konkurencijos teikiamą naudą pasiektų kuo daugiau vartotojų. 2023 m. KT socialinių paskyrų sekėjai informuoti ne tik apie svarbiausius institucijos nutarimus, teismų sprendimus, bet ir apie „Eurobarometro“ apklausų rezultatus konkurencijos politikos klausimais, taip pat nuosekliai viešinta informacija iš atmintinės apie konkurenciją ribojančius susitarimus darbo rinkose, iš gairių, padedančių atpažinti nesąžiningą prekybos praktiką, el. prekyviečių stebėsenos rezultatai.

Siekiant atskleisti KT, kaip patrauklaus darbdavio, įvaizdį, skelbta informacija apie pasirašytą kolektyvinę sutartį, kuri užtikrina patrauklesnes darbo sąlygas institucijos darbuotojams (plačiau – skyriuje „Žmogiškieji ir finansiniai ištekliai“).

Mokymai ir renginiai

KT atstovai kasmet kviečiami dalyvauti renginiuose, skaityti pranešimus Lietuvos ir tarptautiniuose forumuose, kur tiek su teisininkų, tiek su verslo bendruomene diskutuojama aktualiomis konkurencijos teisės temomis. Kovo mėn. vyko Lietuvos advokatūros Konkurencijos teisės komiteto organizuota metinė konkurencijos teisės konferencija, kurioje pranešimus skaitė tuometis KT pirmininkas Š. Keserauskas ir kiti institucijos ekspertai.

Renginyje ieškota atsakymų į klausimus, kaip išlaikyti balansą tarp efektyvaus KĮ įgyvendinimo ir ūkio subjektų teisių užtikrinimo. Nemaža diskusijos dalis buvo skirta koncentracijų priežiūrai, akcentuojant pusiausvyrą tarp efektyvaus proceso ir priežiūros funkcijų užtikrinimo klausimą, aptarta, kas svarbu siekiant koncentracijų kontrolės proceso efektyvumo, su kokiais iššūkiais susiduria tiek verslo atstovai, tiek priežiūrą vykdanči institucija. Konferencijoje taip pat diskutuota apie vertikalius ir horizontalius susitarimus, rinkos tyrimus, KT ekspertai pristatė, kokiais principais vadovaujasi institucija atlikdama tyrimus.

Dar viena renginyje aptarta tema – valstybės ir savivaldybių dalyvavimas versle. Keltas klausimas, ar privatus verslas gali būti panacėja teikiant paslaugas, išsakyti nuogastavimai dėl galimo paslaugų tęstinumo neužtikrinimo, jas teikiant privačioms įmonėms.

Gegužės mėn. KT Konkurencijos politikos grupės patarėja Ieva Michailovaitė skaitė pranešimą KT advokatų kontoros COBALT organizuotame internetiniame seminare „Naujasis užsienio subsidijų reguliavimas: kokioms įmonėms tai aktualu ir kaip pasiruošti naujam reguliavimui“. Seminaro metu institucijos atstovė pateikė koncentruotą naujojo ES reglamento dėl užsienio subsidijų apžvalgą, aptarė, kokiais atvejais reglamentas gali būti taikomas Lietuvos verslui ar šalyje organizuojamiems viešiesiems pirkimams, ką reikia žinoti vertinant, ar užsienio valstybių finansavimui taikomas naujasis reguliavimas ir kt.

Gegužės mėn. KT pirmininkės pavaduotoja M. Augustinavičienė skaitė pranešimą apie konkurenciją pašto rinkoje Ryšių reguliavimo tarnybos organizuotoje konferencijoje. Renginio metu pabrėžta, jog bendradarbiavimas tarp rinkos dalyvių yra esminis, siekiant rasti modernius ir efektyvius sprendimus pašto rinkoje. Nors siuntų sektorius Lietuvoje pasižymi maža koncentracija, siekiant verslo augimo, būtina ieškoti tvarių ir inovatyvių sprendimų.

Rugsėjo mėn. KT Konkurencijos politikos grupės vadovas Pavelas Jacunskij dalyvavo Lietuvos laisvosios rinkos instituto organizuotoje konferencijoje apie Skaitmeninių rinkų aktą ir savo pranešime apžvelgė, kaip šio ES mastu galiojančio dokumento reikalavimai gali paveikti konkurenciją skaitmeninėje erdvėje, kaip vyks jo nuostatų įgyvendinimas Lietuvoje. KT ekspertas taip pat buvo vienas iš apvaliojo stalo diskusijos dalyvių, aptarusių, ką verta žinoti verslui ir vartotojams pradėjus taikyti Skaitmeninių rinkų aktą.

Rugsėjį KT Nesąžiningos komercinės veiklos tyrimo grupė organizavo seminarą maisto prekių ir gėrimų tiekėjams, kuriems pristatė nesąžiningos prekybos praktikos vertinimo gaires, aptarė MPĮNVDĮ ir kitų teisės aktų nuostatas, reglamentuojančias nesąžiningą prekybos praktiką. Mokymuose dalyvavo 94 maisto prekių, gėrimų tiekėjai bei juos vienijančių organizacijų nariai. Didžiausias dėmesys buvo skirtas draudžiamų veiksmų, kurių tiekėjų atžvilgiu negali atlikti didieji prekybos tinklai, pristatymui. Ekspertės pasidalino institucijos sukauptą praktika bei pavyzdžiais, atsakė į mokymų dalyviams kilusius klausimus.

Tiekėjai paraginti kreiptis į instituciją ir teikti informaciją apie įtariamus MPĮNVDĮ pažeidimus ar patiriamą prekybos tinklų spaudimą, o kilus klausimų, kokie prekybininkų veiksmai yra draudžiami, konsultuotis dėl įstatymo nuostatų su KT.

Nesąžininga prekybos praktika. Kaip ją atpažinti?

NUOTOLINIAI MOKYMAI

Esate maisto produktų ar gėrimų tiekėjas? Norite sužinoti, kokių veiksmų didieji prekybos tinklai negali atlikti Jūsų atžvilgiu?

Lietuvos Respublikos Konkurencijos Taryba

Bendradarbiavimas su kitomis institucijomis

KT kasmet bendradarbiauja su įvairiomis Lietuvos institucijomis: rengia susitikimus, skirtus aptarti aktualius klausimus, bendradarbiavimo svarbą ir bendrus tikslus, keičiasi informacija ir gerąja darbo praktika.

Liepos mėn. susitikę KT ir STT vadovai sutarė tęsti institucijų bendradarbiavimą ir toliau aktyviai dalytis informacija bei ekspertine pagalba atliekant tyrimus konkurencijos teisės pažeidimų ir korupcijos srityse.

Lapkričio mėn. susitikę KT, STT ir VPT vadovai (nuotr.) susitarė atnaujinti trišalio bendradarbiavimo modelį ir aptarė galimas bendras veiklos kryptis, kad būtų dar efektyviau išnaudotas institucijų potencialas suteikiant tarpusavio ekspertinę pagalbą. Susitikime buvo apsikeista patirtimi, kokius informacinių technologijų įrankius naudoja trys institucijos, apdorodamos didelius duomenų kiekius, ir kaip sprendžia iškilusius technologinius iššūkius bei kitus praktinės veiklos klausimus.

Nemažai dėmesio skirta viešiesiems pirkimams – tartasi, kaip būtų galima užkirsti kelią arba išaiškinti dar daugiau konkurencijos ir korupcinio pobūdžio, viešųjų pirkimų procedūrų pažeidimų, darančių žalą tiek vartotojams, tiek sąžiningai dirbančiam verslui.

Susitarta ir toliau rengti reguliarius susitikimus, dalytis ekspertinėmis žiniomis, kelti darbuotojų kvalifikaciją, organizuojant bendrus teminius mokymus bei renginius. Trišalį bendradarbiavimo susitarimą, kurį iniciavo KT, trys institucijos pasirašė 2017 m. vasarį. KT, remdamasi tiek iš STT, tiek iš VPT gauta pradine informacija, yra atlikusi kelis tyrimus ir nustačiusi kartelinius susitarimus viešųjų pirkimų srityje.

Spalio mėn. vyksiuo KT ir Vilniaus apygardos administracinio teismo atstovų susitikime aptarti įvairūs aktualūs darbo organizavimo klausimai, kylantys nagrinėjant konkurencijos teisės bylas, kalbėta apie teismų reformą, aptartos teismui teikiamų dokumentų skaitmenizavimo galimybės ir kaip efektyviai užtikrinti komercinių paslapčių apsaugą teismo procese.

Gruodžio mėn. KT iniciatyva vyko susitikimas su Seimo Ekonomikos komiteto nariais. Jo metu institucijos pirmininkė J. Ivanauskienė Seimo nariams pateikė informaciją apie pagrindinius KT veiklos aspektus, kasmet atliekamą veiklos efektyvumo vertinimą, kuris susijęs su skaičiuojama tiesiogine nauda vartotojams bei priimtu įsipareigojimu, kad vienas euras, institucijai skirtas iš šalies biudžeto, atneštų bent penkis eurus tikėtinos naudos vartotojams.

Taip pat pristatyti pagrindiniai KT kylantys iššūkiai, susiję su skaitmeninių rinkų plėtra bei jų priežiūra, finansinės galimybės išlaikyti kvalifikuotus teisės, ekonomikos, informacinių technologijų specialistus bei pritraukti naujus komandos narius.

Bendradarbiavimas su akademinė bendruomene

KT jau ne pirmus metus tęsė bendradarbiavimą su akademinė bendruomene, institucijos ekspertai vedė paskaitas teisės ir ekonomikos studentams įvairiuose universitetuose, vertino jų atliktus darbus, dalyvavo vyresniųjų klasių moksleivių pamokose. Pavyzdžiui, KT Draudžiamų susitarimų tyrimo grupės specialistė vedė nuotolinę pamoką Klaipėdos universiteto Žemynos gimnazijos III klasių gimnazistams, kurie domėjosi KT atliktais tyrimais, užsienio šalių praktika, uždavė klausimų, susijusių su draudžiamais susitarimais, nustatomais tiek Lietuvoje, tiek kitose šalyse.

Įvairių KT padalinių ekspertai skaitė paskaitas Vilniaus universiteto (VU) Teisės fakulteto bei Verslo mokyklos studentams. Būsiami teisininkai supažindinti su koncentracijų nagrinėjimo aspektais, rinkos galios vertinimo, dominuojančios padėties nustatymo pagrindiniais kriterijais, kaštų kategorijomis bei jų naudojimu piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi atvejais ir kitais konkurencijos teisės klausimais.

Kad konkurencijos teisė ir ekonomika – glaudžiai susijusios sritys, 2023 m. galėjo įsitikinti ir Kauno technologijos universiteto ekonomikos studentai. KT Ekonominės analizės grupės ekspertai nuotolinėje paskaitoje studentams aiškino, kaip apibrėžiama rinka, kokiais kriterijais remiantis vertinamas galimo įmonių susijungimo poveikis konkurencijai, pristatė ekonominės analizės, kuri atliekama nagrinėjant koncentracijas, principus. Taip pat aptarė, kaip renkama informacija, gavus pranešimą apie sandorį, apžvelgė KT neseniai išnagrinėtų verslo susijungimų pavyzdžius.

137

išplatinti pranešimai spaudai

KT bendradarbiavo su teisės studentų ir jaunųjų teisininkų organizacijos ELSA Lietuva nariais, kurie institucijos patalpose organizavo renginį – teisminę inscenizaciją tema „Konkurencijos teisė: karteliai“ (nuotr.). KT ne tik savo patalpose priėmė dalyvius finalo inscenizacijai, bet ir vertino studentų žinias, dalijosi praktiniais konkurencijos teisės taikymo pavyzdžiais.

XIV. TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS

Tarptautinio bendradarbiavimo srityje KT aktyviai dalijosi sukaupta patirtimi su kitų šalių konkurencijos teisės profesionalais dalyvaudama Europos ir pasaulio konkurencijos institucijų bendradarbiavimo forumuose, EBPO veikloje, o vykdydama ES finansuojamus projektus prisidėjo prie Ukrainos, Sakartvelo ir Kosovo institucijų darbuotojų gebėjimų stiprinimo.

Į KT ekspertinę patirtį, kuria dalijasi su kitų valstybių įstaigomis, ne pirmus metus dėmesį atkreipia užsienio konkurencijos teisės profesionalai. Pasaulio konkurencijos institucijų veiklos rezultatus kasmet vertinantis konkurencijos teisės ir tyrimų centras „Global Competition Review“ devintus metus iš eilės KT skyrė tris žvaigžduotes iš penkių. Tokio pat įvertinimo sulaukė Belgijos, Latvijos, Lenkijos, Šveicarijos ir kitų valstybių konkurencijos priežiūros institucijos.

Savo išvadose „Global Competition Review“ centras pažymėjo, kad KT, turėdama palyginti nedidelius žmogiškuosius išteklius ir būdama viena mažiausių konkurencijos institucijų Europoje, yra palankiai vertinama šalies teisininkų bendruomenės, kuri pripažįsta KT nepriklausomumą, ambicijas ir rezultatus koncentracijų nagrinėjimo srityje, tiriant tiek privataus verslo, tiek viešojo sektoriaus subjektų pažeidimus, tačiau norėtų matyti daugiau iniciatyvos pradedant tyrimus dėl piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi.

Užsienio ekspertai atkreipė dėmesį jog net 20 proc. institucijos nagrinėtų koncentracijų atvejų pareikalavo gilesnės teisinės ir ekonominės analizės. Įvertintas ir kasmet KT skaičiuojamas jos veikla sukuriama tikėtina nauda vartotojams dydis.

Tęsiami projektai

KT 2023 m. vasario mėn. baigė įgyvendinti Dvynių programos projektą Ukrainoje, kuriuo siekta užtikrinti, kad Ukrainoje galiojančios konkurencijos teisės normos ir procedūros taptų dar labiau suderintos su ES konkurencijos taisyklėmis, perteikti aktualiausių praktiką konkurencijos priežiūros srityje bei skatinti konkurencijos kultūros sklaidą.

Per beveik trejus metus tarptautinė ekspertų komanda iš Lietuvos, Vokietijos bei Rumunijos institucijų apie 800 darbo dienų vedė mokymus ir seminarus Ukrainos specialistams, dalijosi profesine patirtimi, darbo praktika ir įžvalgomis, padėjo tobulinti Ukrainos konkurencijos teisės aktus, kad šie būtų suderinti su ES teise. Iš viso projekto veiklose dalyvavo 28 ekspertai iš Vokietijos, 23 – iš Rumunijos, 14 – iš Lietuvos.

Mokymuose iš viso dalyvavo apie 2 tūkst. Ukrainos antimonopolinio komiteto darbuotojų, surengtos 35 konsultacijos įvairių tyrimų klausimais, parengti du Ukrainos konkurencijos įstatymo pakeitimo projektai ir 21 juos įgyvendinančių poįstatyminių teisės aktų projektas, įskaitant įvairias gaires, atmintines. Be to, patobulintos Ukrainos antimonopolinio komiteto konkurencijos teisės įgyvendinimo procedūros, kad pagerėtų priimamų sprendimų kokybė, sustiprinta viešųjų ryšių ir konkurencijos kultūros sklaida, kad gerėtų verslo ir visuomenės supratimas apie konkurenciją reguliuojančius teisės aktus bei Ukrainos konkurencijos institucijos veiklą. 2023 m. sausio mėnesį Lietuvoje lankėsi Ukrainos antimonopolinio komiteto darbuotojos, kurios susitiko su KT, VAAT, Ryšių reguliavimo tarybos ekspertais ir domėjosi šių organizacijų darbo specifika.

KT toliau tęsė 1,2 mln. Eur vertės ES finansuojamą Dvynių programos projektą, skirtą stiprinti Sakartvelo nacionalinės konkurencijos agentūros gebėjimus. Įgyvendinant projektą siekiama padėti Sakartvelo institucijai suderinti šalies norminę ir teisinę sistemą su ES teise bei gerąja tarptautine praktika konkurencijos teisės ir vartotojų apsaugos srityse. KT ekspertai prisidėjo rengiant gaires ir tobulinant šalies teisės aktus konkurencijos priežiūros srityje. Sukaupta patirtimi su kolegomis iš Sakartvelo dalijosi ne tik KT, bet ir Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos bei Austrijos konkurencijos institucijos darbuotojai. Gegužės mėn. Sakartvelo nacionalinės konkurencijos agentūros darbuotojai lankėsi KT (nuotr.), kur susipažino su naujausia Lietuvos kolegų darbo praktika.

Institucijos ekspertai svečiams pristatė KT veiklą teisės aktų projektų ekspertinio vertinimo bei viešųjų subjektų priežiūros srityse, aptarė vykdomą susijungimų priežiūrą ir aktualiausius institucijos nagrinėtų sandorių atvejus. Delegacijos nariai taip pat apsilankė Valstybės kontrolėje, LVAT, VPT ir kitose šalies institucijose.

Pagal šį projektą lapkričio 16–18 d. Tbilisyje vyko tarptautinė konferencija, kurioje dalyvavo KT pirmininkė J.Ivanauskienė. Renginys buvo skirtas Sakartvelo konkurencijos politikos stiprinimui bei vartotojų teisių apsaugos procesų tobulinimui.

2023 m. KT taip pat tęsė ES techninės paramos projektą Kosove, skirtą priartinti šios šalies konkurencijos politikos ir valstybės pagalbos teisinį reguliavimą prie ES standartų. KT ekspertai aktyviai teikė visapusišką pagalbą kolegoms iš Kosovo institucijų tobulinant teisinį reglamentavimą konkurencijos srityje, prisidėjo prie naujų teisės aktų rengimo, vedė išsamius mokymus ir seminarus, siekiant stiprinti darbuotojų gebėjimus bei didinti konkurencijos politikos sklaidą šalyje.

Įgyvendinant projektą buvo dalijamasi ES valstybių institucijų darbo patirtimi konkurencijos politikos bei valstybės pagalbos srityse, peržiūrimi Kosovo teisės aktai, rengiami jų pakeitimai, suteikta reikšminga metodinė, praktinė pagalba ne tik Kosovo konkurencijos bei valstybės pagalbos institucijų ekspertams, bet ir ministerijoms, savivaldybėms, teisėjams.

Bendradarbiavimas su Baltijos šalių konkurencijos institucijomis

Trijų Baltijos šalių konkurencijos institucijos 2023 m., kaip ir kasmet, glaudžiai bendradarbiavo ir keitėsi patirtimi, sukaupia analizuojant ir vertinant įmonių sandorius, atliekant draudžiamų susitarimų tyrimus bei sprendžiant kitas aktualias profesines problemas.

Lapkričio 6–7 d. Taline Baltijos šalių konkurencijos teisės ekspertai rinkosi į konferenciją, skirtą paminėti ir Estijos konkurencijos institucijos veiklos 30–metį. Renginyje aptarti konkurencijos teisės iššūkiai, susiję su inovacijomis reguliuojamose rinkose, diskutuota apie pagrindinių teisių ir valstybės vykdomos priežiūros santykį, apžvelgta priežiūros institucijų darbo praktika.

Lietuvos, Estijos bei Latvijos konkurencijos institucijų darbuotojai (nuotr.) aptarė koncentracijų nagrinėjimo, konkurenciją ribojančių susitarimų ir piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi tyrimų aktualijas, skaitmeninių rinkų bei kitus klausimus, apžvelgė naujausią ESTT konkurencijos teisės bylų praktiką. KT darbuotojai pasidalino neseniai baigtų tyrimų rezultatais bei tęsiamų tyrimų specifika.

Baltijos šalių regioninę konkurencijos teisės konferenciją kasmet organizuoja viena iš trijų Baltijos šalių. Renginio svečiai dalyvauja tiek bendrose diskusijose, tiek atskirose darbo grupėse, taip pat vyksta Lietuvos, Latvijos ir Estijos institucijų vadovų susitikimas.

Kaip minėta, 2023 m. Lietuvos ir Latvijos konkurencijos institucijos baigė el. prekybos sektoriaus stebėsenas, kurių metu siekta išsiaiškinti, ar verslas susiduria su galimais konkurencijos ribojimais e. prekyvietėse bei kokios problemos galėtų būti aktualios abiejose Baltijos valstybėse veikiančioms įmonėms, ir paskelbė šių stebėsenų rezultatus (plačiau – skyriuje „Rinkų tyrimai“).

Regioninis bendradarbiavimas

2023 m. balandžio mėn. Lietuvos, Čekijos, Estijos, Vengrijos, Latvijos, Lenkijos, Rumunijos, Slovakijos ir dviejų ES kandidačių – Moldovos ir Ukrainos – konkurencijos institucijų vadovai Varšuvoje pasirašė memorandumą, kurio pagrindinis tikslas – skatinti ir stiprinti regioninį bendradarbiavimą konkurencijos politikos srityje. Vėliau prie šio projekto prisijungė ir Austrija. Glaudesnis Centrinės ir Rytų Europos bendradarbiavimas svarbus tiek globalizacijos, tiek karo Ukrainoje kontekste, kartu tai turėtų padėti Ukrainai ir Moldovai siekiant narystės ES.

Pasirašytu memorandumu šalys susitarė aktyviai bendradarbiauti konkurencijos politikoje regioniniu lygmeniu, plėsti partnerystę konkurencijos teisės aktų įgyvendinimo srityje, reguliariai keistis patirtimi ir gerąja praktika, vykdyti bendrus projektus, organizuoti darbo grupes, mokomuosius vizitus, seminarus ir neoficialius susitikimus. Susitarta kasmet rengti institucijų vadovų susitikimus, į kuriuos planuojama kviešti ekspertų iš kitų valstybių konkurencijos institucijų arba tarptautinių organizacijų, taip plėtojant bendradarbiavimą.

Dalyvavimas tarptautinių forumų ir organizacijų veikloje

KT jau ne pirmus metus yra aktyvi EK ir valstybių narių nacionalinių konkurencijos institucijų bendradarbiavimo tinklo (angl. *European Competition Network*, ECN) ir Tarptautinio konkurencijos tinklo (angl. *International Competition Network*, ICN) narė. KT bendradarbiauja ir su kitų šalių konkurencijos institucijomis, dalyvauja darbo grupėse, kuriose keičiamasi gerąja praktika nagrinėjant konkurenciją ribojančių susitarimų, koncentracijų ir piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi bylas, reguliariai aptariami teisinio reguliavimo pasikeitimai ir naujovės.

2023 m. KT patvirtino paaiškinimus ir numatė objektyvius kriterijus bei kitas sąlygas asmenims, siekiantiems tapti Lietuvos deleguotais nevyriausybiniais patarėjais (angl. *Non-Governmental Advisors*), dalyvaujančiais ICN veikloje. Įvertinusi gautas paraiškas, institucija pasiūlė ICN įtraukti į nevyriausybinių patarėjų sąrašą trejiems metams du asmenis, kurie atitiko numatytus kriterijus.

Kaip ir kasmet, KT aktyviai prisidėjo prie EBPO Konkurencijos komiteto bei jo darbo grupių veiklos, dalijosi Lietuvos sukauptą patirtimi birželio mėnesį Paryžiuje vykusiuose komiteto posėdžiuose. Diskusijų metu konstatuota, kad konkurencija išlieka tiek svarbiu inovacijų diegimo varikliu, tiek vartotojų gerovės užtikrinimo instrumentu. Lietuvos institucijos ekspertai, kolegoms pristatę atleidimo nuo baudų programą, pabrėžė, jog pastaraisiais metais mūsų šalyje, priešingai nei kai kuriose kitose valstybėse, atleidimo nuo baudų prašymų daugėja. Taip pat kalbėta apie KT įsipareigojimą įsivertinti, kokią tikėtiną naudą atliekami tyrimai atneštų vartotojams, palyginti su skiriamais institucijų ištekliais. Diskutuojant apie vartotojų gerovės standartą, Lietuvos delegacijos atstovai akcentavo sąžiningos konkurencijos laisvę, kuri yra įtvirtinta Lietuvos Respublikos Konstitucijoje ir jau tapusi svarbiu bendros politikos formavimo veiksmu.

EBPO konkurencijos darbo grupėse taip pat buvo aptarta konkurencijos sporto sektoriuje tema, pristatytas 2021 m. baigtas KT tyrimas dėl LKL ir krepšinio klubų susitarimo nemokėti žaidėjams atlyginimo ir (ar) kompensacijų už anksčiau nutrauktą krepšinio sezoną. Minėtomis temomis KT pateikė ir oficialias ataskaitas.

2023 m. kovo mėn. KT Konkurencijos politikos grupės vadovas P. Jacunskij Stokholme vykusioje konferencijoje „Competition Law Nordic“ kartu su kolegomis iš Danijos, Suomijos, Norvegijos ir kitų Skandinavijos šalių diskutavo apie Skaitmeninių rinkų aktą bei laukiamus pokyčius nuo gegužės mėn., kai jis pradedamas taikyti ES mastu.

2023 m. birželio mėn. KT pirmininkės pavaduotoja M. Augustinavičienė dalyvavo tarptautinės organizacijos „International Trade Centre“ rengtuose mokymuose Tailande, kur aptarė institucijų kompetencijų atskyrimo problematiką bei bendradarbiavimo ypatumus, pristatė konkurencijos institucijos ir reguliuotojo pranašumus bei trūkumus, tiriant piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi atvejus, analizavo konkrečias situacijas, kylančias reguliuojamose pašto, elektros energetikos, geležinkelių rinkose.

Rugsėjo mėn. M. Augustinavičienė skaitė pranešimą Azerbaidžano sostinėje Baku vykstančiame EBPO bei Azerbaidžano antimonopolinės kontrolės institucijos organizuotame praktiniame seminare (nuotr.), skirtame skatinti konkurencijos kultūros sklaidą. Ji akcentavo, jog konkurencijos kultūros sklaida yra itin svarbus konkurencijos priežiūros institucijų įrankis, apimantis ne tik visuomenės švietimą konkurencijos politikos klausimais, bet ir pažeidimų prevenciją teisinio reguliavimo, viešojo administravimo ir kitose srityse.

KT pirmininkės pavaduotoja I. Urmonaitė spalio mėn. dalyvavo ICN metinėje konferencijoje Barselonoje, kur kartu su Portugalijos, Rumunijos ir Turkijos atstovais diskutavo apie susitarimus darbo rinkose, taip pat detaliau pristatė apie KT nustatytus susitarimus krepšinio ir nekilnojamojo turto agentūrų bylose, teisinio vertinimo standartą. Pastaraisiais metais Lietuvos institucija aktyviai dalyvauja tarptautiniuose susitikimuose, skirtuose dalytis patirtimi apie nustatytus pažeidimus darbo rinkose.

A photograph of a business meeting. Several people in white shirts are gathered around a table, looking at documents and a laptop. The scene is overlaid with various digital graphics, including bar charts, line graphs, and a globe, suggesting a focus on data and technology. The background is dark with blue light accents.

XV. ŽMOGIŠKIEJI IR FINANSINIAI IŠTEKLIAI

KOMANDA

2023 m. gruodžio 31 d. KT komandą sudarė 5 valstybės pareigūnai, 48 valstybės tarnautojai ir 10 darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis. 47 administracijos darbuotojų (iš jų 37 teisininkai, 8 ekonomistai ir 2 specialistai, baigę kitų kryptių studijas) vykdė KT įstatymais priskirtas pagrindines funkcijas, 11 – atliko kitas su institucijos veiklos užtikrinimu susijusias funkcijas.

KT, siekdama suburti ir išlaikyti kompetentingus, motyvuotus, į rezultatus orientuotus darbuotojus, formuoja vidinę institucijos kultūrą, kuri skatintų darbuotojus bendradarbiauti, labiau įsitraukti į kasdienį darbą, prisidėti prie institucijos strateginių projektų ir iniciatyvų įgyvendinimo.

Jau penkti metai iš eilės institucijos administracija kartu su VU atliko KT darbuotojų įsitraukimo, darbo sąlygų ir tarpusavio santykių vertinimą. Tyrimo metu atliekamas institucijos psichosocialinių rizikos veiksnių ir kitų susijusių klausimų vertinimas. Šis vertinimas padeda KT vadovybei geriau identifikuoti stipriąsias ir tobulintinas organizacijos sritis, sudaro sąlygas labiau suprasti ir atliepti darbuotojų poreikius, įtraukti juos į institucijos tobulinimo procesą, įvertinti KT gerovės lygį.

2023 m. tyrime dalyvavo 92 proc. institucijos darbuotojų. Rezultatai parodė, kad bendras darbo sąlygų ir aplinkos vertinimas, įsitraukimas į darbą išliko toks pat kaip ir ankstesnius ketverius metus. Pagal tyrimo rezultatus optimalus įsitraukimo į darbą ir išsekimo santykis rodo stabilų įsitraukimo į darbą lygį, potencialiai subalansuotą darbo aplinką, pozityvų KT darbo atmosferos vertinimą.

Teigiamus tyrimo rezultatus ir darbuotojų įsitraukimo rodiklius leido pasiekti šios darbuotojų įvardytos KT stiprybės: institucijos profesionalumas, organizacijos kultūra ir atmosfera, kolektyvas, darbo pobūdis ir sąlygos, galimybės tobulėti, vadovų patirtis ir kompetencija.

Aukštą personalo įsitraukimo lygį institucijoje rodo ir darbuotojų aktyvus, daugiau kaip 80 proc. siekiantis, dalyvavimas KT darbuotojų profesinės sąjungos veikloje. 2023 m. sausio mėnesį KT ir profesinė sąjunga pasirašė kolektyvinę sutartį, kuria susitarė dėl darbo organizavimo, darbuotojų saugos ir sveikatos, darbo ir poilsio laiko bei kitų socialinių ir ekonominių sąlygų bei garantijų. Šiuo dokumentu buvo nustatyti darbo organizavimo principai, darbuotojų atostogų, papildomo poilsio laiko, savanoriško darbuotojų sveikatos draudimo bei kitos sąlygos, taip pat papildomos ekonominės ir socialinės garantijos.

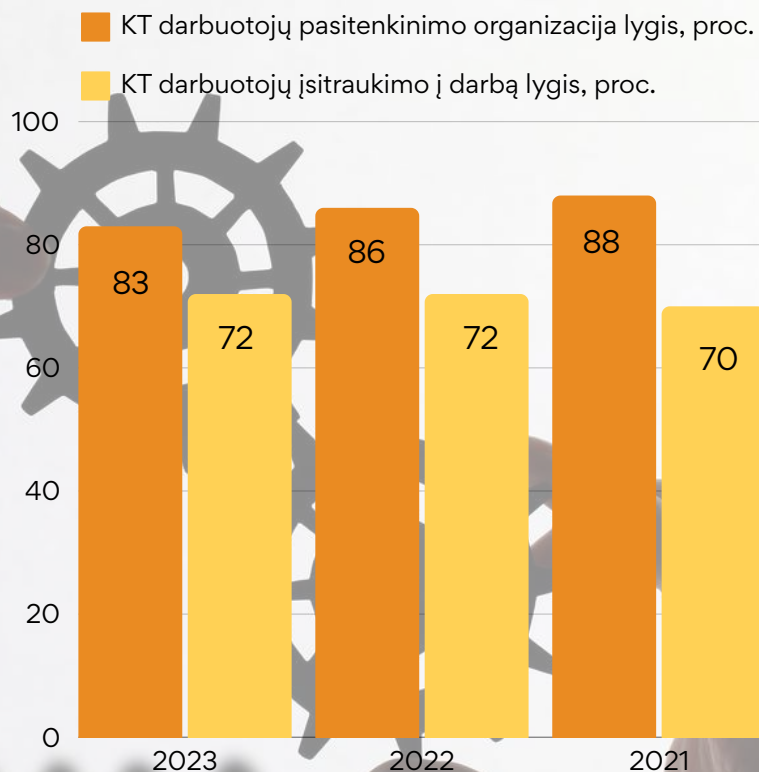
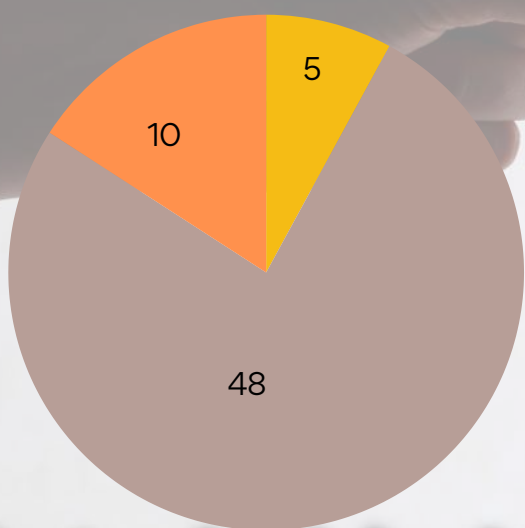
Kolektyvine sutartimi priimtus darbdavio ir darbuotojų įsipareigojimus teigiamai įvertino ir KT personalas. 2023 m. pabaigoje KT administracijos ir profesinės sąjungos atstovai kartu parengė KT atlygio politiką (darbuotojų darbo apmokėjimo sistemą) ir ją įtraukė į atnaujintą kolektyvinę sutartį.

KT darbuotojai nuolat gilina savo profesines žinias, dalyvaudami įvairiuose profesinio tobulėjimo renginiuose: neformaliuose mokymuose, konferencijose, seminaruose, diskusijų forumuose, savišvietos užsiėmimuose.

Be to, KT darbuotojai vedė vidinius mokymus, dalinasi patirtimi su kolegomis įvairiomis, su KT funkcijų vykdymu susijusiomis temomis, pavyzdžiui, institucijai pavestų įstatymų priežiūra, konkurencijos politika, tarptautinis bendradarbiavimas, asmens duomenų apsauga atliekant tyrimus, teismų praktikos apžvalga, IT raštingumas, viešieji pirkimai. Viena KT darbuotoja dalyvavo daugiau kaip vieno mėnesio trukmės EK Konkurencijos direktorato mainų programoje susijungimų priežiūros ir politikos klausimais.

KT komanda

- Valstybės pareigūnai
- Valstybės tarnautojai
- Darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis

Šaltinis - VU tyrimas

FINANSAVIMAS

2023 m. KT, vadovaudamasi Strateginio valdymo įstatymu ir strateginio planavimo metodika, vykdė dvi ekonomikos konkurencingumo ir valstybės informacinių išteklių valstybės veiklos srities programas – funkcijų vykdymo (05-001 programa „Savivaldybių duomenų teikimo į Suteiktos valstybės pagalbos registrą finansavimas“) ir valdymo programą (05-002 programa „Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos valdymo programa“). Valdymo programa yra tęstinė, joje numatyti tik tęstinės veiklos uždaviniai bei tęstinei veiklai užtikrinti skirtos išlaidos: darbo užmokesčio ir socialinio draudimo, prekių ir paslaugų įsigijimo, darbdavių socialinių pašalpų, materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimo išlaidos. Funkcijų vykdymo programa orientuota į tinkamą valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos paskirstymą ir pervedimą savivaldybių biudžetams.

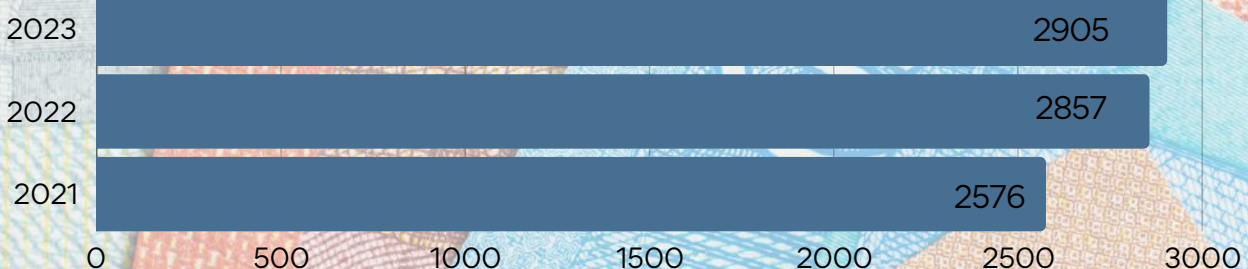
Lietuvos Respublikos 2023 m. valstybės biudžeto ir savivaldybės biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu KT patvirtinti asignavimai sudarė 2905 tūkst. Eur. Asignavimų planas 2023 m., įskaitant viršplanines biudžetinių įstaigų pajamų įmokas, siekė 3438,2 tūkst. Eur.

Kaip numatyta KĮ, institucija gauna pajamas iš verslo atstovų už koncentracijos nagrinėjimą. Atsižvelgusi į patiriamas sąnaudas, KT kasmet nuo kovo 1 d. patvirtina įmokų dydžius už pranešimų apie koncentraciją ir prašymų leisti atlikti atskirus koncentracijos veiksmus nagrinėjimą. Įmonės už teikiamo pranešimo apie koncentraciją nagrinėjimą iki 2024 m. kovo 1 d. turėjo mokėti 22 700 Eur dydžio užmokestį, o už teikiamo prašymo leisti atlikti atskirus koncentracijos veiksmus nagrinėjimą – 7600 Eur dydžio užmokestį.

Per 2023 m. bendrovės už koncentracijų nagrinėjimą iš viso sumokėjo 718,2 tūkst. Eur, o KT už išnagrinėtas koncentracijas į valstybės išdą pervedė 650,4 tūkst. Eur, kurios Biudžeto sandaros įstatymo nustatyta tvarka priskiriamos KT planinėms ar viršplaninėms pajamų įmokoms.

2023 m., palyginti su 2022 m., KT asignavimai valstybės biudžeto lėšomis kartu su viršplaninėmis įmokomis didėjo 13,8 proc. (2022 m., palyginti su 2021 m., – 11,9 proc.). Tačiau viršplaninių įmokų generuojamos pajamos nėra stabilios ir garantuotos, jos priklauso nuo konkrečiais metais pateiktų ir išnagrinėtų pranešimų apie koncentraciją skaičiaus.

KT asignavimai iš valstybės biudžeto, tūkst. Eur

Didžioji dalis asignavimų buvo skirta darbo užmokesčiui, socialinėms pašalpoms ir socialinio draudimo lėšoms, taip pat reikšminga dalis asignavimų panaudota komandiruočių, kvalifikacijos kėlimo, komunalinių paslaugų, ekspertinių ir kitų prekių bei paslaugų išlaidoms apmokėti, ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui įsigyti, valdomam valstybiniam registrui palaikyti ir vystyti, sistemų kibernetiniam saugumui stiprinti, reikiamai kompiuterinei ir programinei įrangai įsigyti.

Institucija atkreipia Vyriausybės dėmesį, kad jos biudžetas ir darbo užmokesčio fondas, palyginti ne tik su užsienio šalių konkurencijos institucijų, bet ir su Lietuvoje veikiančių giminingų rinkos priežiūrą vykdančių institucijų biudžetais, išlieka neproporcingai mažas, o, žvelgiant į 2024-uosius ir tolesnius metus, KT asignavimai gana reikšmingai mažėja, nes 2022 m. baigėsi ES fondų investicijų veiksmų programos projektas, tačiau funkcijas, nepriklausomai nuo to, ar lėšos iš projekto skiriamos ar ne, KT privalės vykdyti. Dėl lėšų refinansavimo institucija kreipėsi į Vyriausybę bei Finansų ministeriją, tačiau tvirtinant 2024 m. biudžetą į KT argumentus nebuvo atsižvelgta.

2023 m. patvirtintų ir viršplaninių įmokų panaudojimas

■ Darbo užmokestis ir darbdavių soc. parama	2 506 828
■ Socialinio draudimo įmokos	35 856
■ Kvalifikacijos kėlimas	43 885
■ Komandiruotės ir transportas	68 497
■ Dotacijos savivaldybėms	34 614
■ Materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimas	184 848
■ Komunalinės paslaugos	25 845
■ Kitos prekės ir paslaugos, turto remontas	191 959
■ Ilgalaikio materialiojo turto nuoma	49 969

